

ქამაზ შკედლიძე

№	ს.	ღ.	ქოხაზულობა				ელ.	ქც.
			ქ.წ.	5 ს.	9.	ქანამ.		
			5 ს.	სს.	ღკ.	ელ.		
1	ან	[ა]						1

ქართული დამწერლობა
 უექსიკონი-ცნობარი

ჰ	ჱ
ჲ	ჳ
ჴ	ჵ
ჶ	ჷ
ჸ	ჹ
ჺ	჻
ჼ	ჽ
ჾ	ჿ
პ	ჟ
რ	ს
ტ	ც

ჩ

ც

ძ

წ

ჭ

ხ

ძ

წ

ჭ

ხ

ძ

წ

ჭ

ხ

ძ

წ

ჭ

ხ

ძ

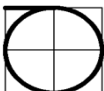
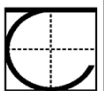

ჭ რძ რ ზ შ ზ რ მ ი ა თ ი ე

№	ს.	ღ.	ჭ ო ხ ა ზ უ ლ ო ბ ა				ე ლ.	ქ ც.
			ქ.წ.	5 ს.	ყ.	ქ ა ნ ა მ.		
			5 ს.	ს ს.	ღ ჳ.	ე ლ.		
37	მ ჰ	[ჭ]						10000

ჭ რ მ ი ა თ ი ე შ ზ რ მ ი ა თ ი ე
 უ ე ჟ ლ თ ღ ა ნ ი ტ - ე ნ ა ე რ ი ე

ქამაზ შკედლიძე

№	ს.	ღ.	ქოხაზულობა				ელ.	ტც.	
			ქ.წ.	5 ს.	9.	ქანამ.			
			5 ს.	სს.	ღკ.	ელ.			
1	ან	[ა]				ა	ა		1

ქართული დამწერლობა

ახესიკონი-ცნობარი

შეგნობითი ცენტრი. ჯანდაცვის დეპარტამენტი. ზოგადი ინფორმაცია — ფაქობი, 2013. — 134 გვ., 670 რა.

ნაგებობა დიდი რაოდენობით მოყვანილია ტაბულები და ილუსტრაციები, ავტორის მიერ დამზადებული შრიფტების ნიმუშები.

ნაწილობრივად უფასოა, ვისაც აინტერესებს ქართული დამწერლობის მომავალი და მისი სრულყოფილი გამოყენების შესაძლებლობა.

შქედლიძე ცამაზ. ქართული დამწერლობა. ნებისმიერი-ცნობარი — ფაქობი, 2013. — 134 გვ., 670 ილ.

ნაწილობრივად უფასოა, ვისაც აინტერესებს ქართული დამწერლობის მომავალი და მისი სრულყოფილი გამოყენების შესაძლებლობა.

შოკლე სარჩევი

რინასიტყვაობა.....	7
რაბულა.....	8
ჩართული ანბანი	9
სიტყვის კონა	11
სიტყვანი	122
რაბულებს და სურათუბს მაჩვენებელი.....	124
ხიტერატურა.....	131

სარჩევი

რინასიტყვაობა.....	7
ქაბულა.....	8
ქართული ანბანი.....	9
სიტყვის კონა.....	11
<i>წ</i>	13
<i>ყ</i>	19
<i>ღ</i>	23
<i>ბ</i>	27
<i>ქ</i>	29
<i>ც</i>	31
<i>ხ</i>	32
<i>ძ</i>	33
<i>წ</i>	34
<i>ჭ</i>	36
<i>ც</i>	38
<i>ხ</i>	40
<i>ძ</i>	44
<i>წ</i>	52
<i>ჭ</i>	57
<i>ც</i>	58
<i>ჭ</i>	59
<i>ყ</i>	61
<i>ქ</i>	62
<i>ს</i>	75
<i>ტ</i>	76
<i>ვ</i>	77
<i>ო</i>	78
<i>ფ</i>	80
<i>ქ</i>	83
<i>ღ</i>	99
<i>ყ</i>	100
<i>შ</i>	101
<i>ჩ</i>	107
<i>ც</i>	108
<i>ძ</i>	109
<i>წ</i>	110
<i>ჭ</i>	114
<i>ქ</i>	115
<i>ყ</i>	118
<i>ჩ</i>	119
<i>ს</i>	120
<i>შ</i>	121
სიტყვანი.....	122
ქაბულების და სურათების მაჩვენებელი.....	124
ნიტერატურა.....	131

ჩინასიტყვაობა

სატივცემულო მკითხველო!

ჩინამდებარე ნაშრომი წარმოადგენს 1999 წ. დაწერილ წიგნის „სომთავრულის“ ლექსიკონად გადაკეთებულ ვარიანტს. ჩინა გამოცემასთან შედარებით გადამუშავებულია და გაუმჯობესებულია ტაბულები, და აგრეთვე დამატებულია ახლები.

სულ წიგნში მოცემულია 213 სალექსიკონო ტერმინი, 670 ილუსტრაცია და ტაბულა, ავტორის მიერ დამზადებული შრიფტების ნიმუშები.

ღანკუთვნილია ყველასათვის,, ვისაც აინტერესებს ქართული დამწერლობის მომავალი და მისი სრულყოფილი გამოყენების შესაძლებლობა.

2013 წლის ნოემბერი.
 ფულდა. ლერმანია.

ქაბულა

სლობი	სიტყვების რაოდენობა	ქაბულების რაოდენობა	ჩიგნის გვერდები
წალკულ თავებში			
წა	34	71	13-18
წბ	6	20	19-22
წგ	9	29	23-26
წდ	7	13	27-28
წე	4	13	29-30
წვ	2	7	31
წზ	1	6	32
წწ	3	8	33
წთ	3	9	34-35
წო	3	11	36-37
წკ	7	14	38-39
წლ	3	13	40-43
წმ	22	83	44-51
წნ	10	41	52-56
წა	3	6	57
წა	4	9	58
წკ	3	15	59-60
წქ	1	6	61
წრ	3	13	62-63
წს	18	62	64-75
წტ	2	7	76
წჯ	3	8	77
წუ	5	17	48-79
წფ	2	9	80-82
წქ	11	46	83-121
წღ	1	6	99
წყ	1	6	100
წშ	7	33	101-106
წჩ	3	8	107
წც	3	8	108
წძ	2	8	109
წწ	2	13	110-113
წჭ	2	7	114
წხ	8	27	115-117
წჯ	3	8	118
წჯ	2	8	119
წკ	1	6	120
წჩ	3	8	121
წექსიკონში			
წა-წჩ	207	670	13-121

ჭართული ანბანი

1	ა	ან	1
2	ბ	ბან	2
3	გ	გან	3
4	დ	დონ	4
5	ე	ენ	5
6	ვ	ვინ	6
7	ზ	ზენ	7
8	ი	იენ	8
9	ო	თან	9
10	პ	ინ	10
11	კ	კან	20
12	ლ	ლას	30
13	მ	მან	40
14	ნ	ნარ	50
15	ი	იე	60
16	ო	ონ	70
17	უ	პარ	80
18	ყ	ჟან	90
19	ჩ	რე	100
20	ც	სან	200
21	ძ	ტარ	300
22	წ	ჰე	400
	ჭ	უნ	
23	ყ	ვარ	500
24	ქ	ქან	600
25	ღ	ღან	700
26	ყ	ყარ	800
27	შ	შინ	900
28	ჩ	ჩინ	1000
29	ც	ცან	2000
30	ძ	ძილ	3000
31	წ	წილ	4000
32	ს	ჭარ	5000
33	ხ	ხან	6000
34	ყ	ყარ	7000
35	ჯ	ჯან	8000
36	ღ	ჰე	9000
37	შ	შჰ	10000

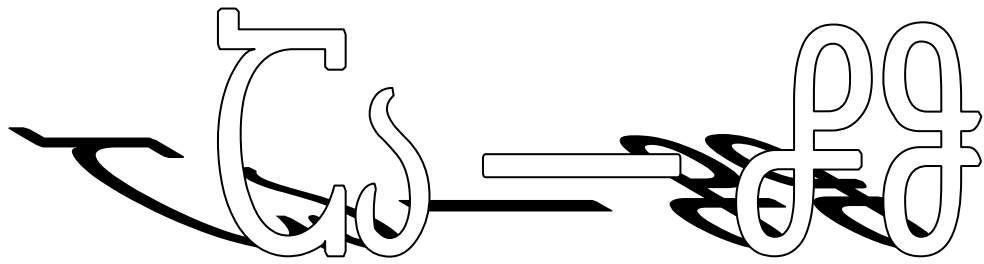

ჭართული ანბანი

წა	წო	ქრ	ჩჩ	ჭჭ
ყბ	ყვ	სს	ცც	
ღღ	ზზ	ღღ	ძძ	
ბბ	ბბ	ყვ	წწ	
ქქ	ჩჩ	ღღ	სს	
წწ	წწ	ჭჭ	ჭჭ	
წწ	წწ	წწ	წწ	
წწ	წწ	წწ	წწ	
წწ	წწ	წწ	წწ	
წწ	წწ	წწ	წწ	

ზესიკონი-ცნობარი

სა

ს, ს, ა – „ან“, ქართული ანბანის პირველი ასო; რიგითი მნიშვნელობა – 1; რიცხვითი მნიშვნელობა – 1.

სახვამლო							
№	ს.	ვ.	ქ.	ს.	ვ.	ქ.	ს.
1	ან	[ა]	⊙	⊙	⊙	⊙	⊙

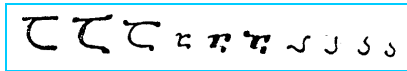
საბრძოლო ასო ან-ის სახეობები

სახ.	სახვამლო	ჟელიო.
	საგ.	საგ.
ან	⊙	⊙

სახვამლო ასო ან-ის სახეობები

სახ.	სახვამლო	ჟელიო.
	საგ.	საგ.
ან	⊙	⊙

სახვამლო ასო ან-ის სახეობები

საბრძოლო ასო ან-ის ევოლუცია

სახვამლო ასო ან-ის ევოლუცია

სა „ს“				
სახვამლო	სახ.	სახვამლო	ჟელიო.	ს.
ს	ს	ს	ს	1
ს	ს	ს	ს	4
ს	ს	ს	ს	5
ს	ს	ს	ს	6-7
ს	ს	ს	ს	8
ს	ს	ს	ს	9
ს	ს	ს	ს	10
ს	ს	ს	ს	11
ს	ს	ს	ს	12
ს	ს	ს	ს	13
ს	ს	ს	ს	14
ს	ს	ს	ს	15
ს	ს	ს	ს	16
ს	ს	ს	ს	17
ს	ს	ს	ს	18

საბრძოლო – ძველი ქართული ენისა და მწერლობის უმნიშვნელოვანესი ძეგლი, თარიღიან ოთხთავთა შორის უძველესი (897 წ.) ნუსხა. საბრძოლო ასოა მატერიალურ ლავრაში.

საბრძოლო ასო ან-ის (897 წ.)

სახვამლო ეტრატზე შესრულებული (ზომა 30x25 სმ). საბრძოლო ასოა მრგვალი ხელით, ორ სვეტად. 1-5 ფურცელი შემკულია მინიატურებით. საბრძოლო ასო ხეობა ხეობაში, სოფ. საბრძოლოში (ახლანდელი სახელწოდება). საბრძოლო ასოა მრგვალი ხელით, ორ სვეტად. 1-5 ფურცელი შემკულია მინიატურებით. საბრძოლო ასო ხეობა ხეობაში, სოფ. საბრძოლოში (ახლანდელი სახელწოდება). საბრძოლო ასოა მრგვალი ხელით, ორ სვეტად. 1-5 ფურცელი შემკულია მინიატურებით. საბრძოლო ასო ხეობა ხეობაში, სოფ. საბრძოლოში (ახლანდელი სახელწოდება).

სახვამლო ასო ან-ის ნიმუში

საბრძოლო ასო ან-ის, 897 წ.

საბრძოლო ასო ან-ის ნიმუში

სახვამლო ასო ან-ის – ეტრატზე შესრულებული ქართული საბრძოლო ასოა, შედგენილი შიქელ მადალიონის მიერ 1074 წ. საბრძოლო ასოა მრგვალი ხელით, ორ სვეტად. 1-5 ფურცელი შემკულია მინიატურებით. საბრძოლო ასო ხეობა ხეობაში, სოფ. საბრძოლოში (ახლანდელი სახელწოდება).

სახვამლო ასო ან-ის ნიმუში

სახვამლო ასო ან-ის ნიმუში

სახვამლო ასო ან-ის, 1074 წ.

სახვამლო ასო ან-ის ნიმუში

სახვამლო ასო ან-ის – ქართული საბრძოლო ასოა, შედგენილი შიქელ მადალიონის მიერ 1074 წ. საბრძოლო ასოა მრგვალი ხელით, ორ სვეტად. 1-5 ფურცელი შემკულია მინიატურებით. საბრძოლო ასო ხეობა ხეობაში, სოფ. საბრძოლოში (ახლანდელი სახელწოდება).

სახვამლო ასო ან-ის			
სახ.	სახვამლო	ჟელიო.	ს.
სა	სა	სა	სა
სა	სა	სა	სა
სა	სა	სა	სა
სა	სა	სა	სა
სა	სა	სა	სა
სა	სა	სა	სა
სა	სა	სა	სა
სა	სა	სა	სა
სა	სა	სა	სა
სა	სა	სა	სა
სა	სა	სა	სა
სა	სა	სა	სა
სა	სა	სა	სა

სახვამლო ასო ან-ის ნიმუში

სახვამლო ასო ან-ის ნიმუში

სახვამლო ასო ან-ის – ქართული საბრძოლო ასოა, შედგენილი შიქელ მადალიონის მიერ 1441 წ.

სახვამლო ასო ან-ის ნიმუში

სახვამლო ასო ან-ის, 1441 წ.

სახვამლო ასო ან-ის ნიმუში

სახვამლო ასო ან-ის – ერთობლიობა ანა თუ იმ დამწერლობაში გამოყენებული ასოებისა, რომლებიც გარკვეული თანმიმდევრობით არის დალაგებული.

სახვამლო ასო ან-ის				
სახ.	სახვამლო	ჟელიო.	ს.	ს.
სა	სა	სა	სა	სა
სა	სა	სა	სა	სა
სა	სა	სა	სა	სა
სა	სა	სა	სა	სა
სა	სა	სა	სა	სა
სა	სა	სა	სა	სა
სა	სა	სა	სა	სა
სა	სა	სა	სა	სა
სა	სა	სა	სა	სა
სა	სა	სა	სა	სა
სა	სა	სა	სა	სა
სა	სა	სა	სა	სა
სა	სა	სა	სა	სა

ცა

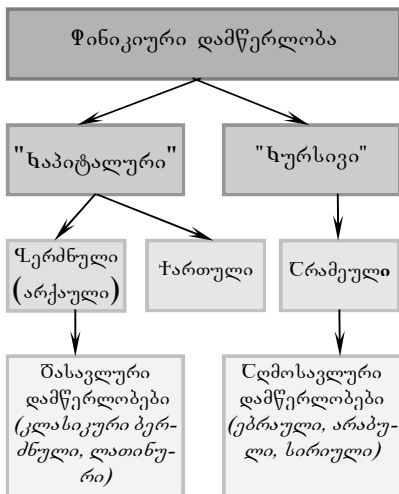
სწახნის ანბანური ჯგუფები.

ქართული ანბანის ანბანური ჯგუფები „სემური“

„ქერძული“

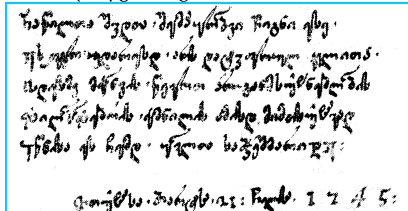
„ქართული“

სწახნური დამწერლობის საფუძვლები.
 სწამეულ დამწერლობას საფუძვლად დაედო ფინიკიური დამწერლობის „კურსივი“. სწორედ ამით არის განპირობებული „ევროპული“ და „აზიური“ დამწერლობების გრაფიკის მკვეთრი განსხვავება.

სწახნური დამწერლობების შექმნის სქემა

სწადერიძე— მინაწერი ძველი ხელნაწერების ბოლოში, რომელიც გვამცნობს დამწერის ვინაობას.

სწადერიძის ხელნაწერი „სწადერიძის“ (1795 წ.)

სწახნური ანბანი— ქართული საიდუმლო, კრიფტოგრაფიული ანბანი, რომელშიც ერთეულების გამოხატველ ასოებს ენაცვლებიან ათეულების გამოხატველი ასოები, ასეულებისას კი ათასეულების.

სწახნური ანბანი

ა-ო	თ-ჟ	პ-ჟ	ღ-ჯ	ხ-ქ
ბ-კ	ი-ა	ჟ-თ	ყ-ჯ	წ-ღ
გ-ლ	კ-ბ	რ-ჩ	შ-პ	ჯ-ყ
დ-მ	ლ-გ	ს-ც	ჩ-რ	პ-შ
ე-ნ	მ-ღ	ტ-ძ	ც-ს	
ვ-ო	ნ-ე	წ-ჭ	ძ-ტ	
ფ-პ	ო-ზ	ქ-ხ	ჭ-ფ	

სწახნეული ანბანი— ქართული საიდუმლო, კრიფტოგრაფიული ანბანი, რომელშიც ერთეულების გამოხატველ ასოებს ენაცვლებიან ასეულების გამოხატველი ასოები, ათეულებისას კი ათასეულების. შემოღებულია სწადერიძის I ხათოლიკოსის მიერ.

სწახნეული ანბანი

ა-რ	თ-შ	პ-ჯ	ღ-ზ	ხ-
ბ-ს	ი-ჩ	ჟ-პ	ყ-წ	წ-ო
გ-ტ	კ-ც	რ-ა	შ-თ	ჯ-პ
დ-მ	ლ-ძ	ს-ბ	ჩ-ი	პ-ჟ
ე-ფ	მ-წ	ტ-გ	ც-კ	
ვ-ქ	ნ-ჭ	-ღ	ძ-ლ	
ზ-ღ	-ხ	ფ-ე	წ-მ	
წ-ყ	ო-ჯ	ქ-ვ	ჭ-ნ	

სწახნური ანბანი— ქართული საიდუმლო, კრიფტოგრაფიული ანბანი, რომელშიც ერთეულების გამოხატველ ასოებს ენაცვლებიან ათასეულების გამოხატველი ასოები, ათეულებისას კი ასეულების.

სწახნური ანბანი

ა-ჩ	თ-პ	პ-ყ	ღ-ო	ხ-ვ
ბ-ც	ი-რ	ჟ-შ	ყ-პ	წ-ზ
გ-ძ	კ-ს	რ-ი	შ-ჟ	ჯ-წ
დ-წ	ლ-ტ	ს-კ	ჩ-ა	პ-თ
ე-ჭ	მ-წ	ტ-ჯ	ც-ბ	
ვ-ხ	ნ-ფ	-მ	ძ-გ	
ზ-ქ	-ქ	ფ-ნ	წ-ღ	
წ-ჯ	ო-ღ	ქ-	ჭ-ე	

სწახნეული ანბანი— ქართული საიდუმლო, კრიფტოგრაფიული ანბანი, რომელშიც C ბგერის გადმოსაცემად შ ასონიშანი იწერება, და პირუკუ, შ ბგერის გადმოსაცემად C ასონიშანი.

სწახნეული ანბანი

ა-შ	თ-ც	პ-	ქ-ნ	ჭ-ვ
ბ-პ	ი-ჩ	ჟ-ტ	ღ-მ	ხ-ე
გ-ჯ	კ-შ	რ-ს	ყ-ლ	წ-ღ
დ-ჯ	ლ-ყ	ს-რ	შ-კ	ჯ-გ
ე-ხ	მ-ღ	ტ-ჟ	ჩ-ი	პ-ბ
ვ-ჭ	ნ-ქ	-პ	ც-თ	შ-ა
ზ-წ	-ფ	უ-ო	ძ-წ	
წ-ძ	ო-უ	ფ-	წ-ზ	

სწახნეული ანბანი — ქართული საშრიფტო გარნიტური მთავრულ-სხედრული უნაჭდევი ასოებით.

სწახნის წარწერები— შცხეთა-სრმაზში არქეოლოგიური გათხრების დროს აღმოჩენილ ვერცხლის ლანგარზე ახ. წ. 70 წელს შესრულებული პიტიახნის ინიციალები და ახ. წ. 75

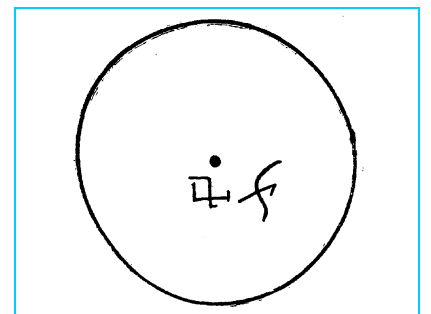
წელს საფლავის სტელაზე ამოკვეთილი ვენზელი.

სწახნეული ანბანი

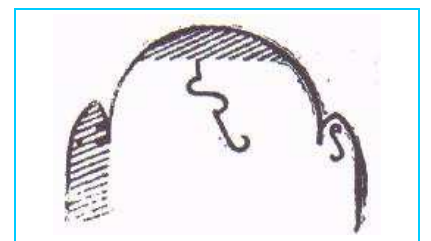
სა	სკ	სტ	სძ
სბ	სლ	სჟ	სწ
სგ	სმ	სუ	სჭ
სდ	სნ	სფ	სხ
სე	სა	სქ	სც
სვ	სო	სი	სჯ
სზ	სპ	სყ	სზ
სჩ	სყ	სშ	სჭ
სთ	სრ	სჩ	
სი	სს	სც	

აბგდეზწთიკლმნდოპჟრსტზუფ
 ქლყმჩცძწჭხჯჟჭ
 სკღშოჩხცნფჩაღსკსსპყა
 ფიჩყჩხცბწსეცქწს

სწახნეული ანბანი, რომ ეს გაზი გამოგონილია სწადერიძის მიერ. საქართველო ამჟამინდეს ყველაფერს დედანში ან შაჩაბლის და სასტერნაკის თარგმანში. საქართველოს, ისევე როგორც მთელ საბჭოთა ზავშირს, ესაჭიროება სწავგვარი დსავლური გამოცდილება. საქა

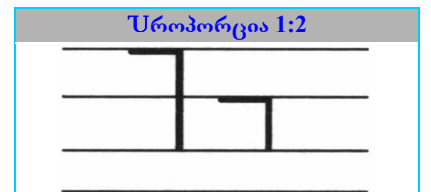

სწახნის ლანგარის ინიციალები „სწახნეული“ სწახნეული (არამაის-მწ) (ახ. წ. 70 წ.)

სწახნის სტელის ვენზელი „სწახნეული“ (ახ. წ. 75 წ.)

სწახნეული — სამეტიყველო ბგერის ნიშანი
სწახნეულის აგების პრინციპი.
 სწახნეული ასო — „T“. იგი წარმოადგენს მთავრული „T“-ს პრობორციულად შექმნილებულ ვარიანტს.

ც

სლოების სახელდება.

ქართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია ასოების სახელდებისა მიხედვით

ან	
ონ	
ენ	
ონ	
არ	
ე	
ილ	
ას	

სლოების შემოღების თარიღები.

სლოების შემოღების თარიღები				
	შთავ.	ჩუს.	შხ.	წრ. ხმ.
ქვრდ.	ძვ.წ. 9ს.	2 ს.	3 ს.	13 ს.
წათ.	ძვ.წ. 7ს.	2 ს.	3 ს.	13 ს.
ქართ.	ძვ.წ. 5ს.	8 ს.	8 ს.	14 ს.
სომხ.	ძვ.წ. 5ს.	13 ს.	19 ს.	14 ს.
სლავ.	10ს.	14 ს.	15ს.	16 ს.

სლომთავრული – ქართული დამწერლობის უძველესი სახეობა, რომელშიც ასოები სიმბოლოთა თანაბრებით არიან და იწერებიან ორ ხაზს შუა. შექმნილია 412 წ. ძვ. წ. შომდეგნო საუკუნეებში ასომთავრულიდან წარმოიშვა ნუსხური.

სლომთავრული				
ა	ბ	გ	დ	ე
ვ	ზ	თ	ი	კ
ლ	მ	ნ	ო	პ
ჟ	რ	ს	ტ	ც
ძ	წ	ჭ	ხ	ყ
შ	ჩ	ც	ძ	წ
ჭ	ყ	შ	ჩ	ც

სლომთავრულის გრაფიკული სისტემა – კვადრატისგან და წრისგან შემდგარი ბადე, რომლის მეშვეობითაც აგებულია მთავრული ასოები. ზვადრატი ჩასმულია წრე. ზვადრატი ამავე დროს შესდგება ოთხი პატარა კვადრატისაგან. ცვითელ მათგანში ჩასმულია წრე.

მთავრული ასოების ასაკები ბადე

ღადეს ცალკე ელემენტები	სრ. ბადე

ქართული ასოები წარმოადგენენ წრისა და კვადრატის მხარეების კომბინაციას. ყველა ასო ერთი სიმბოლისაა. სლოს სივანე კი ან დიდი კვადრატის მხარის ტოლია, ან პატარა კვადრატის მხარის (ანუ დიდი კვადრატის მხარის ნახევარი).

მთავრული ასოების განზომილება

სიმალე	სივანე	სივანე

სლოს შეიძლება ეკავოს დიდი კვადრატი, დიდი კვადრატის ნახევარი (ანუ ორი პატარა კვადრატი), სამი პატარა კვადრატი.

სლოს მიერ დაკავებული სივრცე

სლომთავრულის ნიმუშები. მოცემულია მთავრული ასოების ნიმუშები I–VI საუკუნეების ეპიგრაფიკული ძეგლებიდან და აგრეთვე მე-VII–XI საუკუნეების წერილობითი წყაროებიდან.

სლომთავრულის ნიმუშები

ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ ო პ ჟ რ ს ტ ც	ჩუკურის სტ. 1ს.
ჟ ლ ზ ჟ ზ ლ ა ი ჟ ა ჩ ლ ა ს უ ჟ ა ლ ყ რ ქ ა ჟ ზ ჟ ზ ჟ ჟ – ზ	შავათის სტ., 367 წ.
ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ ო პ ჟ რ ს ტ ც	ქეთლ. მონ., 430 წ.
ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ ო პ ჟ რ ს ტ ც	ქეთლ. მონ., 430 წ.
ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ ო პ ჟ რ ს ტ ც	ქეთლ. სიონი, 493 წ.

ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ ო პ ჟ რ ს ტ ც	ქეთლ. მონ., 532 წ.
ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ ო პ ჟ რ ს ტ ც	ქცხ. ჯვარი, VI ს.

სლომთავრულის ნიმუშები

ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ ო პ ჟ რ ს ტ ც	ქან. ლექსი, VII ს.
ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ ო პ ჟ რ ს ტ ც	სინ. მრავ., 864 წ.
ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ ო პ ჟ რ ს ტ ც	ქდიშ. ოთხ., 897 წ.
ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ ო პ ჟ რ ს ტ ც	ქრუჭ. ოთხ., 936 წ.
ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ ო პ ჟ რ ს ტ ც	ოთხ. (S 405), X–XI ს.
ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ ო პ ჟ რ ს ტ ც	ოთხ. (S 962), 1054 წ.
ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ ო პ ჟ რ ს ტ ც	ოტბნ. ოთხ., XI ს.

სლოს დახრა – საშრიფტო გარნიტურის ერთ-ერთი ძირითადი თვისება. სლო შეიძლება იყოს სწორი ან დახრილი.

სწორი	დახრილი

სლოს ელემენტები – სიმბოლოების ნაწილები, რომლის მაჩვენებლები ჰქმნიან ასოს სურათს – სტრიქონის ხაზი, შუა ტანი, ზედა ტანი, ქვედა ტანი, ნაჭდევი, მთავრული ასოს სიმბოლო, კეკელი, შტრიხები.

CS

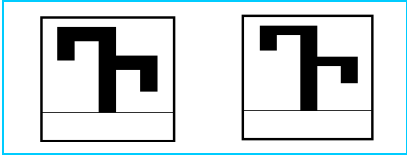
სლოგის ელემენტები

1 – ძირითადი შტრიხი; 2 – დამატებითი (დამხმარე და შემავრთველი) შტრიხი; 3 – ნაჭდევი; 4 – ზედატანი; 5 – ქვედა ტანი; 6 – მომრგვალებული ელემენტები მომზდავებით; 7 – შუა ტანი; 8 – მთავრული ასოს სიმაღლე; 9 – აკველი; 10 – სტრიქონის ხაზი

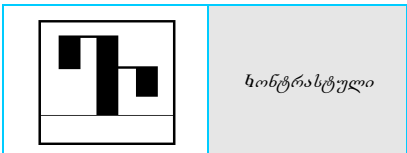
სლოს ზომა.

სლოგის რაოდენობა ზომის მიხედვით სხვადასხვა დამწერლობებში						
	ყუატანის	ზედატანის	ჩვედატანის	შთლ. ტანის	სულ	
ქერძნული	12	3	7	4	26	
ზათინური	13	8	5	—	26	
აუსული	28	2	3	—	33	
სომხური	6	10	17	6	39	
ჩართ	ნუსხ	9	8	15	6	38
	შხედ	5	16	14	3	38

სლოს კონტრასტულობა – საშიფრტო გარნიტურის ერთ-ერთი ძირითადი თვისება – ძირითადი და დამატებითი შტრიხების შეფარდება. სლო შეიძლება იყოს უკონტრასტო, ნაკლებად კონტრასტული, კონტრასტული

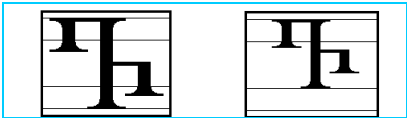

აკონტრასტო ნაკლებად კონტრასტული

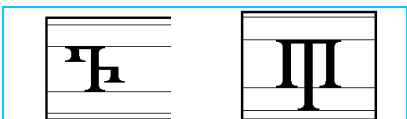

კონტრასტული

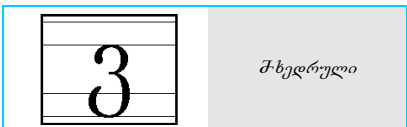
სლოს მოხაზულობა – საშიფრტო გარნიტურის ერთ-ერთი ძირითადი თვისება. სლო მოხაზულობით შეიძლება იყოს სასათაურო, მთავრული, მცირე მთავრული, ნუსხური ან მხედრული.

სასათაურო მთავრული

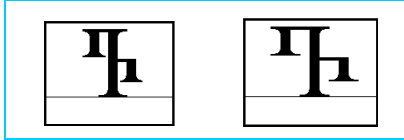

მცირე მთავრული ნუსხური

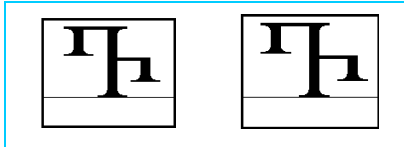

მხედრული

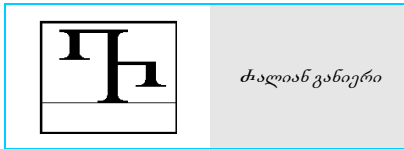
სლოს სიმჭიდროვე – საშიფრტო გარნიტურის ერთ-ერთი ძირითადი თვისება – ნიშნის სიგანის შეფარდება სიმაღლესთან. სლო შეიძლება იყოს ძალიან ვიწრო, ვიწრო, ნორმალური, განიერი, ძალიან განიერი.

ძალიან ვიწრო ვიწრო

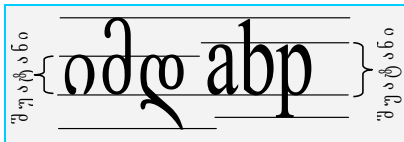

ნორმალური ლანიერი

ძალიან განიერი

სლოს შუატანი.

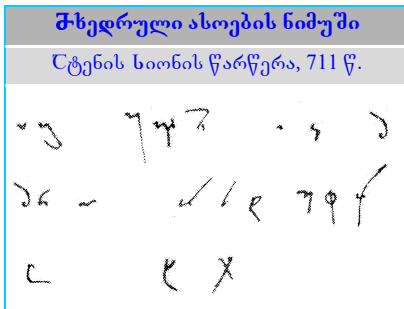

შუატანის ზომა ქართულ და ლათინურ შრიფტებში

სასტრიქონო ასოების შუატანის გაზრდა	
თბილისი	თბილისი

შუატანის ასოების რაოდენობა		
ქერძნული	50%	
ზათინური	50%	
აუსული	80%	
სომხური	20%	
ჩართული	ნუსხური	30%
	შხედრული	15%

სტენის სიონის წარწერა – ქართული ეპიგრაფიკის ძეგლი, შესრულებული 711 წ.

შხედრული ასოების ნიმუში

სტენის სიონის წარწერა, 711 წ.

სლოგის "სიგანე-სიმაღლის" შეფარდება.

სლოგის "სიგანე-სიმაღლის" შეფარდება (მთავრული ასოს სიგანე-სიმაღლის შეფარდება სასტრიქონო ასოს სიგანის სიმაღლესთან)

მთავრული	სასტრიქონო	
	ნუსხური	შხედრული
სულ 38 ასოა.	სულ 38 ასოა.	სულ 38 ასოა.
შათგან:	შათგან:	შათგან:
კვადრატული – 10 (26%)	კვადრატული – 1 (2,6%)	კვადრატული – 1 (2,6%)
კვადრატზე ვიწრო – 28 (73,6%)	კვადრატზე ვიწრო – 37 (97,3%)	კვადრატზე ვიწრო – 7 (97,3%)
შათგან:	შათგან:	შათგან:
კვადრატის ნახევარი – 16 (42,1%)	კვადრატის ნახევარი – 14 (36,8%)	კვადრატის ნახევარი – 8 (21%)
კვადრატის 2/3 – 12 (31,5%)	უფრო ვიწრო – 9 (23,6%)	უფრო ვიწრო – 18 (47,3%)
	კვადრატის 2/3 – 14 (36,8%)	კვადრატის 2/3 – 10 (26,3%)

სლოგის "სიგანე-სიმაღლის" შეფარდება

ზათინური	
მთავრული	სასტრიქონო
სულ 26 ასოა.	სულ 26 ასოა.
შათგან:	შათგან:
კვადრატული – 3 (11,5%)	კვადრატზე ვიწრო – 26 (100%)
კვადრატს აღემატება – 4 (15,3%)	შათგან:
კვადრატზე ვიწრო – 19 (73%)	კვადრატის ნახევარი – 6 (23%)
შათგან:	უფრო ვიწრო – 6 (23%)
კვადრატის ნახევარი – 2 (7,6%)	კვადრატის 2/3 – 14 (53,8%)
უფრო ვიწრო – 2 (7,6%)	
კვადრატის 2/3 – 15 (57,6%)	

სლოგის "სიგანე-სიმაღლის" შეფარდება

აუსული	
მთავრული	სასტრიქონო
სულ 33 ასოა.	სულ 33 ასოა.
შათგან:	შათგან:
კვადრატული – 8 (24,2%)	კვადრატული – 3 (9%)
კვადრატს აღემატება – 5 (15,1%)	კვადრატზე ვიწრო – 30 (90,9%)
კვადრატზე ვიწრო – 20 (60,6%)	შათგან:
შათგან:	კვადრატის ნახევარი – 4 (12,1%)
კვადრატის 2/3 – 20 (60,6%)	კვადრატის 2/3 – 26 (78,7%)

ცა

სომთავრულის ნიბუშები სხვადასხვად შრიფტებიდან							
შკედილი	საბა	ბაზი	ნიბო	მეგრული	ბრ. ბ.ნიკ	ხოლოც 2000	მეგრული შ.
ც	ⴌ	ⴍ	ⴎ	ⴏ	ⴑ	ⴒ	ⴓ
ყ	ⴗ	ⴘ	ⴙ	ⴚ	ⴛ	ⴜ	ⴞ
ქ	ⴟ	ⴠ	ⴡ	ⴢ	ⴣ	ⴤ	⴦
ღ	ⴧ	⴨	⴩	⴪	⴫	⴬	⴮
თ	⴯	ⴰ	ⴱ	ⴲ	ⴳ	ⴴ	ⴶ
ძ	ⴷ	ⴸ	ⴹ	ⴺ	ⴻ	ⴼ	ⴼ
წ	ⴿ	ⵀ	ⵁ	ⵂ	ⵃ	ⵄ	ⵆ
ჭ	ⵇ	ⵈ	ⵉ	ⵊ	ⵋ	ⵌ	ⵍ
ხ	ⵎ	ⵏ	ⵐ	ⵑ	ⵒ	ⵓ	ⵔ
ც	ⵖ	ⵗ	ⵘ	ⵙ	ⵚ	ⵛ	ⵝ
ყ	ⵞ	ⵟ	ⵠ	ⵡ	ⵢ	ⵣ	ⵤ
ქ	ⵥ	ⵦ	ⵧ	⵨	⵩	⵪	⵫
ღ	⵬	⵭	⵮	ⵯ	⵰	⵱	⵲
თ	⵳	⵴	⵵	⵶	⵷	⵸	⵹
ძ	⵺	⵻	⵼	⵽	⵾	⵿	ⶀ
წ	ⶁ	ⶂ	ⶃ	ⶄ	ⶅ	ⶆ	ⶈ
ჭ	ⶉ	ⶊ	ⶋ	ⶌ	ⶍ	ⶎ	ⶏ
ხ	ⶑ	ⶒ	ⶓ	ⶔ	ⶕ	ⶖ	⶘
ც	⶙	⶚	⶛	⶜	⶝	⶞	⶟

სომთავრულის ნიბუშები სხვადასხვად შრიფტებიდან							
შკედილი	საბა	ბაზი	ნიბო	მეგრული	ბრ. ბ.ნიკ	ხოლოც 2000	მეგრული შ.
ჩ	ⴒ	ⴓ	ⴔ	ⴖ	ⴘ	ⴚ	ⴜ
ც	ⴜ	ⴞ	ⴠ	ⴢ	ⴣ	ⴤ	⴦
ქ	ⴧ	⴩	⴫	ⴭ	⴯	ⴱ	ⴣ
ღ	ⴷ	ⴹ	ⴻ	ⴽ	ⴿ	ⵁ	ⵃ
თ	ⴱ	ⴓ	ⴖ	ⴙ	ⴜ	ⴟ	ⴡ
ძ	ⴱ	ⴓ	ⴖ	ⴙ	ⴜ	ⴟ	ⴡ
წ	ⴱ	ⴓ	ⴖ	ⴙ	ⴜ	ⴟ	ⴡ
ჭ	ⴱ	ⴓ	ⴖ	ⴙ	ⴜ	ⴟ	ⴡ
ხ	ⴱ	ⴓ	ⴖ	ⴙ	ⴜ	ⴟ	ⴡ
ც	ⴱ	ⴓ	ⴖ	ⴙ	ⴜ	ⴟ	ⴡ
ყ	ⴱ	ⴓ	ⴖ	ⴙ	ⴜ	ⴟ	ⴡ
ქ	ⴱ	ⴓ	ⴖ	ⴙ	ⴜ	ⴟ	ⴡ
ღ	ⴱ	ⴓ	ⴖ	ⴙ	ⴜ	ⴟ	ⴡ
თ	ⴱ	ⴓ	ⴖ	ⴙ	ⴜ	ⴟ	ⴡ
ძ	ⴱ	ⴓ	ⴖ	ⴙ	ⴜ	ⴟ	ⴡ
წ	ⴱ	ⴓ	ⴖ	ⴙ	ⴜ	ⴟ	ⴡ
ჭ	ⴱ	ⴓ	ⴖ	ⴙ	ⴜ	ⴟ	ⴡ
ხ	ⴱ	ⴓ	ⴖ	ⴙ	ⴜ	ⴟ	ⴡ
ც	ⴱ	ⴓ	ⴖ	ⴙ	ⴜ	ⴟ	ⴡ

სომთავრულის ნიბუშები სხვადასხვად შრიფტებიდან							
შკედილი	საბა	ბაზი	ნიბო	მეგრული	ბრ. ბ.ნიკ	ხოლოც 2000	მეგრული შ.
ყ	ⴗ	ⴘ	ⴙ	ⴚ	ⴛ	ⴜ	ⴞ
ქ	ⴟ	ⴠ	ⴡ	ⴢ	ⴣ	ⴤ	⴦
ღ	ⴧ	⴨	⴩	⴪	⴫	⴬	⴮
თ	⴯	ⴰ	ⴱ	ⴲ	ⴳ	ⴴ	ⴶ
ძ	ⴷ	ⴸ	ⴹ	ⴺ	ⴻ	ⴼ	ⴼ
წ	ⴿ	ⵀ	ⵁ	ⵂ	ⵃ	ⵄ	ⵆ
ჭ	ⵇ	ⵈ	ⵉ	ⵊ	ⵋ	ⵌ	ⵍ
ხ	ⵎ	ⵏ	ⵐ	ⵑ	ⵒ	ⵓ	ⵔ
ც	ⵖ	ⵗ	ⵘ	ⵙ	ⵚ	ⵛ	ⵝ
ყ	ⵞ	ⵟ	ⵠ	ⵡ	ⵢ	ⵣ	ⵤ
ქ	ⵥ	ⵦ	ⵧ	⵨	⵩	⵪	⵫
ღ	⵬	⵭	⵮	ⵯ	⵰	⵱	⵲
თ	⵳	⵴	⵵	⵶	⵷	⵸	⵹
ძ	⵺	⵻	⵼	⵽	⵾	⵿	ⶀ
წ	ⶁ	ⶂ	ⶃ	ⶄ	ⶅ	ⶆ	ⶈ
ჭ	ⶉ	ⶊ	ⶋ	ⶌ	ⶍ	ⶎ	ⶏ
ხ	ⶑ	ⶒ	ⶓ	ⶔ	ⶕ	ⶖ	⶘
ც	⶙	⶚	⶛	⶜	⶝	⶞	⶟

ყბ

ყ, ბ, ჰ – „ბან“, ქართული ანბანის მეორე ასო; რიგითი მნიშვნელობა – 2; რიცხვითი მნიშვნელობა – 2.

№	ს.	ყ.	შოხაზულობა			მ.	ქანამ.		მ.	ს.	ყ.	ბ.
			5 ს.	5 ს.	სს.		ყ.	ბ.				
2	ბან	[ბ]	□	□	□	□	□	□	□	□	□	2

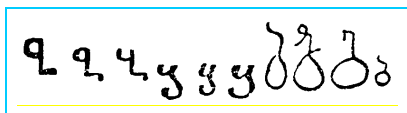
სლოთავრული ასო ბან-ის სახეობები

სახ.	შოხაზულობა		ქელით.
	ქავ.	ქან.	
ბან	□	□	□

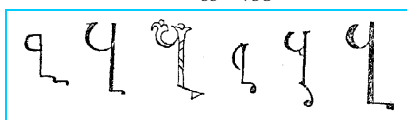
ნუსხური ასო ბან-ის სახეობები

სახ.	შოხაზულობა			ქელით.
	ქავ.	ქანამედრ.		
		ყ.	ბ.	
ბან	□	□	□	□

ქხედრული ასო ბან-ის სახეობები

სლო ბან-ის ევოლუცია

შხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებიდან

ღავრატ IV-ის სიგელი – ქართული დამწერლობის ძეგლი, შექმნილი 1060 წელს მხედრული ასოთმშენებით.

მხედრული ასოების ნიმუში
ღავრატ IV-ის სიგელი, 1060-1065 წწ.

აშგაგეფბ-თ ა წიმმ
ნ-ა ბ დ ზ ს ზ-ყ ზ
ყ ბ ს ბ-ხ ზ

სლო „ყ“				
შოთავრული		ნუსხ.	მხედ.	ს.
შვიგ.	ჩვიგ.			
				1
ლ				4
ღღღ				5
ღღღ	ღღღ			6-7
ღ	ღ			8
ღ	ღღღ	ზზ		9
ღ	ღღღ	ზზზ		10
ღღღ	ღღღ	ზზ	ბბ	11
ღ	ღ	ზზ	ბბბ	12
ღ	ღ	ზზ	ბბ	13
ღ	ღ	ზზ	ბბ	14
ღ	ღ	ზზ	ბბბ	15
ღ	ღ	ზ	ბბ	16
ღ	ღ	ზზზ	ბბზ	17
ღ	ღ	ზზზ	ბზ	18

ღერძული ანბანი – კონსონანტური ანბანი, რომელიც წარმოიშვა ძვ. წ. მე-9-8 სს. ფინიკიური ანბანისგან.

ღერძული ანბანი				
სრქაული				
1	A	ალფა	[ა]	1
2	B	ბეტა	[ბ]	2
3	Γ	გამა	[გ]	3
4	Δ	დელტა	[დ]	4
5	E	ეფსილონ	[ე]	5
6	F	დიგამა	[ვ(ზ)]	6
7	I	ძეტა	[დ(ზ)]	7
8	Θ	ეტა	[1.ჰ;2.ე]	8
9	⊖	თეტა	[თ]	9
10	Λ	იოტა	[ი]	10
11	Κ	კაპა	[კ]	11
12	Λ	ლამბდა	[ლ]	12
13	Μ	მი	[მ]	13
14	Ν	ნი	[ნ]	14
15	Ξ	ქსი	[ქს]	15
16	Ο	ომიკრონ	[ო]	16
17	Π	პი	[პ]	17
18	Ρ	სან		18
19	Ϝ	კოპა		19
20	Ϙ	რო	[რ]	20
21	Ϛ	სიგმა	[ს]	21
22	Τ	ტა	[ტ]	22
23	Υ	უფსილონ	[უ]	23

ღერძული ანბანი				
ნლასიკური				
1	A	ალფა	[ა]	1
2	B	ბეტა	[ბ]	2
3	Γ	გამა	[გ]	3
4	Δ	დელტა	[დ]	4
5	E	ეფსილონ	[ე]	5
6	Ζ	სტიგმა		6
7	Z	ძეტა	[ძ]	7
8	H	ეტა	[ე]	8
9	Θ	თეტა	[თ]	9
10	I	იოტა	[ი]	10
11	K	კაპა	[კ]	20
12	Λ	ლამბდა	[ლ]	30
13	M	მი	[მ]	40
14	N	ნი	[ნ]	50
15	Ξ	ქსი	[ქს]	60
16	O	ომიკრონ	[ო]	70
17	Π	პი	[პ]	80
18	Ϝ	სამპი		900
19	Ϙ	კობა		90
20	P	რო	[რ]	100
21	Σ	სიგმა	[ს]	200
22	T	ტა	[ტ]	300
23	Υ	უფსილონ	[უ]	
24	Φ	ფი	[ფ]	500
25	X	ქსი	[ქს]	600
26	Ψ	ფსი	[ფს]	700
27	Ω	ომეგა	[ო]	800

ღერძული ანბანი				
ლიზანტიური				
A	ალფა	[ა]		
B	ბეტა	[ბ]		
Γ	გამა	[გ]		
Δ	დელტა	[დ]		
E	ეფსილონ	[ე]		
Z	ზიტა	[ზ]		
H	იტა	[ი]		
Θ	თიტა	[თ]		
I	ოტა	[ ]		
K	კაპა	[კ]		
Λ	ლამბდა	[ლ]		
M	მი	[მ]		
N	ნი	[ნ]		
Ξ	ქსი	[ქს]		
O	ომიკრონ	[ო]		
Π	პი	[პ]		
P	რო	[რ]		
Σ	სიგმა	[ს]		
T	ტა	[ტ]		
Υ	იუფსილონ	[ი]		
Φ	ფი	[ფ]		
X	ქსი	[ქს]		
Ψ	ფსი	[ფს]		
Ω	ომეგა	[ო]		

ღბ

ქართული-ქართული ანბანების შედარებითი ტაბულა

ქართული ანბანი			ქართული ანბანი			ქართული ანბანი			ქართული ანბანი		
სტანდარტი	სტანდარტი	სტანდარტი	სტანდარტი	სტანდარტი	სტანდარტი	სტანდარტი	სტანდარტი	სტანდარტი	სტანდარტი	სტანდარტი	სტანდარტი
სტანდარტი	სტანდარტი	სტანდარტი	სტანდარტი	სტანდარტი	სტანდარტი	სტანდარტი	სტანდარტი	სტანდარტი	სტანდარტი	სტანდარტი	სტანდარტი
სტანდარტი	სტანდარტი	სტანდარტი	სტანდარტი	სტანდარტი	სტანდარტი	სტანდარტი	სტანდარტი	სტანდარტი	სტანდარტი	სტანდარტი	სტანდარტი
1	A ალფა [ა]	1	A ალფა [ა]	1	A ალფა [ა]	1	1	ს ან [ა]	1	1	ს ან [ა]
2	B ბეტა [ბ]	2	B ბეტა [ბ]	2	B ვიეტა [ბ]	2	2	ს ბან [ბ]	2	2	ს ბან [ბ]
3	Г გამა [გ]	3	Г გამა [გ]	3	Г გამა [გ]	3	3	ს გან [გ]	3	3	ს გან [გ]
4	Δ დელტა [დ]	4	Δ დელტა [დ]	4	Δ დელტა [დ]	4	4	ს დონ [დ]	4	4	ს დონ [დ]
5	E ეუსილონ [ე]	5	E ეუსილონ [ე]	5	E ეუსილონ [ე]	5	5	ს ენ [ე]	5	5	ს ენ [ე]
6	F ღიგამა [ვ(უ)]	6	Ц სტიგმა [ვ(უ)]	6		6	6	ს ვინ [ვ(უ)]	6	6	ს ვინ [ვ(უ)]
7	I ძეტა [დ(ზ)]	7	Z ძეტა [ძ]	7	Z ზიეტა [ზ]	7	7	ს ზენ [ზ]	7	7	ს ზენ [ზ]
8	Θ ეტა [1.3;2.ე]	8	H ეტა [ე]	8	H იეტა [ი]	8	8	ს ზე [მ[ჰ]]	8	8	ს ზე [მ[ჰ]]
9	Θ თეტა [თ]	9	Θ თეტა [თ]	9	Θ თიტა [თ]	9	9	ს თან [თ]	9	9	ს თან [თ]
10	Λ იოტა [ი]	10	I იოტა [ი]	10	I იოტა [ი]	10	10	ს ინ [ი]	10	10	ს ინ [ი]
11	K კაპა [კ]	11	K კაპა [კ]	20	K კაპა [კ]	11	11	ს კან [კ]	20	11	ს კან [კ]
12	Λ ლამბდა [ლ]	12	Λ ლამბდა [ლ]	30	Λ ლამბდა [ლ]	12	12	ს ლას [ლ]	30	12	ს ლას [ლ]
13	Μ მუ [მ]	13	M მუ [მ]	40	M მი [მ]	13	13	ს მან [მ]	40	13	ს მან [მ]
14	N ნუ [ნ]	14	N ნუ [ნ]	50	N ნი [ნ]	14	14	ს ნარ [ნ]	50	14	ს ნარ [ნ]
15	Ξ ქსი [ქს]	15	Ξ ქსი [ქს]	60	Ξ ქსი [ქს]	15	15	ს ე [ ]	60	15	ს ე [ ]
16	O ომიკრონ [ო]	16	O ომიკრონ [ო]	70	O ომიკრონ [ო]	16	16	ს ონ [ო]	70	16	ს ონ [ო]
17	Π პი [პ]	17	Π პი [პ]	80	Π პი [პ]	17	17	ს პარ [პ]	80	17	ს პარ [პ]
18	Ρ რაუ [რ]	18	Ρ რაუ [რ]	90		18	18	ს ჟან [ჟ]	90	18	ს ჟან [ჟ]
19	Σ სიგმა [ს]	19	Σ სიგმა [ს]	100	Σ სიგმა [ს]	19	19	ს რაე [რ]	100	19	ს რაე [რ]
20	T ტაუ [ტ]	20	T ტაუ [ტ]	200	T ტაუ [ტ]	20	20	ს სან [ს]	200	20	ს სან [ს]
21	Υ უფსილონ [უ]	21	Υ უფსილონ [უ]	300	Υ უფსილონ [უ]	21	21	ს ტარ [ტ]	300	21	ს ტარ [ტ]
22		22				22	22	ს ე [უი]	400	22	ს ე [უი]
23		23				23	23	ს ფარ [ფ]	500	23	ს ფარ [ფ]
24		24	Φ ფი [ფ]	500	Φ ფი [ფ]	24	24	ს ქან [ქ]	600	24	ს ქან [ქ]
25		25	X ქსი [ქს]	600	X ქსი [ქს]	25	25	ს ლან [ლ]	700	25	ს ლან [ლ]
26		26	Ψ ფსი [ფს]	700	Ψ ფსი [ფს]	26	26	ს ყარ [ყ]	800	26	ს ყარ [ყ]
27		27	Ω ომეგა [ო]	800	Ω ომეგა [ო]	27	27	ს შინ [შ]	900	27	ს შინ [შ]
						28	28	ს ჩინ [ჩ]	1000	28	ს ჩინ [ჩ]
						29	29	ს ცან [ც]	2000	29	ს ცან [ც]
						30	30	ს ძილ [ძ]	3000	30	ს ძილ [ძ]
						31	31	ს წილ [წ]	4000	31	ს წილ [წ]
						32	32	ს ჭარ [ჭ]	5000	32	ს ჭარ [ჭ]
						33	33	ს ხან [ხ]	6000	33	ს ხან [ხ]
						34	34	ს გარ [გ]	7000	34	ს გარ [გ]
						35	35	ს ჯან [ჯ]	8000	35	ს ჯან [ჯ]
							36	ს ჰაე [ჰ]	9000	36	ს ჰაე [ჰ]
							37	ს მჰ [მ[ჰ]]	10000	37	ს მჰ [მ[ჰ]]

დეკლური ასონიშნები.

სასტამპო ბეჭდური ასოები				
სასათაურო	სატექსტო			
	შთავრული	სასტრიქონო		
		შცირე მთავრული	ნუსხური	შხედრული
აბგდეზჳტიკლმნ	აბგდეზჳტიკლმნ	აბგდეზჳტიკლმნ	აბგდეზჳტიკლმნ	აბგდეზჳტიკლმნ
აბგდეზჳტიკლმნ	აბგდეზჳტიკლმნ	აბგდეზჳტიკლმნ	აბგდეზჳტიკლმნ	აბგდეზჳტიკლმნ
აბგდეზჳტიკლმნ	აბგდეზჳტიკლმნ	აბგდეზჳტიკლმნ	აბგდეზჳტიკლმნ	აბგდეზჳტიკლმნ
აბგდეზჳტიკლმნ	აბგდეზჳტიკლმნ	აბგდეზჳტიკლმნ	აბგდეზჳტიკლმნ	აბგდეზჳტიკლმნ
აბგდეზჳტიკლმნ	აბგდეზჳტიკლმნ	აბგდეზჳტიკლმნ	აბგდეზჳტიკლმნ	აბგდეზჳტიკლმნ

დეკლური ასონიშნების სრული კომპლექტი
შთავრული აბგდეზჳტიკლმნ
შცირე მთავრული აბგდეზჳტიკლმნ
ნუსხური აბგდეზჳტიკლმნ
შხედრული აბგდეზჳტიკლმნ
სიმბოლოები 1234567890%&^*~.,:;[]!/?+%@ #ცხკძტც შოჟღცაჟოღღს ცელუსი #ცხკძტც შოჟღცაჟოღღს ცელუსი #ცხკძტც შოჟღცაჟოღღს ცელუსი #ცხკძტც შოჟღცაჟოღღს ცელუსი

სასტამპო ბეჭდური ასოები				
სასათაურო	სატექსტო			
	შთავრული	სასტრიქონო		
		შცირე მთავრული	ნუსხური	შხედრული
აბგდეზჳტიკლმნ	აბგდეზჳტიკლმნ	აბგდეზჳტიკლმნ	აბგდეზჳტიკლმნ	აბგდეზჳტიკლმნ
აბგდეზჳტიკლმნ	აბგდეზჳტიკლმნ	აბგდეზჳტიკლმნ	აბგდეზჳტიკლმნ	აბგდეზჳტიკლმნ
აბგდეზჳტიკლმნ	აბგდეზჳტიკლმნ	აბგდეზჳტიკლმნ	აბგდეზჳტიკლმნ	აბგდეზჳტიკლმნ
აბგდეზჳტიკლმნ	აბგდეზჳტიკლმნ	აბგდეზჳტიკლმნ	აბგდეზჳტიკლმნ	აბგდეზჳტიკლმნ
აბგდეზჳტიკლმნ	აბგდეზჳტიკლმნ	აბგდეზჳტიკლმნ	აბგდეზჳტიკლმნ	აბგდეზჳტიკლმნ

დეკლური კუთხოვანი ასოები
აბგდეზჳტიკლმნ
აბგდეზჳტიკლმნ
აბგდეზჳტიკლმნ
აბგდეზჳტიკლმნ
აბგდეზჳტიკლმნ

დეკლური მრველოვანი ასოები
აბგდეზჳტიკლმნ
აბგდეზჳტიკლმნ
აბგდეზჳტიკლმნ
აბგდეზჳტიკლმნ
აბგდეზჳტიკლმნ

დეკლური კუთხოვანი ასოები	დეკლური მრველოვანი ასოები
აბგდეზჳტიკლმნ	აბგდეზჳტიკლმნ
აბგდეზჳტიკლმნ	აბგდეზჳტიკლმნ
აბგდეზჳტიკლმნ	აბგდეზჳტიკლმნ
აბგდეზჳტიკლმნ	აბგდეზჳტიკლმნ
აბგდეზჳტიკლმნ	აბგდეზჳტიკლმნ

ქოლნისის სიონის წარწერა – სააღმშენებლო წარწერა ქოლნისის სიონის ჩრდილოეთ კედლის ერთ-ერთი შესასვლელის თავზე, შესრულებული 493 წ.

სლთავრულის ნიმუში
ქოლნისის სიონი, 493 წ.
აბგდეზჳტიკლმნ
აბგდეზჳტიკლმნ
აბგდეზჳტიკლმნ
აბგდეზჳტიკლმნ

ქუსტროფედონი – წერის ნაირსახეობა, რომლის დროსაც ერთი სტრიქონი იწერებოდა მარჯვნიდან მარცხნივ, შემდეგი სტრიქონი კი იწერებოდა მარცხნიდან მარჯვნივ და ა. შ. სლოები კი ამისას იღებდნენ ან შემოტრიალებულ (ანტიფორმა), ან გადატრიალებულ (ინვერსიულ), ანდა შემოტრიალებულ-გადატრიალებულ (ანტი + ინვერსიულ) ფორმას. ხმაარებოდა არქაულ ბერძნულში (ძვ. წ. მე-8–მე-9 სს.). შემდეგ კი (ძვ. წ. მე-5 საუკუნიდან) წერამ შეიძინა ერთადერთი სტაბილური მიმართულება – მარცხნიდან მარჯვნივ.

ფ

სტრუქტურული წერა	
<i>ქარცხნიდან მარჯვნივ – შემოტრიალება – მარჯვნიდან მარცხნივ</i>	
BOYCTPOΦEΔON IOΔEΦOΦEΔON	
<i>ქარცხნიდან მარჯვნივ – შემოტრიალება – გადატრიალება – მარჯვნიდან მარცხნივ</i>	
BOYCTPOΦEΔON NOYCTPOΦEΔON	
<i>მარჯვნიდან მარცხნივ – შემოტრიალება – მარჯვნიდან მარცხნივ</i>	
IOΔEΦOΦEΔON BOYCTPOΦEΔON	
<i>სტრუქტურული წერის სრული ციკლი</i>	
BOYCTPOΦEΔON IOΔEΦOΦEΔON BOYCTPOΦEΔON IOΔEΦOΦEΔON	

პროტი ასოს სხვადასხვა ფორმები ბუსტროფედონული წერის დროს	
P	ხვეულებრივი ფორმა
Р	სტიფორმა
Р	ნვერსიული ფორმა
P	სტი- + ინვერსიული ფორმა

ქართული ასონიშნების შექმნისას სხვადასხვა ელემენტების მიმატება-გამოკლების გარდა ნახშირია აგრეთვე ბუსტროფედონული წერის წესი (ბუსტროფედონული გრაფიკული პრინციპი). ეს ელემენტებს ბუსტროფედონული წერის პრინციპის ცოდნაზე შემოქმედის მიერ. თუ კარგად ერკვეოდა ამ წერის წესში, რადგანაც იყო იმ დროის თანამედროვე. შან კი ეს წესი გამოიყენა ქართული ასოების შექმნისას. ამ წესით არის შექმნილი ქართული ანბანის თითქმის ყველაზე მეტი (20-ი 35-დან) ასოები.

სტრუქტურული წერის წესით გამოყვანილი გრაფიკები		
“სოსოლუტური” ბუსტროფედონი	“ნაწილობრივი” ბუსტროფედონი (ელემენტების გამოკლება-დამატებით)	“სრულელები” ინარჩუნებენ თავის სახეს ნებისმიერ ბრუნვისას
სტიფორმა	სტიფორმა (ელემენტების გამოკლებით)	
ნვერსიული ფორმა	ნვერსიული ფორმა (ელემენტების გამოკლებით)	
სტი- + ინვერსიული ფორმა	ნვერსიული ფორმა (ელემენტების დამატებით)	

ღ

წარმოშობის ასოები – ქართული ანბანის ასოები (ც, , , ჯ, შ), რომლებიც ხმარება წერის დროს მიზანშეწონილად იქნა მიხნეული მე-19 საუკუნის 60-ან წლებში ახალ სალიტერატურო ქართულ ენაში, თითქოსდა, ბგერითი შესატყვისობის არ არსებობის გამო.

წარმოშობის ასოები	
ძვ. წ. 412 წ.	ქე-4 ს.
ჩ _{ცე} [ცქ]	ჩ _{ცე} [ცქ]
ჯ _{ეე} [ჯ]	ჯ _{ეე} [ჯ]
ძ _{ვე} [ძი]	ძ _{ვე} [ძი]
წ _{კარ} [კ]	წ _{კარ} [კ]
—	ჭ _ჭ [ჭო]

წარმოშობის ასოების სხვა ანბანების სათანადო ასოებთან შედარებითი სქემა					
ფინიკიური	ღერძული		სათი ნური	ქართული	
	სრული	ხლასიკური		ძვ.წ. 412 წ.	ქე-4 ს.
ჩ _{ხო} [ხ]	ჩ _{გა} [ა]	ჩ _{გა} [ა]	ჩ _ა [ა]	ჩ _{ცე} [ც]	ჩ _{ცე} [ც]
ჯ _{ხო} [ჯ]	ჯ _{ოტა} [ო]	ჯ _{ოტა} [ო]	ჯ _{ოტა} [ო]	ჯ _{ეე} [ჯ]	ჯ _{ეე} [ჯ]
—	ღ _{ფილილი} [ფ]	ღ _{ფილილი} [ფ]	ღ _{ფი} [ფ]	ღ _{ვე} [ღ]	ღ _{ვე} [ღ]
—	—	—	—	წ _{კარ} [კ]	წ _{კარ} [კ]
—	—	—	—	—	ჭ _ჭ [ჭ]

წარმოშობის აკეტი.

ქართული ანბანის თავდაპირველი სახე (გრაფიკების აკეტის პრინციპი)

წარმოშობა.

ქართული ანბანის სავარაუდო თავდაპირველი საწყისი გრაფიკა (ძვ. წ. 412 წ.)					

ქართული ანბანის გრაფიკა (I ს.)					

წარმოშობის ურთიერთ პროპორციები.

ქართული გრაფიკების ურთიერთ პროპორციები					

ქართული გრაფიკების ურთიერთ პროპორციები					

ღ

ღ, ჩ, დ – „ღონ“, ქართული ანბანის მეოთხე ასო; რიგითი მნიშვნელობა – 4; რიცხვითი მნიშვნელობა – 4.

№	ს.	წარმოშობა				წარმოშობა	წარმოშობა
		ს.	წ.	წ.	წ.		
4	ღონ[ღ]	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ

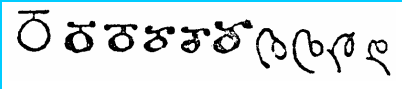
სტანდარტული ასო ღონ-ის სახეობები

სახ.	წარმოშობა		წარმოშობა
	წ.	წ.	
ღონ	ღ	ღ	ღ

ფონოტიპული ასო ღონ-ის სახეობები

სახ.	წარმოშობა			წარმოშობა
	წ.	წ.	წ.	
ღონ	ღ	ღ	ღ	ღ

შეღებული ასო ღონ-ის სახეობები

სლოგანი ღონ-ის ევოლუცია

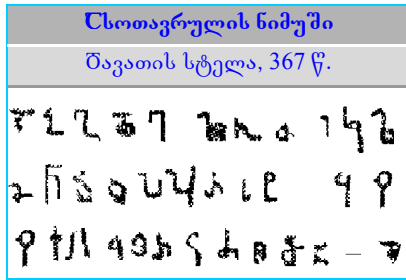

სტანდარტული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებიდან

შავთის სტელა – ურწო-აბანეთში, სრავის მარცხენა შენაკადის სტანოსხევის სათავეში მდებარე სოფელ შავთისში არქეოლოგიური გათხრების დროს აღმოჩენილი ქვა-ჯვარი 367 წ. მასზე ამოკვეთილი ასომთავრული ანბანით.

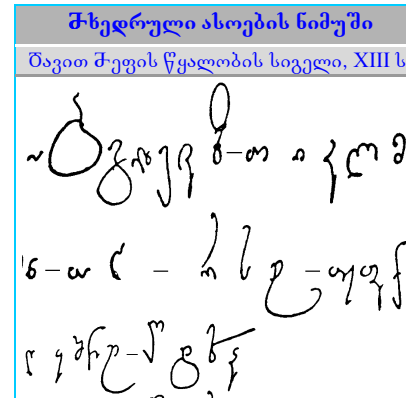

შავთის სტელა (367 წ.)

სლოგანი "ღ"				
წარმოშობა		წარმოშობა	წარმოშობა	წარმოშობა
წ.	წ.			
ღ	ღ	ღ	ღ	ღ
ღ	ღ	ღ	ღ	ღ
ღ	ღ	ღ	ღ	ღ
ღ	ღ	ღ	ღ	ღ
ღ	ღ	ღ	ღ	ღ
ღ	ღ	ღ	ღ	ღ
ღ	ღ	ღ	ღ	ღ
ღ	ღ	ღ	ღ	ღ
ღ	ღ	ღ	ღ	ღ
ღ	ღ	ღ	ღ	ღ
ღ	ღ	ღ	ღ	ღ
ღ	ღ	ღ	ღ	ღ
ღ	ღ	ღ	ღ	ღ
ღ	ღ	ღ	ღ	ღ

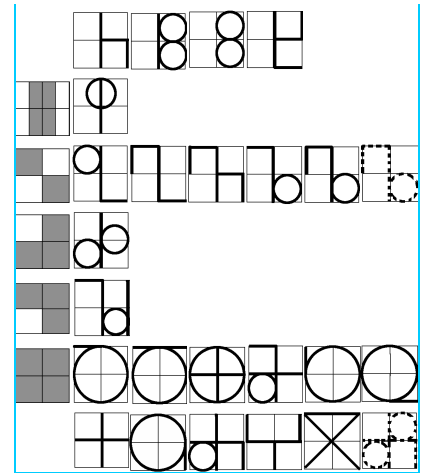
შავთის სტელის წყაროს სივლითი – ძველი ქართული ენისა და მწერლობის ძეგლი, შესრულებული მე-XIII საუკუნეში.

შავთის სტელის სივლითი

წარმოშობა		წარმოშობა	წარმოშობა
წ.	წ.		
ღ	ღ	ღ	ღ
ღ	ღ	ღ	ღ
ღ	ღ	ღ	ღ
ღ	ღ	ღ	ღ

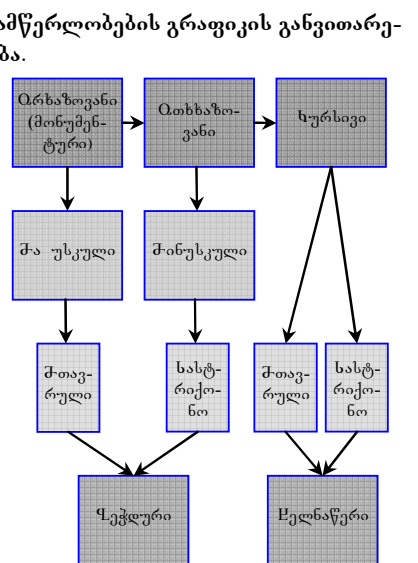
წარმოშობა კლასიფიკაცია კვადრატის ნაწილის დაკავების და მისხვედით

შავთის სტელის სტელა – ქართული საშრიფტო გარნიტურის მთავრულ-წარმოშობის უნაგლეველი ასოებით.

შავთის სტელის სტელა			
წ.	წ.	წ.	წ.
ღ	ღ	ღ	ღ
ღ	ღ	ღ	ღ
ღ	ღ	ღ	ღ
ღ	ღ	ღ	ღ
ღ	ღ	ღ	ღ
ღ	ღ	ღ	ღ
ღ	ღ	ღ	ღ
ღ	ღ	ღ	ღ
ღ	ღ	ღ	ღ
ღ	ღ	ღ	ღ
ღ	ღ	ღ	ღ
ღ	ღ	ღ	ღ
ღ	ღ	ღ	ღ
ღ	ღ	ღ	ღ
ღ	ღ	ღ	ღ

დამწერლობის გრაფიკის განვითარება.

„სტელა“ დამწერლობის ასოების გრაფიკის განვითარების სქემა

შუჯდომელი – ქართული დამწერ-
ლობის ძეგლი, შესრულებული მე- XII
საუკუნის დასაწყისში.

ჩუსხური ასობის ნიშნუში

შუჯდომელი (H 98), 1681 წ.

ა ბ გ დ ე ვ ზ ლ მ ნ ი თ
ჩ ც ცხ ცჳ ძ ჳ ჭ – ჭ ჭ ჭ
ჩ ც ცხ ცჳ ძ ჳ ჭ ჭ ჭ

ქ

ქ, ყ, ე – „ენ“, ქართული ანბანის მეხუთე ასო; რიგითი მნიშვნელობა – 5; რიცხვითი მნიშვნელობა – 5.

ს.ს.		ს.ს.		ს.ს.		ს.ს.		ს.ს.	
№	ს.	ს.	ს.	ს.	ს.	ს.	ს.	ს.	ს.
5	ენ	[ე]				ქ	7	7	5

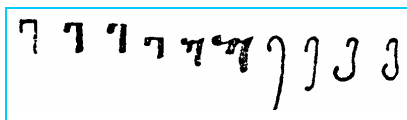
სლოტავრული ასო ენ-ის სახეობები

ს.ს.	ს.ს.	ს.ს.	ს.ს.
ს.ს.	ს.ს.	ს.ს.	ს.ს.
ენ		ქ	7

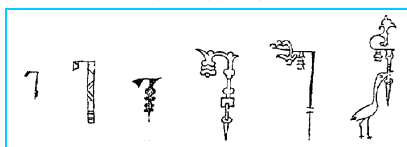
ნუსხური ასო ენ-ის სახეობები

ს.ს.	ს.ს.	ს.ს.	ს.ს.
ს.ს.	ს.ს.	ს.ს.	ს.ს.
ენ		ქ	7

შხედრული ასო ენ-ის სახეობები

სლოტავრული ასო ენ-ის ველიცია

შხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებიდან

ჭეროპული ანბანები.

ჭეროპული ანბანები	
ჭერმნული ანბანი	
აბგდეჟიკლმნოპრსტუფხცჟყფხჟ	
ΑΒΓΔΕΖΗΘΙΚΛΜΝΟΠΡΣΤΥΦΧΨΩ	
აბგდეჟიკლმნოპრსტუფხცჟყფხჟ	
სათინური ანბანი	
abcdefghijklmnopqrstuvwxyz	
ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ	
abcdefghijklmnopqrstuvwxyz	
ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ	
ქართული ანბანი	
აბგდევზთიკლმნოპრსტუფხცჟყფხჟ	
ΑΒΓΔΕΖΗΘΙΚΛΜΝΟΠΡΣΤΥΦΧΨΩ	
აბგდევზთიკლმნოპრსტუფხცჟყფხჟ	
ΑΒΓΔΕΖΗΘΙΚΛΜΝΟΠΡΣΤΥΦΧΨΩ	

სლოტავრული ანბანი
ა ბგდეჟიკლმნოპრსტუფხცჟყფხჟ
Α Β Γ Δ Ε Ζ Η Θ Ι Κ Λ Μ Ν Ο Π Ρ Σ Τ Υ Φ Χ Ψ Ω
ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ ო პ რ ს ტ უ ფ ხ ც ჟ ყ ფ ხ ჟ
Α Β Γ Δ Ε Ζ Η Θ Ι Κ Λ Μ Ν Ο Π Ρ Σ Τ Υ Φ Χ Ψ Ω

სლოტავრული ანბანი
ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ ო პ რ ს ტ უ ფ ხ ც ჟ ყ ფ ხ ჟ
Α Β Γ Δ Ε Ζ Η Θ Ι Κ Λ Μ Ν Ο Π Ρ Σ Τ Υ Φ Χ Ψ Ω
ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ ო პ რ ს ტ უ ფ ხ ც ჟ ყ ფ ხ ჟ
Α Β Γ Δ Ε Ζ Η Θ Ι Κ Λ Μ Ν Ο Π Ρ Σ Τ Υ Φ Χ Ψ Ω

სლოტავრული ანბანი			
სლოტავრული	სლოტავრული	სლოტავრული	სლოტავრული
სლოტავრული	სლოტავრული	სლოტავრული	სლოტავრული
ქ			1
ქ			4
ქქ			5
ქქქ	ქ		6-7
ქქქ	ქ		8
ქქ	ქქ	ქქქ	9
ქქ	ქქქ	ქქქქ	10
ქ	ქქქ	ქქქქქ	11
ქ	ქქ	ქქქ	12
ქ	ქქ	ქქქ	13
ქ	ქქ	ქქქ	14
ქ	ქქ	ქქქ	15
ქ	ქქ	ქქქ	16
ქ	ქქ	ქქქ	17
ქ	ქქ	ქქქ	18

სლოტავრული ანბანი	
სლოტავრული ანბანი	
სლოტავრული	სლოტავრული
სლოტავრული	სლოტავრული
სლოტავრული	სლოტავრული

სლოტავრული ანბანი	
სლოტავრული ანბანი	
სლოტავრული	სლოტავრული
სლოტავრული	სლოტავრული
სლოტავრული	სლოტავრული

„ჭეროპული“ დამჭერლობების ნიშნები				
ჭერმ.	სათ.	სლოტ.	სათ.	სლოტ.
Aa	Aa	Aa	Αα	Αα
Bb	Bb	Bb	Ββ	Ββ
Gg	Gg	Gg	Γγ	Γγ
Δδ	Δδ	Δδ	Δδ	Δδ
Ee	Ee	Ee	Εε	Εε
Zz	Zz	Zz	Ζζ	Ζζ
Hh	Hh	Hh	Ηη	Ηη
Θθ	Θθ	Θθ	Θθ	Θθ
Ii	Ii	Ii	Ιι	Ιι
Kk	Kk	Kk	Κκ	Κκ
Ll	Ll	Ll	Λλ	Λλ
Nn	Nn	Nn	Νν	Νν
Ξξ	Ξξ	Ξξ	Ξξ	Ξξ
Oo	Oo	Oo	Οο	Οο
Ππ	Ππ	Ππ	Ππ	Ππ
Ρρ	Ρρ	Ρρ	Ρρ	Ρρ
Σς	Σς	Σς	Σς	Σς
Ττ	Ττ	Ττ	Ττ	Ττ
Υυ	Υυ	Υυ	Υυ	Υυ
Φφ	Φφ	Φφ	Φφ	Φφ
Χχ	Χχ	Χχ	Χχ	Χχ
Ψψ	Ψψ	Ψψ	Ψψ	Ψψ
Ωω	Ωω	Ωω	Ωω	Ωω
			Υυ	Υυ
			Zz	Zz

ჭერმნების რაოდენობა.

სლოტავრული ანბანი	
სლოტავრული ანბანი	
1	1
2	2

12

		3	3
		4	4
		5	5
		1	1
		2	2
		3	3

ჟვერსონ შონო შხ შც — ქართული საშრიფტო გარნიტური მთავრულ-მხედრული უნაჭდევეთ ასოებით.

ჟვერსონ შონო შხ შც

ტა	ბკ	ღტ	ძძ
ყბ	ზლ	ყვ	წწ
ღგ	შშ	ბე	სჭ
შდ	ჩჩ	ფფ	ქხ
რე	აფ	ქქ	ყყ
რვ	ღმ	ნლ	ჯჯ
ზბ	სპ	ყყ	ღჭ
ჩჭ	ყყ	ყშ	ჭჭ
მთ	ქრ	ჩჩ	
ნი	სს	ცც	

აბგდეეზწთი კლმნოპჟრსტუფჯღყ
შჩცძწჭხჯჯჭჭ

საქართველოს საგარეო საგანგებო კონსულსა და კულტურულ-ინფორმაციულ ცენტრს

საგარეო საგანგებო კონსულსა და კულტურულ-ინფორმაციულ ცენტრს, რომ ეს გაბი გამოგონილია ონგლისში. საქართველო ამჟობინებს ყექსპირს დედანში ან შარაბლის და სასტერნაკის თარგმანში. საქართველოს, ისევე როგორც მთელ საბჭოთა ყავ-შირს, ესაჭიროება სხვაგვარი დასავლური გამოცდილება. საქართველო,

ჴ

ჴ, ჴი, ჴი – „ვინ“, ქართული ანბანის მეექვსე ასო; რიგითი მნიშვნელობა – 6; რიცხვითი მნიშვნელობა – 6.

№		ჴ-ის მნიშვნელობა			ჴ-ის რიცხვითი მნიშვნელობა	ჴ-ის რიგითი მნიშვნელობა
ს.	ვ.	ჴ. წ.	ჴ. ს.	ჴ. სს.	ჴ. სს.	ჴ. სს.
6	ვინ[ვ]	ჴ	ჴ	ჴ	ჴ	6

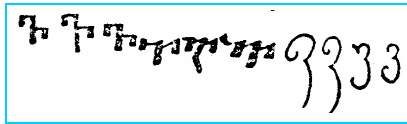
სომხური ასო ვინ-ის სახეობები

სახ.	ჴ-ის მნიშვნელობა		ჴ-ის რიგითი მნიშვნელობა
	ჴ-ის წ.	ჴ-ის სს.	
ვინ	ჴ	ჴ	6

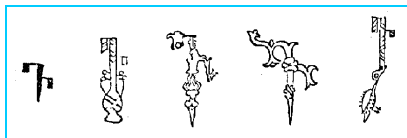
რუსული ასო ვინ-ის სახეობები

სახ.	ჴ-ის მნიშვნელობა			ჴ-ის რიგითი მნიშვნელობა
	ჴ-ის წ.	ჴ-ის ს.	ჴ-ის სს.	
ვინ	в	в	в	6

ჩხედრული ასო ვინ-ის სახეობები

სლოვაკული ასო ვინ-ის სახეობები

ქართული ინიციალები შუასაუკუნეებიდან ქართულ ხელნაწერებიდან

სლო „ჴ“				
ქართული		რუს.	ჩხედ.	ს.
ვინ.	ჴ-ის მნიშვნელობა			
ჴ	ჴ			1
				4
ჴ	ჴ			5
ჴ	ჴ			6-7
ჴ	ჴ			8
ჴ	ჴ	в		9
ჴ	ჴ	в		10
ჴ	ჴ	в		11
ჴ	ჴ	в		12
ჴ	ჴ	в		13
ჴ	ჴ	в		14
ჴ	ჴ	в		15
ჴ	ჴ	в		16
ჴ	ჴ	в		17
ჴ	ჴ	в		18

ჴანის ოთხთავი – ქართული დამწერლობის ძეგლი, შესრულებული მე-XIII საუკუნეში.

რუსული ასოების ნიმუში	
ჴანის ოთხთავი, XIII ს.	
ჴ	ჴ
ჴ	ჴ
ჴ	ჴ
ჴ	ჴ
ჴ	ჴ
ჴ	ჴ
ჴ	ჴ
ჴ	ჴ
ჴ	ჴ
ჴ	ჴ
ჴ	ჴ
ჴ	ჴ
ჴ	ჴ
ჴ	ჴ
ჴ	ჴ
ჴ	ჴ
ჴ	ჴ

სზ

ს, ს, ზ — „ზენ“, ქართული ანბანის მეშვიდე ასო; რიგითი მნიშვნელობა — 7; რიცხვითი მნიშვნელობა — 7.

სზ

№	ს.	ქოხაზულობა					ქც.	ქც.
		ს.	ს.	ს.	ს.	ს.		
7	ზენ[ზ]	ს	ს	ს	ს	ს	ს	7

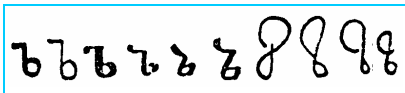
ქოხაზულობა ასო ზენ-ის სახეობები

საბ.	ქოხაზულობა		ქელით.
	საბ.	საბ.	
ზენ	ს	ს	ს

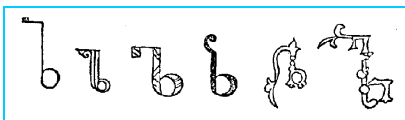
ქელითი ასო ზენ-ის სახეობები

საბ.	ქოხაზულობა			ქელით.
	საბ.	საბ.	საბ.	
ზენ	ს	ს	ს	ს

ქელითი ასო ზენ-ის სახეობები

სო ზენ-ის ველიცია

ქელითი ინიციალები ზეხაზულობიდან ქართულ ხელნაწერებიდან

სო „ს“				
ქოხაზულობა		ს.	ქელით.	ს.
ს.	ს.			
ს				1
ს				4
სს	ს			5
სს				6-7
ს				8
ს	სსს	სს		9
	სსსს	სსსს		10
სს	სსს	სსსს	სსსსს	11
სს	სს	სს	სსს	12
		სსსს	სსსსს	13
ს	ს	სსს	სსსს	14
		სსსს	სსსსს	15
ს	ს	სსს	სსსს	16
ს	ს	სსსს	სსსსს	17
ს	ს	სსსს	სსსსს	18

ჩც

ჩ, ჩ, ც – „ცე“, ქართული ანბანის მერვე ასო; რიგითი მნიშვნელობა – 8; რიცხვითი მნიშვნელობა – 8.

№	ს.	ღ.	შობაზულობა			ღ.	ტ.
			ტ.წ. 5 ს.	ს.	წ. 5 ს.		
8	ცე	[ც]	ც	ჩ	ც		8

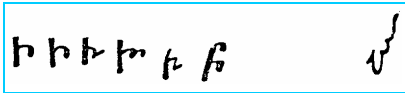
სომთავრული ასო ცე-ს სახეობები

სახ.	შობაზულობა		ქელით.
	ცავ.	ცან.	
ცე	ცე	ჩე	ცე

ნუსხური ასო ცე-ის სახეობები

სახ.	შობაზულობა			ქელით.
	ცავ.	ცანამედრ.	ქელი.	
ცე	ცე	ცე	ცე	ცე

შხედრული ასო ცე-ს სახეობები

სო ცე-ს ევოლუცია

სო „ჩ“				
ქთავრული		ნუს.	შხედ.	ს.
ქავრ.	რეზნის			
				1
				4
				5
		ჩ		6-7
		ჩ		8
		ჩ-ჩ		9
		ჩ-ჩ-ჩ	ჩ-ჩ-ჩ	10
		ჩ-ჩ	ჩ-ჩ-ჩ	11
		ჩ-ჩ		12
			ჩ	13
			ჩ	14
				15
			ჩ	16
			ჩ	17
			ჩ	18

(ც) – თადაპირველად ეს ასო იყო ფინიკიური „ხეთ“-ის და არქაულ ბერძნულ „ეჭა“-ს (H) ბადალი და გამონათავდა ჰ-ბგერას. შეძლევე კი (დაახლოვებით მე-4 საუკუნეში) იგი გამონათავდა ე-ბგერას (კლასიკური ბერძნული „ეჭა“-ს (H) ბადალი). უნათინურში მისი ბადალი ასოა „ჰა“ (H).

ჩ-ასო	
ტ.წ. 412 წ.	შე-4 ს.
ჩ ცე [ცჰ]	ჩ ცე [ცე]

ჩ-ასოს ბადალი ასოები სხვა დამწერლობებში					
ფინიკიური	ქერძული		უნათინური	ქართული	
	არქაული	ხლასიკური		ტ.წ. 412 წ.	შე-4 ს.
𐤆	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ

ჩ-ასოს ხმარება – ბგერა ჰ ბგერა ე-ს წინ სიტიყვის თავში. **ჩე**: *ცეცმონია, ცე, ცემოვლობინი, ცერი, ცერიპა, ცერმეტული, ცეტარი.*

ტ თ

ტ, თ, თ – „თან“, ქართული ანბანის მეცხრე ასო; რიგითი მნიშვნელობა – 8; რიცხვითი მნიშვნელობა – 8.

№		ქოხაზულობა				ქოხაზულობა	
ს.	ს.	ქ.წ. 5 ს.	ს.წ. 5 ს.	ქ.წ. 5 ს.	ს.წ. 5 ს.	ქ.წ. 5 ს.	ს.წ. 5 ს.
9	თან	[თ]	⊕	⊖	⊗	⊘	⊙

სლოთარული ასო თან-ის სახეობები

სახ.	ქოხაზულობა		ქელით.
	ქავ.	ქან.	
თან	⊕	⊗	⊙

ნუსხური ასო თან-ის სახეობები

სახ.	ქოხაზულობა			ქელით.
	ქავ.	ქანამედრ.	ქელ.	
თან	⊕	⊗	⊙	⊙

ქხედრული ასო თან-ის სახეობები

ტ ტ ტ თ თ თ თ თ თ თ თ

სლოთარული ასო თან-ის ევოლუცია

ქხატვრული ინიციალები შუახუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებიდან

სლო "ტ"				
ქოხარული		ნუსხ.	ქხედ.	ს.
ქხედ.	ქელით.			
				1
⊕				4
⊖	⊗			5
⊗	⊘			6-7
⊘	⊙			8
⊙	⊚	თ თ		9
⊚	⊛	თ თ თ		10
⊛	⊜	თ თ თ თ	თ თ თ	11
⊜	⊝	თ თ	თ თ თ	12
⊝	⊞	თ თ	თ თ თ თ	13
⊞	⊟	თ თ	თ თ	14
⊟	⊠	თ თ	თ თ	15
⊠	⊡	თ თ	თ თ	16
⊡	⊢	თ თ	თ თ	17
⊢	⊣	თ თ თ	თ თ	18
⊣	⊤	თ თ თ თ	თ თ თ თ	1

ქავდაპირველი საწყისი გრაფიკა.

ქართული ანბანის სავარაუდო თავდაპირველი საწყისი გრაფიკა (ძვ. წ. 412 წ.)

⊕	⊖	⊗	⊘	⊙
⊚	⊛	⊜	⊝	⊞
⊟	⊠	⊡	⊢	⊣
⊤	⊥	⊦	⊧	⊨
⊩	⊪	⊫	⊬	⊭
⊮	⊯	⊰	⊱	⊲
⊳	⊴	⊵	⊶	⊷
⊸	⊹	⊺	⊻	⊼
⊽	⊾	⊿	⊠	⊡

ქართული გრაფიკების თავდაპირველი სახე

სუთხოვან-სახოვანი გრაფიკები

⊕	⊖	⊗	⊘	⊙	⊚
ინ	ენ	გან	ვინ	ჩინ	ხან
⊛					
გარ					
⊜	⊝				
ქან	ჯან				

ქრიულ-სახოვანი გრაფიკები

⊙	⊚	⊛	⊜		
ან	ონ	ე	ცან		
⊝					
ღონ					
⊞					
თან					
⊟	⊠	⊡	⊢	⊣	⊤
ჭე	ე	სან	ყარ	ფარ	
⊥	⊦	⊧	⊨	⊩	⊪
ბან	ზან	ნარ	ტარ	ყან	
⊫	⊬	⊭	⊮	⊯	⊰
კან	პარ	ღან			
⊱	⊲				
ლას	ჰაე				
⊳	⊴	⊵			
მან	ძილ	ჭკ			
⊶	⊷	⊸			
რე	შინ	წილ			

ქრიული გრაფიკა

⊙	⊚
გარ	

დაიძის შხ შხ — ქართული საშ-
რიფტო გარნიტური მთავრულ-მხედ-
რული ნაჭდეგებიანი ასოებით.

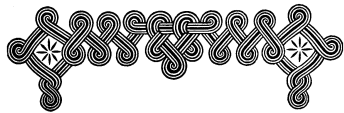
დაიძის შხ შხ			
ცა	ხკ	ღგ	ქძ
ღბ	ზღ	ჟყ	ჭწ
ღგ	შშ	ოუ	სჭ
შღ	ზნ	ფფ	ქხ
უე	აბ	ჩქ	ყც
უგ	ოთ	რღ	ჯჯ
ზზ	სპ	ყყ	ზპ
ჩჩ	ყე	ფშ	ჭშ
ჭთ	ბრ	ხჩ	
თი	ხს	ცც	

აბგლეზზთიკლმნოპერსტუფქღყშ
ცძწჭცკჯპშ

ცღჟღუჩხზჩტ-თხზშნაო.სყბ
ნრძო.ფჩიფჩჩტ.ჩსჩფუჯუბ

სმობენ, რომ ეს გაზი გამოგონი-
ლია ინგლისში. საქართველო ამ-
ჯობინებს ჟექსაირს ლეღანში ან
შაბაბლის და სასტერნაკის თარგ-
მანში. საქართველოს, ისევე რო-
გორც მთელ საბჭოთა კავშირს,
ესაჭიროება სხვაგვარი დასაფლური
გამოცდილება. საქართველო,

ი

ი, ი, ი — „ინ“, ქართული ანბანის მეთათე ასო; რიგითი მნიშვნელობა — 10; რიცხვითი მნიშვნელობა — 10.

№	ს.	ვ.	შოხაზულობა			ქ.	შ.	ქ.
			ს.	ვ.	გ.			
10	ინ	[ი]				ი	ი	ი

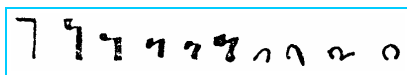
სლოთავრული ასო ინ-ის სახეობები

სახ.	შოხაზულობა		ქელით.
	ქავ.	ქან.	
ინ		ი	

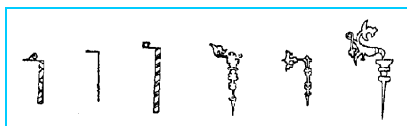
ჩუხური ასო ინ-ის სახეობები

სახ.	შოხაზულობა			ქელით.
	ქავ.	ქეფ.	ქელ.	
ინ		ი	ი	

შხედრული ასო ინ-ის სახეობები

სლო ინ-ის ევოლუცია

შხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებიდან

ინიციალური ასო— დიდი ზომის, ზოგჯერ მხატვრულად გაფორმებული სასათაურო ასო, რომელსაც სწერენ წიგნის ტექსტის თავის, ნაწილის ან აბზაცის დასაწყისში. უათინური „ინიციალის“ (*initialis* — საწყისი; *littera initialis* — საწყისი ასო) ქართული შესატყვისია „საწყისი ასო“.

ინიციალი
მზობენ, რომ ეს გაზი გამოიწვია სწავლაში ... საქართველო ამჟამინეს შექმნის დღევანდელ ან შანაბლის და სსსტრუქტურის თარგმანში ... საქართველოს, ისევე როგორც მთელ საბჭოთა საფარში, ესაჭიროება სხვაგვარი დასავლური გამოცდილება ... საქართველო, ისევე როგორც მთელი საბჭოთა საფარში, უნდა იყოს ბოროტებისათვის დახურული სივრცე ... სი რატომ გაზის გამოყენება წებლისში იყო მკვლელობა.

სლო "ი"				
შოთავრული	ქვივრ.	ქვივრ.	ჩუხუ.	ს.
ი				4
ი				5
ი	ი			6-7
ი	ი			8
	ი	ი		9
ი	ი	ი		10
ი	ი	ი	ი	11
ი	ი	ი	ი	12
ი	ი	ი	ი	13
ი	ი	ი	ი	14
ი	ი	ი	ი	15
ი	ი	ი	ი	16
ი	ი	ი	ი	17
ი	ი	ი	ი	18

თანე აქროპირის ცხოვრება — ქართული დამწერლობის ძეგლი, შესრულებული მე-X საუკუნეში.

ჩუხური ასოების ნიმუში

თანე აქროპირის ცხოვრება, 968 წ.

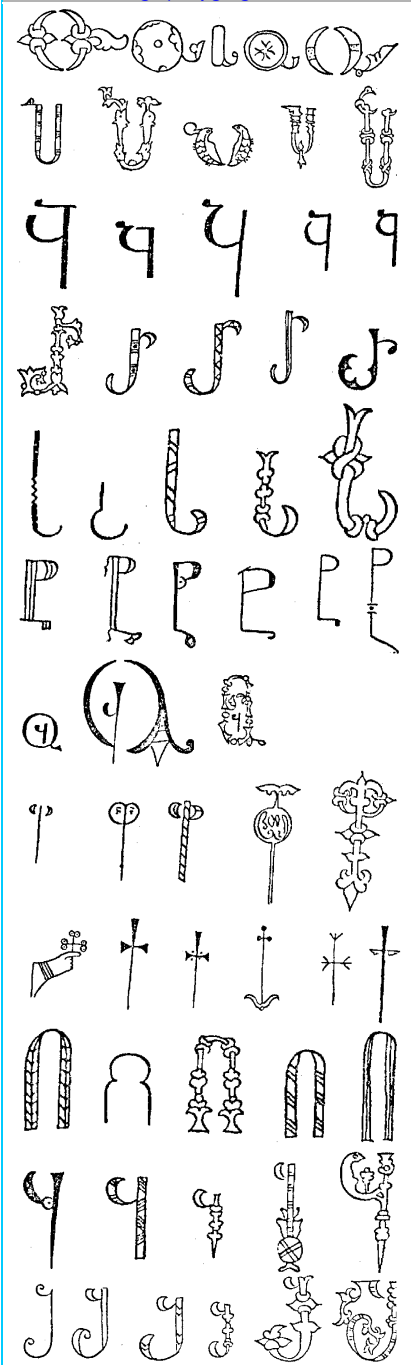
ა ბ გ დ ე ვ ზ ჸ ჹ ჳ ჴ ჵ
 ჩ ც ცჳ ცჴ ცჵ ცჶ ცჷ
 დ დჳ დჴ დჵ დჶ დჷ
 ე ეჳ ეჴ ეჵ ეჶ ეჷ
 ვ ვჳ ვჴ ვჵ ვჶ ვჷ
 ზ ზჳ ზჴ ზჵ ზჶ ზჷ
 ჸ ჸჳ ჸჴ ჸჵ ჸჶ ჸჷ
 ჹ ჹჳ ჹჴ ჹჵ ჹჶ ჹჷ
 ჳ ჳჳ ჳჴ ჳჵ ჳჶ ჳჷ
 ჴ ჴჳ ჴჴ ჴჵ ჴჶ ჴჷ
 ჵ ჵჳ ჵჴ ჵჵ ჵჶ ჵჷ

შხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებში

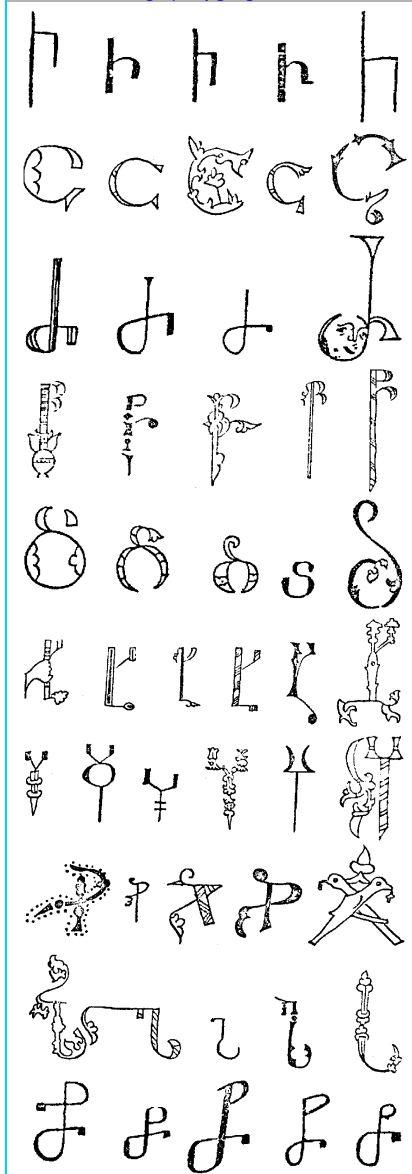

შხატვრული ინიციალები
შუასაუკუნოვან ქართულ
ხელნაწერებში

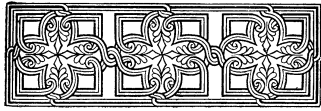

შხატვრული ინიციალები
შუასაუკუნოვან ქართულ
ხელნაწერებში

10

ხკ

ხ, ღ, კ – „ინ“, ქართული ანბანის მეთერთმეტე ასო; რიგითი მნიშვნელობა – 11; რიცხვითი მნიშვნელობა – 20.

№	ს.	ჟ.	შობაზულობა			შ.	ჩ.	ც.
			5 ს.	5 ს.	5 ს.			
11	კან	[კ]	ქ	ც	ხ	კ	20	

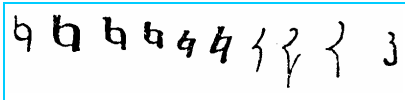
სომთავრული ასო კან-ის სახეობები

სახ.	შობაზულობა		ჟელით.
	ჩაფ.	ჩან.	
კან		ქ	

ნუსხური ასო კან-ის სახეობები

სახ.	შობაზულობა			ჟელით.
	ჩაფ.	ჩანამედრ.	ჟელი.	
კან		კ	კ	

შხედრული ასო კან-ის სახეობები

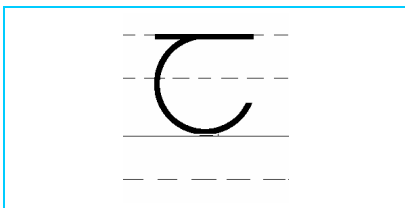

სლოკან-ის ევოლუცია

შხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებიდან

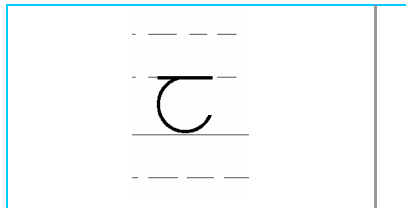
ხაპიტალური ასო – დიდი ზომის სტრიქონზედა ასო. შათინური “კაპიტალურის” (*caput* – თავი; *capitalis* – მთავარი; *littera capitalis* – ასომთავრული) ქართული შესატყვისია “მთავრული”. ამ ტერმინით აღინიშნება არა მარტო გარკვეული ქართული ასოები, არამედ ნებისმიერი სტრიქონზედა დიდი ასოები სხვა დამწერლობებში: ქართული – “მთავრული”; ლათინური – “მა უსკული”; სომხური – “ერკათავირი”; რუსული – “პროპისნო”.

ხაპიტალური ასო

სლო “ხ”				
შთავრული		ნუსხ.	შხედ.	ს.
ჟივრ.	ჩივრის			
				1
ხ				4
ხხხ				5
ხხხ	ს, ხა			6-7
ხ				8
ხ	ხ ხხხ	ხხ		9
ხხხ	ხხხხსსს	ხხხხხხ		10
ხხ	სსსსსს	ხხხხხხ	ხ	11
ხ ხ		ხხ	ხხხხ	12
ხხხ	ხ	ხხხ	ხხხხ	13
ხ	ხ	ხხხ	ხ	14
ხ	ხხ	ხხხ	ხხ	15
ხხხ	ხ	ხხხ	ხ	16
ხ	ხ	ხხ	ხხ	17
ხ	ხ	ხხ	ხხხ	18

ხაპიტელური ასო – მთავრული ასოს მოხაზულობის და ნუსხური ასოს ზომის სასტრიქონო ასო. შათინური “კაპიტელის” (*caput* – თავი; *capitulum* – პატარა თავი) ქართული შესატყვისია “მცირე მთავრული”

ხაპიტელური ასო

ხლავიატურა.

ქართული კლავიატურის უნივერსალური დანაწილება															
ჩვეულებრივი რეჟიმი															
Esc	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8	F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau
.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	-	+	:	;	'
Tab	q	w	e	r	t	y	u	i	o	p	a	s	d	f	g
lock	h	j	k	l	z	x	c	v	b	n	m	.	;	'	;
Shft	შ	ჩ	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც
Ctrl	Alt														
Shift-ის რეჟიმი															
Esc	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8	F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau
.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	-	+	:	;	'
Tab	q	w	e	r	t	y	u	i	o	p	a	s	d	f	g
lock	h	j	k	l	z	x	c	v	b	n	m	.	;	'	;
Shft	შ	ჩ	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც
Ctrl	Alt														
შარცხენა Alt-ის რეჟიმი															
Esc	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8	F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau
.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	-	+	:	;	'
Tab	q	w	e	r	t	y	u	i	o	p	a	s	d	f	g
lock	h	j	k	l	z	x	c	v	b	n	m	.	;	'	;
Shft	შ	ჩ	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც
Ctrl	Alt														

ხლასიფიკაცია.

ქართული ასოების თანამედროვე კლასიფიკაცია		
1. შთავრული	ნუსხური	შხედრული-ნუსხური
2. შთავრული	ნუსხური	შრველოვანი-ნუსხური
3. შთავრული	ნუსხური	ნუსხური
4. შთავრული	ნუსხური	შხედრული
5. შთავრული	ნუსხური	შხედრული

ქართული ასოების ისტორიული კლასიფიკაციები		
1. შრველოვანი	ნუსხური	ოთხხაზოვ. შრველოვანი
2. შთავრული	ნუსხური	შარკული
3. შაიუსკული	შინუსკული	ხურსივი
4. შთავრული	ნუსხური	შხედრული

ხოდე 2000 — ქართული საშრიფტო გარნიტური მთავრულ-შხედრული უნაჭდეო ასოებით.

ხოდე 2000			
ტა	ხკ	ღტ	ქძ
ყბ	ზღ	ჟვ	წწ
ღგ	შმ	ოუ	სჭ
ზღ	ნნ	ფფ	ღნ
ღე	აა	ჩქ	ყყ
წე	ოო	იღ	წჯ
ხზ	სპ	ყყ	სპ
ფღ	ყყ	ყმ	ძმ
ღთ	ქრ	ხრ	
ღი	სს	ცც	

აბგდე ვზ თიკლ მნდო პურსტყუფ ჯ
 ლყშჩძწჭსჯჟ
 ტყღწწწწწწწწწწწწწწწწწწწწწ
 ჟჩიყყყყყყყყყყყყყყყყყყყყყ

შმოხენ, რომ ეს გაზი გამოგონილია ნგლისში. საქართველო ამჯობინებს ყქსპირს დედანში ან შაჩბლის და სასტერნაკის თარგმანში. საქართველოს, ისევე როგორც მთელ საბჭოთა ზაფშირს, ესაჭიროება სხვაგვარი დასავლური გამოცდილება. საქართველო,

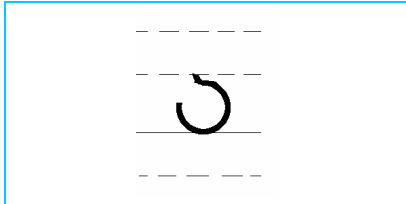
ხურიერი შხ შხ — ქართული საშრიფტო გარნიტური მთავრულ-მხედრული უნაჭდევო ასოებით.

ხურიერი შხ შხ			
ცა	ბკ	ღტ	ძძ
ყბ	ზლ	ყვ	წწ
ღგ	შმ	ოუ	სჭ
ზდ	ჩნ	ფფ	ქხ
ღე	აჲ	ჩქ	ყც
ჩგ	ღო	იღ	ჯჯ
ზზ	სპ	ყყ	სპ
ჩფ	ყჟ	ყშ	ჭჭ
ძთ	ქრ	ჩჩ	
ღი	სს	ცც	

აბგდეფვზთიკლმნდობჟრტუფქ
 ღყშჩცძწჭხჯჯჰჱ
 ცაღბჩჩხჩღჩშჩწჩჭჩხჩჭჩჟ
 ყჩგჩღჩთჩრჩჩჩ

ცმზობენ, რომ ეს გაზი გამოგონილია უნგლისში. საქართველო ამჟობინებს ყექსპირს დედანში ან შარბლის და სასტერნაკის თარგმანში. საქართველოს, ისევე როგორც მთელ საბჭოთა დამწერს, ესაჭიროება სხვაგვარი დასაგლური გამოცდილება. საქართველო,

ხურსიეული ასო– სასტრიქონო ასო, რომელიც ოდნავ მარჯვნივაა გადახრილი და ხელით ნაწერს მოგვაგონებს. ზათინური “კურსივის” (cursus – სირბილი, დინება; cursivus – რომელიც გარბის; littera cursiva – ასო, რომელიც გარბის (მხედრული ასო) ქართული შესატყვისია “მხედრული”.

მხედრული ასო

ქერმინით “მხედრული” აღინიშნება არა მარტო ქართული სასტრიქონო მრგვლოვანი ასოები, არამედ ნებისმიერი კურსივი, სწრაფწერა, გაკრული ხელით შესრულებული ასო სხვა დამწერლობებში: ქართული – “მხედრული”; ლათინური – “კურსივი”; სომხური – “შხავირი”; რუსული – “სკოროპისი”.

ლ

ლ, ლ, ლ — „ლას“, ქართული ანბანის მეთორთმეტე ასო; რიგითი მნიშვნელობა — 12; რიცხვითი მნიშვნელობა — 30.

№	ს.	ლ.	შობაზულობა				სტ.
			ს.წ.	ს.ს.	ს.წ.	ს.ს.	
12	ლას	[ლ]	ლ	ლ	ლ	ლ	30

სლოთავრული ასო ლას-ის სახეობები

სახ.	შობაზულობა		ეგლით.
	ს.წ.	ს.ს.	
ლას	ლ	ლ	ლ

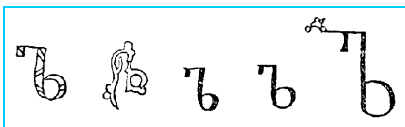
ნუსხური ასო ლას-ის სახეობები

სახ.	შობაზულობა			ეგლით.
	ს.წ.	ს.წ.	ს.ს.	
ლას	ლ	ლ	ლ	ლ

შედრული ასო ლას-ის სახეობები

სლო ლას-ის ევოლუცია

შხატვრული ინიციალები შუახუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებიდან

სლო „ლ“					
შობაზულობა	წიგნ.	წიგნის	ნუსხ.	შხედ.	ს.
ლ					4
ლ					5
ლ					6-7
ლ		ლ			8
ლ		ლ	ლ		9
ლ	ლ	ლ	ლ		10
ლ	ლ	ლ	ლ	ლ	11
ლ	ლ	ლ	ლ	ლ	12
ლ	ლ	ლ	ლ	ლ	13
ლ	ლ	ლ	ლ	ლ	14
ლ	ლ	ლ	ლ	ლ	15
ლ	ლ	ლ	ლ	ლ	16
ლ	ლ	ლ	ლ	ლ	17
ლ	ლ	ლ	ლ	ლ	18

ნათიხური ანბანი — კონსონანტური ანბანი, რომელიც წარმოიშვა არქაულ ბერძნული საგან მე-7 ს.

ნათიხური ანბანი		
სტრუქტურული		
A	ა	[ა]
B	ბე	[ბ]
Г	გე	[გ]
Δ	დე	[დ]
E	ე	[ე]
F	ეფ	[ფ]
Θ	ჰა	[ჰ]
I	ი	[ი]
K	კა	[კ]
L	ელ	[ლ]
M	ემ	[მ]
N	ენ	[ნ]
O	ო	[ო]
Ρ	პე	[პ]
Ϙ	ქ უ	[ქ]
P	ერ	[რ]
Ϛ	ეს	[ს]
T	ტე	[ტ]
V	ვე	[ვ]
X	იქს	[ქს]

ნათიხური ანბანი		
ხლასიკური (მე. წ. მე-2 ს.)		
A	ა	[ა]
B	ბე	[ბ]
C	ცე	[ც] [ა] [კ]
D	დე	[დ]
E	ე	[ე]
F	ეფ	[ფ]
G	გე	[გ]
H	ჰა	[ჰ]
I	ი	[ი]
K	კა	[კ]
L	ელ	[ლ]
M	ემ	[მ]
N	ენ	[ნ]
O	ო	[ო]
P	პე	[პ]
Q	ქ უ	[ქ]
R	ერ	[რ]
S	ეს	[ს]
T	ტე	[ტ]
V	ვე	[ვ]
X	იქს	[ქს]
Y	იფსილონ	[ი]
Z	ზეტა	[ზ]

ნათიხური ანბანი		
შუახუკუნური (მე-11 ს.)		
A	ა	[ა]
B	ბე	[ბ]
C	ცე	[ც] [ა] [კ]
D	დე	[დ]
E	ე	[ე]
F	ეფ	[ფ]
G	გე	[გ]
H	ჰა	[ჰ]
I	ი	[ი]
J	ოტ	[ ]
K	კა	[კ]
L	ელ	[ლ]
M	ემ	[მ]
N	ენ	[ნ]
O	ო	[ო]
P	პე	[პ]
Q	ქ უ	[ქ]
R	ერ	[რ]
S	ეს	[ს]
T	ტე	[ტ]
U	უ	[უ]
V	ვე	[ვ]
X	იქს	[ქს]
Y	იფსილონ	[ი]
Z	ზეტა	[ზ]

ზათინურ-ქართულ შრიფტების იდენტურობა
ჭთავრული

DA WAR EINMAL EIN BAUER, DER HATTE EINEN SOHN VON SECHZEHN JAHREN, DER DOCH NOCH NIEMALS IN DER STADT GEWESEN WAR. ALS NUN DER SOHN VERLANGTE, MIT DEM V

ცაჲოჲჲჲ, აოა ჲს ჲცხჲ ჲცაოჲოჲჲჲ-
 Გჲჲჲჲჲ Გჲჲჲჲჲჲ. სცაოჲჲჲჲჲ Გჲჲ-
 Გჲჲ Გჲჲჲჲჲჲჲჲ Გჲჲჲჲჲჲ Გჲჲჲჲჲჲ
 Გჲჲ Გჲჲჲჲჲჲჲ Გჲჲ Გჲჲჲჲჲჲჲჲ

ჭცირე მთავრული

DA WAR EINMAL EIN BAUER, DER HATTE EINEN SOHN VON SECHZEHN JAHREN, DER DOCH NOCH NIEMALS IN DER STADT GEWESEN WAR. ALS NUN DER SOHN VERLANGTE, MIT DEM VATER DORTHIN ZU GEHEN, BEKAM ER DIE E

ცაჲოჲჲჲ, აოა ჲს ჲცხჲ ჲცაოჲოჲოჲჲ-
 Გჲჲჲჲჲ Გჲჲჲჲჲჲ. სცაოჲჲჲჲჲ Გჲჲჲჲჲ-
 Გჲჲ Გჲჲჲჲჲჲჲ Გჲჲჲჲჲ Გჲჲჲჲჲჲჲ
 Გჲჲ Გჲჲჲჲჲჲჲჲ Გჲჲ Გჲჲჲჲჲჲჲჲჲ.

რუსული

Da war einmal ein Bauer, der hatte einen Sohn von sechzehn Jahren, der doch noch niemals in der Stadt gewesen war. Als nun der Sohn verlangte, mit dem Vater dorthin zu gehen, bekam er die Erlaubnis, un

ცმჲაჲაჲჲჲ, მამჲ Გს Გჲჲჲ Გჲჲაჲაჲაჲაჲაჲაჲ Გჲჲაჲაჲაჲაჲაჲაჲაჲ. სცაჲაჲაჲაჲაჲაჲაჲაჲ Გჲჲაჲაჲაჲაჲაჲაჲაჲ Გჲჲაჲაჲაჲაჲაჲაჲაჲ Გჲჲ Გჲჲჲჲაჲაჲაჲაჲაჲაჲაჲ Გჲჲ Გჲჲჲაჲაჲაჲაჲაჲაჲაჲაჲ Გჲჲ Გჲჲჲაჲაჲაჲაჲაჲაჲაჲაჲაჲ.

ჭხედრული

Da war einmal ein Bauer, der hatte einen Sohn von sechzehn Jahren, der doch noch niemals in der Stadt gewesen war. Als nun der Sohn verlangte, mit dem Vater dorthin zu gehen, bekam er die

ცმზოზჲჲჲ, რომ Გს Გაზი Გამოგონილია Გვლის-
 ში. საქართველო ამგობინებს ჭეკსპირს ღეღან-
 ში ან ჭაჩაბლის და სასტერნაკის თარგმან-
 ში. საქართველოს, ისევე როგორც მთელ საბ

რელნაწერი

Da war einmal ein Bauer, der hatte einen Sohn von sechzehn Jahren, der doch noch niemals in der Stadt gewesen war. Als nun

ცმზოზჲჲჲ, რომ Გს Გაზი Გამოგონილია Გვლისში. საქართველო ამგობინებს ჭეკსპირს ღეღანში ან ჭაჩაბლის და სასტერნაკის თარგმანში Გამოცდილება. საქართველო,

ზათინურ-ქართულ შრიფტების იდენტურობა
ჭთავრული

DA WAR EINMAL EIN BAUER, DER HATTE EINEN SOHN VON SECHZEHN JAHREN, DER DOCH NOCH NIEMALS IN DER STADT GEWESEN WAR. ALS NUN DER SOHN VERLANGTE, MIT DEM V

ცაჲოჲჲჲ, აოა Გს ჲცხჲ ჲცაოჲოჲოჲჲ-
 Გჲჲჲჲჲ Გჲჲჲჲჲჲ. სცაჲაჲაჲაჲაჲაჲაჲ Გჲჲჲჲჲ-
 Გჲჲ Გჲჲჲჲჲჲჲ Გჲჲჲჲჲ Გჲჲჲჲჲჲჲ
 Გჲჲ Გჲჲჲჲჲჲჲჲ Გჲჲ Გჲჲჲჲჲჲჲჲჲ

ჭცირე მთავრული

DA WAR EINMAL EIN BAUER, DER HATTE EINEN SOHN VON SECHZEHN JAHREN, DER DOCH NOCH NIEMALS IN DER STADT GEWESEN WAR. ALS NUN DER SOHN VERLANGTE, MIT DEM VATER DORTHIN ZU GEHEN, BEKAM ER DIE E

ცაჲოჲჲჲ, აოა Გს ჲცხჲ ჲცაოჲოჲოჲჲ-
 Გჲჲჲჲჲ Გჲჲჲჲჲჲ. სცაჲაჲაჲაჲაჲაჲაჲ Გჲჲჲჲჲ-
 Გჲჲ Გჲჲჲჲჲჲჲ Გჲჲჲჲჲ Გჲჲჲჲჲჲჲ
 Გჲჲ Გჲჲჲჲჲჲჲჲ Გჲჲ Გჲჲჲჲჲჲჲჲჲ.

რუსული

Da war einmal ein Bauer, der hatte einen Sohn von sechzehn Jahren, der doch noch niemals in der Stadt gewesen war. Als nun der Sohn verlangte, mit dem Vater dorthin zu gehen, bekam er die Erlaubnis, un

ცმჲაჲაჲჲჲ, მამჲ Გს Გჲჲჲ Გჲჲაჲაჲაჲაჲაჲაჲ Გჲჲაჲაჲაჲაჲაჲაჲაჲ Გჲჲაჲაჲაჲაჲაჲაჲაჲ Გჲჲაჲაჲაჲაჲაჲაჲაჲ Გჲჲ Გჲჲჲაჲაჲაჲაჲაჲაჲაჲაჲ Გჲჲ Გჲჲჲაჲაჲაჲაჲაჲაჲაჲაჲაჲ.

ჭხედრული

Da war einmal ein Bauer, der hatte einen Sohn von sechzehn Jahren, der doch noch niemals in der Stadt gewesen war. Als nun der Sohn verlangte, mit dem Vater dorthin zu gehen, bekam er die

ცმზოზჲჲჲ, რომ Გს Გაზი Გამოგონილია Გვლისში. საქართველო ამგობინებს ჭეკსპირს ღეღანში ან ჭაჩაბლის და სასტერნაკის თარგმანში. საქართველოს, ისევე როგორც მთელ საბჭოთა ზაგონს, ესაჭიროება

რელნაწერი

Da war einmal ein Bauer, der hatte einen Sohn von sechzehn Jahren, der doch noch niemals in der Stadt gewesen war. Als nun

ცმზოზჲჲჲ, რომ Გს Გაზი Გამოგონილია Გვლისში. საქართველო ამგობინებს ჭეკსპირს ღეღანში ან ჭაჩაბლის და სასტერნაკის თარგმანში Გამოცდილება. საქართველო,

ზიტერატურული ჭს ჭც — ქართული საშრიფტო გარნიტური მთავრულ-მხედრული ნაჭდეგებიანი ასოებით.

ზიტერატურული ჭს ჭც			
ცა	ჲკ	რტ	ტძ
ვბ	ზლ	ღჲ	რწ
ჲგ	ჭმ	ოჲ	სჭ
შდ	ზნ	ფგ	რხ
ჲე	აჲ	ჩქ	რც
ზვ	ოთ	რღ	ზჯ
ზზ	სჲ	ყგ	ზჲ
ჩც	ჲყ	ჲშ	აჲ
ცთ	აბ	ჩჩ	
ლი	სს	ცც	

აბგდეჲჲშტიკლმნოპრსტუფჲღყშჩცძწჭხჯჲჲჲ
 ცღჲღჲჲჲზჩცწჲწჲჲჲაო.სჲტბ
 სრტო.ფჩოჲჲგჲცბჲრსჲჲჲჲჲჲჲჲჲ
 ცმზოზჲჲჲ, რომ Გს Გაზი Გამოგონილია Გვლისში. საქართველო ამგობინებს ჭეკსპირს ღეღანში ან ჭაჩაბლის და სასტერნაკის თარგმანში. საქართველოს, ისევე როგორც მთელ საბჭოთა ზაგონს, ესაჭიროება სხვაგვარი დასავლური გამოცდილება. საქართველო,

ზს

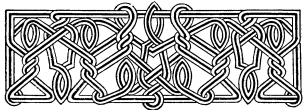
სტრ

ზათონური ანბანი								
სტრუქტურული			ხლასიკური (ძვ. წ. მე-2 ს.)			ყუასაუკუნური (მე-11 ს.)		
A	ა	[ა]	A	ა	[ა]	A	ა	[ა]
B	ბე	[ბ]	B	ბე	[ბ]	B	ბე	[ბ]
Г	გე	[გ]	C	ცე	[ც] და [კ]	C	ცე	[ც] და [კ]
▷	დე	[დ]	D	დე	[დ]	D	დე	[დ]
E	ე	[ე]	E	ე	[ე]	E	ე	[ე]
F	ეფ	[ფ]	F	ეფ	[ფ]	F	ეფ	[ფ]
⊞	ჰა	[ჰ]	G	გე	[გ]	G	გე	[გ]
			H	ჰა	[ჰ]	H	ჰა	[ჰ]
I	ო	[ო]	I	ო	[ო]	I	ო	[ო]
						J	ოტ	[ ]
K	კა	[კ]	K	კა	[კ]	K	კა	[კ]
L	ელ	[ლ]	L	ელ	[ლ]	L	ელ	[ლ]
∞	ემ	[მ]	M	ემ	[მ]	M	ემ	[მ]
N	ენ	[ნ]	N	ენ	[ნ]	N	ენ	[ნ]
O	ო	[ო]	O	ო	[ო]	O	ო	[ო]
℞	პე	[პ]	P	პე	[პ]	P	პე	[პ]
ϕ	ქ უ	[ქ]	Q	ქ უ	[ქ]	Q	ქ უ	[ქ]
P	ერ	[რ]	R	ერ	[რ]	R	ერ	[რ]
⚡	ეს	[ს]	S	ეს	[ს]	S	ეს	[ს]
T	ტე	[ტ]	T	ტე	[ტ]	T	ტე	[ტ]
V	ვე	[ვ]	V	ვე	[ვ]	V	ვე	[ვ]
X	იქს	[ქს]	X	იქს	[ქს]	X	იქს	[ქს]
			Y	იფსილონ	[ი]	Y	იფსილონ	[ი]
			Z	ზეტა	[ზ]	Z	ზეტა	[ზ]

სათინური ანბანი			სათინურ-ქართული ანბანების შედარებითი ტაბულა					
სათინური ანბანი			ქართული ანბანი					
სათინური	ქართული	სათინური	ქართული ანბანი			სათინური ანბანი		
სათინური	ქართული	სათინური	ქართული	სათინური	ქართული	სათინური	ქართული	სათინური
სათინური	ქართული	სათინური	ქართული	სათინური	ქართული	სათინური	ქართული	სათინური
ა	ა	ა	1	ა	1	1	ა	1
ბ	ბ	ბ	2	ბ	2	2	ბ	2
გ	გ	გ	3	გ	3	3	გ	3
დ	დ	დ	4	დ	4	4	დ	4
ე	ე	ე	5	ე	5	5	ე	5
ეჟ	ეჟ	ეჟ	6	ეჟ	6	6	ეჟ	6
გე	გე	გე	7	გე	7	7	გე	7
ჰა	ჰა	ჰა	8	ჰა	8	8	ჰა	8
ი	ი	ი	9	ი	9	9	ი	9
ი	ი	ი	10	ი	10	10	ი	10
კ	კ	კ	11	კ	11	11	კ	11
ლ	ლ	ლ	12	ლ	12	12	ლ	12
მ	მ	მ	13	მ	13	13	მ	13
ნ	ნ	ნ	14	ნ	14	14	ნ	14
ო	ო	ო	15	ო	15	15	ო	15
პ	პ	პ	16	პ	16	16	პ	16
ჟ	ჟ	ჟ	17	ჟ	17	17	ჟ	17
რ	რ	რ	18	რ	18	18	რ	18
ს	ს	ს	19	ს	19	19	ს	19
ტ	ტ	ტ	20	ტ	20	20	ტ	20
უ	უ	უ	21	უ	21	21	უ	21
ფ	ფ	ფ	22	ფ	22	22	ფ	22
ქ	ქ	ქ	23	ქ	23	23	ქ	23
ერ	ერ	ერ	24	ერ	24	24	ერ	24
ეს	ეს	ეს	25	ეს	25	25	ეს	25
ეტ	ეტ	ეტ	26	ეტ	26	26	ეტ	26
ეჟ	ეჟ	ეჟ	27	ეჟ	27	27	ეჟ	27
ეგ	ეგ	ეგ	28	ეგ	28	28	ეგ	28
ეჰ	ეჰ	ეჰ	29	ეჰ	29	29	ეჰ	29
ეი	ეი	ეი	30	ეი	30	30	ეი	30
ეკ	ეკ	ეკ	31	ეკ	31	31	ეკ	31
ელ	ელ	ელ	32	ელ	32	32	ელ	32
ემ	ემ	ემ	33	ემ	33	33	ემ	33
ენ	ენ	ენ	34	ენ	34	34	ენ	34
ეო	ეო	ეო	35	ეო	35	35	ეო	35
ეპ	ეპ	ეპ	36	ეპ	36	36	ეპ	36
ერ	ერ	ერ	37	ერ	37	37	ერ	37

ქმ

ქ, მ, მ – „მან“, ქართული ანბანის მეცამეტე ასო; რიგითი მნიშვნელობა – 13; რიცხვითი მნიშვნელობა – 40.

№		ს.		ქ.		მ.		ქ.		მ.		ქმ	40
ს.	ქ.	ს.	ქ.	ს.	ქ.	ს.	ქ.	ს.	ქ.				
13	მან	[მ]	მ	მ	მ	მ	მ	ქ	ქ	ქ	ქ		

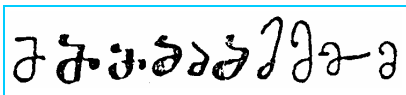
სლოთავრული ასო მან-ის სახეობები

სახ.	ქობაზულობა		ეკლით.
	ქავ.	ქან.	
მან			

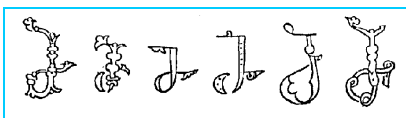
ნუსხური ასო მან-ის სახეობები

სახ.	ქობაზულობა			ეკლით.
	ქავ.	ქვ.	ქელ.	
მან				

შხედრული ასო მან-ის სახეობები

სლო მან-ის ეკლოგია

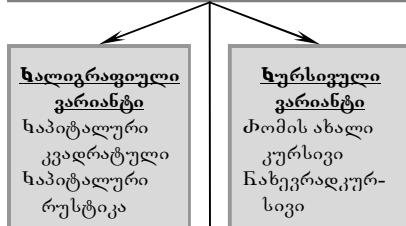
შხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებიდან

ქალონის თეორია – თეორია, რომლის თანახმადც კაპიტალური და კურსივი ლათინურ დამწერლობაში ნეო-თარდებოდა პარალელურად. ჩამოყალიბებულია ფრანგ პალეოგრაფ ჟორჟ ქალონის მიერ 50-ან წლებში. სქემატურად ეს გამოიყურება შემდეგნაირად.

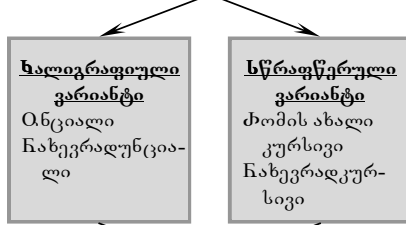
ქალონის თეორია ეხება არა მარტო ლათინურ წერას, არამედ მას აქვს ზოგადი მნიშვნელობა. შიში საშუალებით შეიძლება აიხსნას სხვა „ეპროპული“ დამწერლობების გრაფიკის განვითარება. ქმ ამ თეორიას მოვარგებთ ქართული წერის განვითარებას, მივიღებთ შემდეგ სქემატურ ტაბულას (ქართულ ნუსხურის და ლათინურ კაროლინგულ მინუსკულის იდენტურობის შემთხვევაში).

სლო „ქ“			
ქობაზულობა	ნუსხ.	შხედ.	ს.
			1
			4
			5
	ა		6-7
			8
			9
	ა		10
	ა		11
			12
			13
			14
			15
			16
			17
			18

ჩვეულებრივი წერა (I-II სს.)

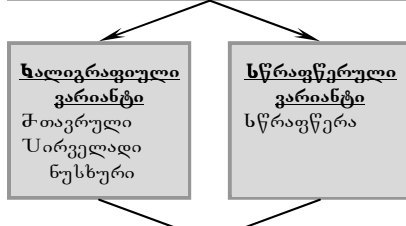
სხალი ჩვეულებრივი წერა (II-III სს.) სირველადი მინუსკული

ხაროლინგული მინუსკული

ქალონის თეორიის სქემა ლათინურ დამწერლობისათვის

ჩვეულებრივი წერა

ნუსხური

ქალონის თეორიის სქემა ქართულ დამწერლობისათვის

ქამათა ცხოვრება – ქართული დამწერლობის ძეგლი, შექმნილი მე- XI საუკუნეში.

ნუსხური ასოების ნიმუში

ქამათა ცხოვრება, XI ს.

ა ბ გ დ ე ვ ზ ჸ ჹ თ ი კ ლ მ
 ნ ა ბ გ დ ე ვ ზ ჸ ჹ თ ი კ ლ მ
 ნ ი ბ გ დ ე ვ ზ ჸ ჹ თ ი კ ლ მ

ქაფსკული ასო – დიდი ზომის სტრიქონზედა ასო (ლათ. majusculus ცოტაოდენ მეტი).

ქარიამისეული "ქართლის ცხოვრება" – კრებული, რომელიც 1633-1645 წწ. გადაწერილ იქნა ქართული კულტურის მოღვაწის, ქართლის დედოფლის, ქანუხარ I შადიანის ასულის ქარიამის თაოსნობით.

შხედრული ასოების ნიმუში

ქარიამისეული "ქართლის ცხოვრება", 1638-1645 წ.

ა ბ გ დ ე ვ ზ ჸ ჹ თ ი კ ლ მ
 ნ ა ბ გ დ ე ვ ზ ჸ ჹ თ ი კ ლ მ
 ნ ი ბ გ დ ე ვ ზ ჸ ჹ თ ი კ ლ მ

ქთავარი ელემენტი.

ქართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია ქთავარი ელემენტებისა მიხედვით

შიდი ხაზი

მკველი ხაზი დამატებითი ელემენტებით

ქარცხნივ

ქარჯენივ

არიკე მხრიდან

ხედ ხაზზე

ქარაზული

მკველ-თარაზული

ოციალი

შიდი წერა

ჩართული ანბანი (შხედრული)

აბგდეჴზწთიკლმნ ოპჟრსტ უფქღყ
შრცძწჭხჯჳჴ

შხედრული ასოების აგების პრინციპი.

შხედრული ასოები

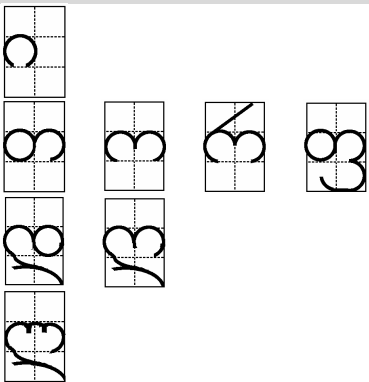
აბგდეჴზწთიკლმნ ოპჟრსტ უფქღყ
შრცძწჭხჯჳჴ

შხედრული ასოების გრაფიკული კლასიფიკაცია

I.	II.	III.	IV.	V.
1. ი თ, თ, რ, ფ ღ, ღ ლ	1. ე, ვ, კ ყ, კ, გ 2. უ 3. 4.	ც	ტ	ჭ, ჯ
2. ბ ზ, ს, ჩ, ხ ნ, წ მ, შ, ძ, თ	ქ ქ			
3. ა პ, ჰ, ც				
4.				

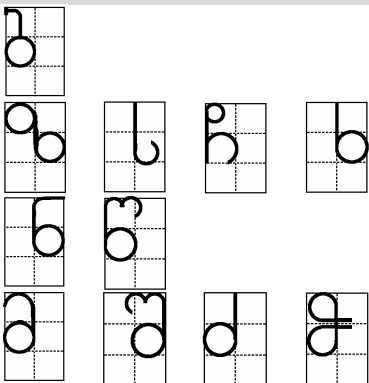
შხედრული ასოების აგების პრინციპი

1.1

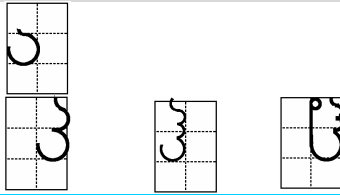
შხედრული ასოების აგების პრინციპი

1.2

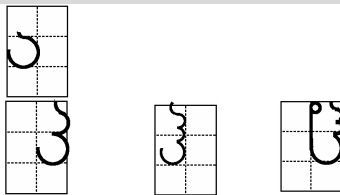
შხედრული ასოების აგების პრინციპი

1.3

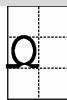
შხედრული ასოების აგების პრინციპი

1.3

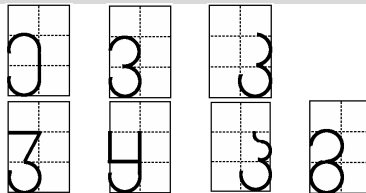
შხედრული ასოების აგების პრინციპი

1.4

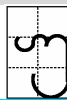
შხედრული ასოების აგების პრინციპი

II.1

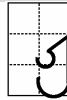
შხედრული ასოების აგების პრინციპი

II.2

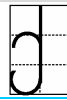
შხედრული ასოების აგების პრინციპი

II.3

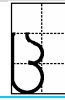
შხედრული ასოების აგების პრინციპი

II.4

შხედრული ასოების აგების პრინციპი

III.

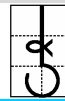
შხედრული ასოების აგების პრინციპი

IV.

შხედრული ასოების აგების პრინციპი

V.

შხედრული ასოების ნიმუშები.

შხედრული ასოების ნიმუშები

აბგდეჴ წთიკლმნ ოპჟრსტ უფქღყ	სტენის სიონის წარწერა 711 წ.
აბგდეჴ წთიკლმნ ოპჟრსტ უფქღყ	ჟავრატ IV-ის სიგელი, 1060-1065 წწ.
აბგდეჴ წთიკლმნ ოპჟრსტ უფქღყ	საბაერის შეწირულობის დაწერილი, 1184-1185 წწ.
აბგდეჴ წთიკლმნ ოპჟრსტ უფქღყ	ქება-ქებათას თარგმანება, 1188-1210 წ.
აბგდეჴ წთიკლმნ ოპჟრსტ უფქღყ	ძაგან სტულეთისძის დაწერილი, 1260 წ.
აბგდეჴ წთიკლმნ ოპჟრსტ უფქღყ	შავით შუფის წყალობის სიგელი, XIII ს.

შპ

აბგძევ მ-თ იკღპ ზ-რ - ზ ს ტ-უფქ ც ყზრცაშ ჳ ხ ჯ	სლექსანდრე I-ის სიგელი, 1441 წ.
აბგჟმგ მ-თ იკღპ ზ-რ - ზ ს ტ-უფქ ც ყზრცაშ ჳ ხ ჯ	შარიადისეული "ქართლის ცცხოვრება", 1633-1645 წ.

აბგღევ მ-თ იკღპ ზ-რ - ზ ს ტ-უფქ ც ყზრცაშ ჳ ხ ჯ - ჰ	XVIII ს. ჩვეულებრივი ხელი
--	---------------------------------

შხედრული ასოების ნიმუშები	
აბგძევ მ-თ იკღპ ზ-რ - ზ ს ტ-უფქ ც ყზრცაშ ჳ ხ ჯ	სტენის სიონის წარწერა 711 წ.
აბგჟმგ მ-თ იკღპ ზ-რ - ზ ს ტ-უფქ ც ყზრცაშ ჳ ხ ჯ	დავით IV-ის სიგელი, 1060-1065 წწ.
აბგძევ მ-თ იკღპ ზ-რ - ზ ს ტ-უფქ ც ყზრცაშ ჳ ხ ჯ	საბერის შეწირულობის დაწერილი, 1184-1185 წწ.
აბგძევ მ-თ იკღპ ზ-რ - ზ ს ტ-უფქ ც ყზრცაშ ჳ ხ ჯ	ქება-ქებათას თარგმანება, 1188-1210 წ.
აბგძევ მ-თ იკღპ ზ-რ - ზ ს ტ-უფქ ც ყზრცაშ ჳ ხ ჯ	ძავან სტუმბის დაწერილი, 1260 წ.
აბგძევ მ-თ იკღპ ზ-რ - ზ ს ტ-უფქ ც ყზრცაშ ჳ ხ ჯ	შავით შუფის წყალობის სიგელი, XIII ს.
აბგძევ მ-თ იკღპ ზ-რ - ზ ს ტ-უფქ ც ყზრცაშ ჳ ხ ჯ	სლექსანდრე I-ის სიგელი, 1441 წ.
აბგჟმგ მ-თ იკღპ ზ-რ - ზ ს ტ-უფქ ც ყზრცაშ ჳ ხ ჯ	შარიადისეული "ქართლის ცცხოვრება", 1638-1645 წ.
აბგღევ მ-თ იკღპ ზ-რ - ზ ს ტ-უფქ ც ყზრცაშ ჳ ხ ჯ - ჰ	XVIII ს. ჩვეულებრივი ხელი

ქმ

გა

შხედრული ასოების ნიმუშები (ნაჭდევებიანი)							
შქედი	სქედი	ქრედი	ხიტერეტი	ხუსთაველი	ხილუენი	ხაიმი	ქტო.ს. ხი. ქ.ს.ხი.
ა	ა	ა	ა	ა	ა	ა	ა
ბ	ბ	ბ	ბ	ბ	ბ	ბ	ბ
გ	გ	გ	გ	გ	გ	გ	გ
დ	დ	დ	დ	დ	დ	დ	დ
ე	ე	ე	ე	ე	ე	ე	ე
ვ	ვ	ვ	ვ	ვ	ვ	ვ	ვ
ზ	ზ	ზ	ზ	ზ	ზ	ზ	ზ
თ	თ	თ	თ	თ	თ	თ	თ
ი	ი	ი	ი	ი	ი	ი	ი
კ	კ	კ	კ	კ	კ	კ	კ
ლ	ლ	ლ	ლ	ლ	ლ	ლ	ლ

შხედრული ასოების ნიმუშები (ნაჭდევებიანი)							
შქედი	სქედი	ქრედი	ხიტერეტი	ხუსთაველი	ხილუენი	ხაიმი	ქტო.ს. ხი. ქ.ს.ხი.
მ	მ	მ	მ	მ	მ	მ	მ
ნ	ნ	ნ	ნ	ნ	ნ	ნ	ნ
ო	ო	ო	ო	ო	ო	ო	ო
პ	პ	პ	პ	პ	პ	პ	პ
ჟ	ჟ	ჟ	ჟ	ჟ	ჟ	ჟ	ჟ
რ	რ	რ	რ	რ	რ	რ	რ
ს	ს	ს	ს	ს	ს	ს	ს
ტ	ტ	ტ	ტ	ტ	ტ	ტ	ტ
უ	უ	უ	უ	უ	უ	უ	უ
ფ	ფ	ფ	ფ	ფ	ფ	ფ	ფ

შხედრული ასოების ნიმუშები (ნაჭდევებიანი)							
შქედი	სქედი	ქრედი	ხიტერეტი	ხუსთაველი	ხილუენი	ხაიმი	ქტო.ს. ხი. ქ.ს.ხი.
ქ	ქ	ქ	ქ	ქ	ქ	ქ	ქ
რ	რ	რ	რ	რ	რ	რ	რ
ყ	ყ	ყ	ყ	ყ	ყ	ყ	ყ
შ	შ	შ	შ	შ	შ	შ	შ
ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ
ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც
ძ	ძ	ძ	ძ	ძ	ძ	ძ	ძ
წ	წ	წ	წ	წ	წ	წ	წ
ჭ	ჭ	ჭ	ჭ	ჭ	ჭ	ჭ	ჭ
ხ	ხ	ხ	ხ	ხ	ხ	ხ	ხ
ჯ	ჯ	ჯ	ჯ	ჯ	ჯ	ჯ	ჯ
ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ
ყ	ყ	ყ	ყ	ყ	ყ	ყ	ყ
შ	შ	შ	შ	შ	შ	შ	შ
ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ
ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც
ძ	ძ	ძ	ძ	ძ	ძ	ძ	ძ
წ	წ	წ	წ	წ	წ	წ	წ
ჭ	ჭ	ჭ	ჭ	ჭ	ჭ	ჭ	ჭ

ძველი ასოების ნიმუშები (უნაჭდევი)

ნ. ინიკ	ხიდე 2000	სა სე ჟ	სეზა	ხეეულ	ხურიეი	ჟეერ. შონი	სარლ.
ა	ა	ა	ა	ა	ა	ა	ა
ბ	ბ	ბ	ბ	ბ	ბ	ბ	ბ
გ	გ	გ	გ	გ	გ	გ	გ
დ	დ	დ	დ	დ	დ	დ	დ
ე	ე	ე	ე	ე	ე	ე	ე
ვ	ვ	ვ	ვ	ვ	ვ	ვ	ვ
ზ	ზ	ზ	ზ	ზ	ზ	ზ	ზ
თ	თ	თ	თ	თ	თ	თ	თ
ი	ი	ი	ი	ი	ი	ი	ი
კ	კ	კ	კ	კ	კ	კ	კ
ლ	ლ	ლ	ლ	ლ	ლ	ლ	ლ
მ	მ	მ	მ	მ	მ	მ	მ

ძველი ასოების ნიმუშები (უნაჭდევი)

ნ. ინიკ	ხიდე 2000	სა სე ჟ	სეზა	ხეეულ	ხურიეი	ჟეერ. შონი	სარლ.
ნ	ნ	ნ	ნ	ნ	ნ	ნ	ნ
ძ	ძ	ძ	ძ	ძ	ძ	ძ	ძ
წ	წ	წ	წ	წ	წ	წ	წ
ჭ	ჭ	ჭ	ჭ	ჭ	ჭ	ჭ	ჭ
ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც
ძ	ძ	ძ	ძ	ძ	ძ	ძ	ძ
ს	ს	ს	ს	ს	ს	ს	ს
ტ	ტ	ტ	ტ	ტ	ტ	ტ	ტ
ვ	ვ	ვ	ვ	ვ	ვ	ვ	ვ
ზ	ზ	ზ	ზ	ზ	ზ	ზ	ზ
ყ	ყ	ყ	ყ	ყ	ყ	ყ	ყ
ფ	ფ	ფ	ფ	ფ	ფ	ფ	ფ
ქ	ქ	ქ	ქ	ქ	ქ	ქ	ქ
ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ
ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ
ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც

ძველი ასოების ნიმუშები (უნაჭდევი)

ნ. ინიკ	ხიდე 2000	სა სე ჟ	სეზა	ხეეულ	ხურიეი	ჟეერ. შონი	სარლ.
ყ	ყ	ყ	ყ	ყ	ყ	ყ	ყ
შ	შ	შ	შ	შ	შ	შ	შ
ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ
ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც
ძ	ძ	ძ	ძ	ძ	ძ	ძ	ძ
წ	წ	წ	წ	წ	წ	წ	წ
ჭ	ჭ	ჭ	ჭ	ჭ	ჭ	ჭ	ჭ
ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც
ძ	ძ	ძ	ძ	ძ	ძ	ძ	ძ
ს	ს	ს	ს	ს	ს	ს	ს
ტ	ტ	ტ	ტ	ტ	ტ	ტ	ტ
ვ	ვ	ვ	ვ	ვ	ვ	ვ	ვ
ზ	ზ	ზ	ზ	ზ	ზ	ზ	ზ
ყ	ყ	ყ	ყ	ყ	ყ	ყ	ყ
ფ	ფ	ფ	ფ	ფ	ფ	ფ	ფ

ქი

ნ6

ნ, ნ, ნ – „ნარ“, ქართული ანბანის მეთოთხმეტე ასო; რიგითი მნიშვნელობა – 14; რიცხვითი მნიშვნელობა – 50.

№		წილობრივი						წილობრივი	წილობრივი
ს.	წ.	წ.	წ.	წ.	წ.	წ.			
14	ნარ	ნ	ნ	ნ	ნ	ნ	ნ	50	

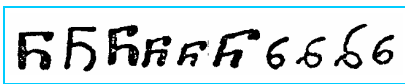
სტრუქტურული ასო ნარ-ის სახეობები

სახ.	წილობრივი		წილობრივი
	წ.	წ.	
ნარ	ნ	ნ	ნ

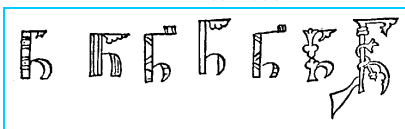
წილობრივი ასო ნარ-ის სახეობები

სახ.	წილობრივი			წილობრივი
	წ.	წ.	წ.	
ნარ	ნ	ნ	ნ	ნ

წილობრივი ასო ნარ-ის სახეობები

სტრუქტურული ასო ნარ-ის ვარიანტები

წილობრივი ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებიდან

წილობრივი – ასო პატარა შტრიხებით, რომლებიც ამხვილებენ ძირითად და დამატებით შტრიხებს. წილობრივი არის ორი სახის: თარაზული და შვეული. თარაზული წილობრივის სისქე უდრის დამატებითი შტრიხის სისქეს. წილობრივის ცალი მხრის სიგრძე არ აღემატება ძირითადი შტრიხის სისქეს.

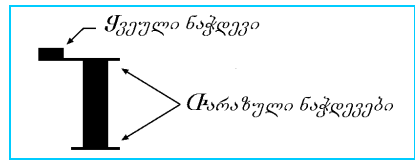

ძირითადი შტრიხის ნაპირის ფორმა

თარაზული წილობრივი (ხაზოვანი, სწორკუთხა, მახვილკუთხა, მომრგვალებული)

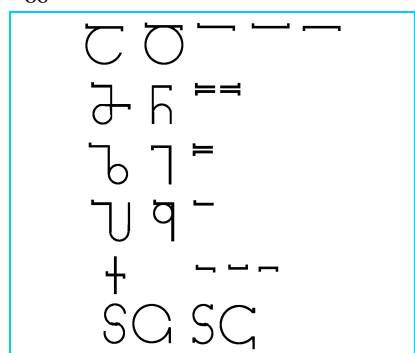
შვეული და თარაზული წილობრივის შტრიხების ფორმა ერთნაირია. შვეული წილობრივი ძირითადი შტრიხის სისქისა და მიმართულია ზევით ან ქვევით.

წილობრივის შტრიხის ძირითადი შტრიხისა

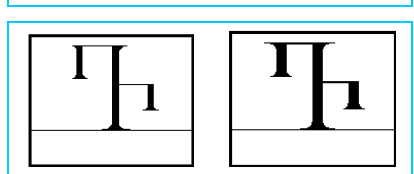
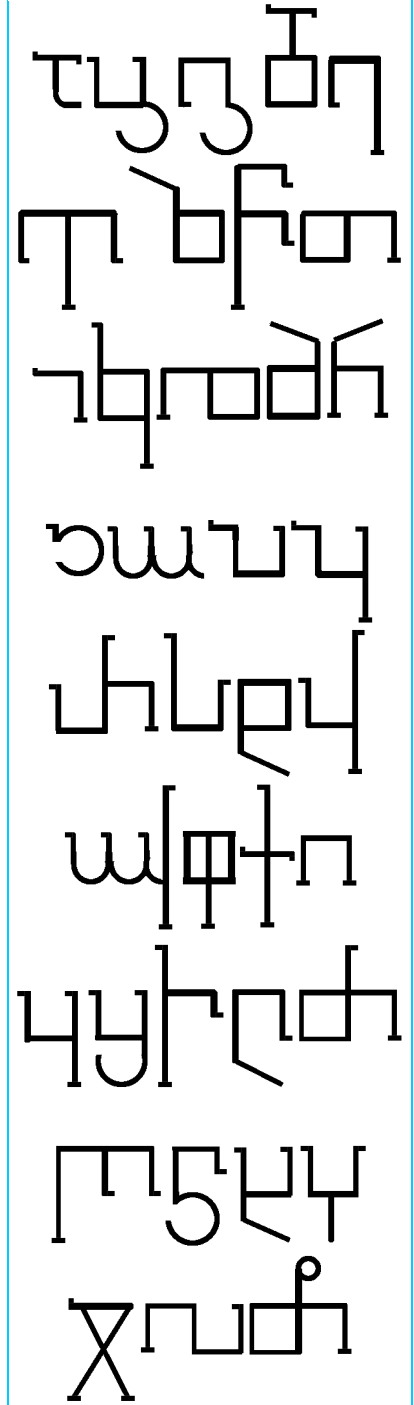
სტრუქტურული				
წილობრივი	წილობრივი	წილობრივი	წილობრივი	წილობრივი
ნ	ნ	ნ	ნ	1
ნ	ნ	ნ	ნ	4
ნ	ნ	ნ	ნ	5
ნ	ნ	ნ	ნ	6-7
ნ	ნ	ნ	ნ	8
ნ	ნ	ნ	ნ	9
ნ	ნ	ნ	ნ	10
ნ	ნ	ნ	ნ	11
ნ	ნ	ნ	ნ	12
ნ	ნ	ნ	ნ	13
ნ	ნ	ნ	ნ	14
ნ	ნ	ნ	ნ	15
ნ	ნ	ნ	ნ	16
ნ	ნ	ნ	ნ	17
ნ	ნ	ნ	ნ	18

წილობრივი – საშიფრო ვარიანტების ერთ-ერთი ძირითადი თვისება – ძირითადი შტრიხის სივანის შეფარდება ასოს შიგნით გამოწვევით. სტრუქტურული შეიძლება იყოს ძალიან ნათელი, ნათელი, ნახევრად მუქი, მუქი, ძალიან მუქი.

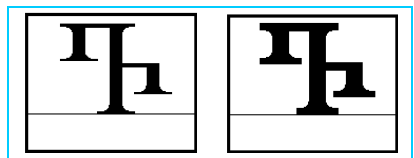
წილობრივი წილობრივი

წილობრივის მიმართულია:
თარაზული (ორმხრივი-ცალმხრივი)
და შვეული (ზემო-ქვემო)

ძალიან ნათელი

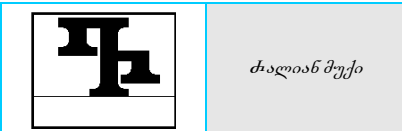
ნათელი

წილობრივი მუქი

მუქი

ქალიან მუქი

ჩეკრესის სტელა – 1999 წ. ჩეკრესის ნაქალაქარში არქეოლოგიური გათხრების დროს აღმოჩენილი საფლავის ქვა მასზე ამოკვეთილი ასომთავრული წარწერით.

ჩეკრესის სტელა (I ს. ახ. წ.)

ასომთავრულის ნიმუში

ჩეკრესის სტელა, I ს.

ⴐ	ⴑ	ⴒ	ⴓ	ⴔ	ⴕ	ⴖ	ⴗ
ⴘ	ⴙ	ⴚ	ⴛ	ⴜ	ⴝ	ⴞ	ⴟ

ჩინო ႠႢႣ – ქართული საშრიფტო გარნიტური მთავრულ-ნუსხური უნაჭდელო ასოებით.

ჩინო ႠႢႣ

Ⴀ	Ⴁ	Ⴂ	Ⴃ
Ⴄ	Ⴅ	Ⴆ	Ⴇ
Ⴈ	Ⴉ	Ⴊ	Ⴋ
Ⴌ	Ⴍ	Ⴎ	Ⴏ
Ⴐ	Ⴑ	Ⴒ	Ⴓ
Ⴔ	Ⴕ	Ⴖ	Ⴗ
Ⴘ	Ⴙ	Ⴚ	Ⴛ
Ⴜ	Ⴝ	Ⴞ	Ⴟ
Ⴟ	Ⴟ	Ⴟ	Ⴟ

რეგდორხორხომნაარაქისრქაქ
 რქიყყიქრქოგყყრმ
 ႠႠႢႣႥႦႧႨႩႪႫႬႭႮႯႰႱႲႳႴႵႶႷႸႹ
 ႠႺႻႼႽႾႿ

ႠႡႢႣႤႥႦႧႨႩႪႫႬႭႮႯႰႱႲႳႴႵႶႷႸႹ
 ႠႺႻႼႽႾႿ

ႠႡႢႣႤႥႦႧႨႩႪႫႬႭႮႯႰႱႲႳႴႵႶႷႸႹ
 ႠႺႻႼႽႾႿ

ჩეკრესის ასოები.

ჩართული ასოები (ნუსხური)

Ⴀ	Ⴁ	Ⴂ	Ⴃ	Ⴄ
Ⴅ	Ⴆ	Ⴇ	Ⴈ	Ⴉ
Ⴊ	Ⴋ	Ⴌ	Ⴍ	Ⴎ
Ⴏ	Ⴐ	Ⴑ	Ⴒ	Ⴓ
Ⴔ	Ⴕ	Ⴖ	Ⴗ	Ⴘ
Ⴙ	Ⴚ	Ⴛ	Ⴜ	Ⴝ
Ⴞ	Ⴟ	Ⴟ	Ⴟ	Ⴟ

ჩართული ასოები (ნუსხური)

Ⴀ	Ⴁ	Ⴂ	Ⴃ	Ⴄ
Ⴅ	Ⴆ	Ⴇ	Ⴈ	Ⴉ
Ⴊ	Ⴋ	Ⴌ	Ⴍ	Ⴎ
Ⴏ	Ⴐ	Ⴑ	Ⴒ	Ⴓ
Ⴔ	Ⴕ	Ⴖ	Ⴗ	Ⴘ
Ⴙ	Ⴚ	Ⴛ	Ⴜ	Ⴝ
Ⴞ	Ⴟ	Ⴟ	Ⴟ	Ⴟ

ჩართული ასოები (ნუსხური)

Ⴀ	Ⴁ	Ⴂ	Ⴃ	Ⴄ
Ⴅ	Ⴆ	Ⴇ	Ⴈ	Ⴉ
Ⴊ	Ⴋ	Ⴌ	Ⴍ	Ⴎ
Ⴏ	Ⴐ	Ⴑ	Ⴒ	Ⴓ
Ⴔ	Ⴕ	Ⴖ	Ⴗ	Ⴘ
Ⴙ	Ⴚ	Ⴛ	Ⴜ	Ⴝ
Ⴞ	Ⴟ	Ⴟ	Ⴟ	Ⴟ

ჩართული ასოები (ნუსხური)

Ⴀ	Ⴁ	Ⴂ	Ⴃ	Ⴄ
Ⴅ	Ⴆ	Ⴇ	Ⴈ	Ⴉ
Ⴊ	Ⴋ	Ⴌ	Ⴍ	Ⴎ
Ⴏ	Ⴐ	Ⴑ	Ⴒ	Ⴓ
Ⴔ	Ⴕ	Ⴖ	Ⴗ	Ⴘ
Ⴙ	Ⴚ	Ⴛ	Ⴜ	Ⴝ
Ⴞ	Ⴟ	Ⴟ	Ⴟ	Ⴟ

ჩართული ასოები (ნუსხური)

Ⴀ	Ⴁ	Ⴂ	Ⴃ	Ⴄ
Ⴅ	Ⴆ	Ⴇ	Ⴈ	Ⴉ
Ⴊ	Ⴋ	Ⴌ	Ⴍ	Ⴎ
Ⴏ	Ⴐ	Ⴑ	Ⴒ	Ⴓ
Ⴔ	Ⴕ	Ⴖ	Ⴗ	Ⴘ
Ⴙ	Ⴚ	Ⴛ	Ⴜ	Ⴝ
Ⴞ	Ⴟ	Ⴟ	Ⴟ	Ⴟ

ჩართული ასოები (ნუსხური)

Ⴀ	Ⴁ	Ⴂ	Ⴃ	Ⴄ
Ⴅ	Ⴆ	Ⴇ	Ⴈ	Ⴉ
Ⴊ	Ⴋ	Ⴌ	Ⴍ	Ⴎ
Ⴏ	Ⴐ	Ⴑ	Ⴒ	Ⴓ
Ⴔ	Ⴕ	Ⴖ	Ⴗ	Ⴘ
Ⴙ	Ⴚ	Ⴛ	Ⴜ	Ⴝ
Ⴞ	Ⴟ	Ⴟ	Ⴟ	Ⴟ

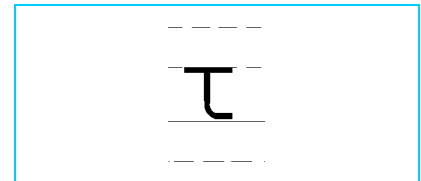
ჩართული ასოები (ნუსხური)

Ⴀ	Ⴁ	Ⴂ	Ⴃ	Ⴄ
Ⴅ	Ⴆ	Ⴇ	Ⴈ	Ⴉ
Ⴊ	Ⴋ	Ⴌ	Ⴍ	Ⴎ
Ⴏ	Ⴐ	Ⴑ	Ⴒ	Ⴓ
Ⴔ	Ⴕ	Ⴖ	Ⴗ	Ⴘ
Ⴙ	Ⴚ	Ⴛ	Ⴜ	Ⴝ
Ⴞ	Ⴟ	Ⴟ	Ⴟ	Ⴟ

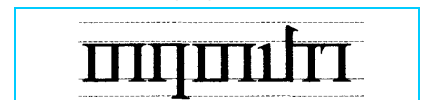
ჩართული ასოები (ხელნაწერი ნუსხური)

Ⴀ	Ⴁ	Ⴂ	Ⴃ	Ⴄ
Ⴅ	Ⴆ	Ⴇ	Ⴈ	Ⴉ
Ⴊ	Ⴋ	Ⴌ	Ⴍ	Ⴎ
Ⴏ	Ⴐ	Ⴑ	Ⴒ	Ⴓ
Ⴔ	Ⴕ	Ⴖ	Ⴗ	Ⴘ
Ⴙ	Ⴚ	Ⴛ	Ⴜ	Ⴝ
Ⴞ	Ⴟ	Ⴟ	Ⴟ	Ⴟ

ჩეკრესის ასო – სასტრიქონო კუთხვანი ოთხხაზოვანი, ოდნავ მარჯვნივ გადახრილი, ასო. ჩართული “ნუსხური” ლათინური “მინუსკულის” შესატყვისია. Ⴀმ ტერმინით აღინიშნება არა მარტო ქართული სასტრიქონო კუთხვანი ასოები, არამედ საერთოდ ნებისმიერი სასტრიქონო პატარა ასოები სხვა დამწერლობებში: ქართული – “ნუსხური”; ლათინური – “მინუსკული”; სომხური – “ბოლორავი”; რუსული – “სტრონი”.

ჩეკრესის ასო

ჩეკრესის ასოები

ჩეკრესის ასოების აგების პრინციპი.

ჩეკრესის ასოები

ႠႡႢႣႤႥႦႧႨႩႪႫႬႭႮႯႰႱႲႳႴႵႶႷႸႹ

ჩეკრესის ასოების გრაფიკული კლასიფიკაცია სიმბოლისდა მიხედვით

წერტილის	Ⴀ,Ⴁ,Ⴂ,Ⴃ,Ⴄ,Ⴅ,Ⴆ,Ⴇ
ხედა ტანის	Ⴈ,Ⴉ,Ⴊ,Ⴋ,Ⴌ,Ⴍ,Ⴎ,Ⴏ
ჩვედა ტანის	Ⴐ,Ⴑ,Ⴒ,Ⴓ,Ⴔ,Ⴕ,Ⴖ,Ⴗ,Ⴘ,Ⴙ
ქოლ. ტანის	Ⴚ,Ⴛ,Ⴜ,Ⴝ,Ⴞ,Ⴟ

B6

ჩუხუხური ასოების ნიმუშები	
ა ზ ზ ბ რ თ - - თ რ ხ თ ბ რ ა თ - ბ ს - - ა მ მ - - მ მ მ მ მ მ - - მ მ - -	სინური მრავალთავი, 864 წ.
ა ზ ზ ბ რ თ - - თ რ ხ თ ბ რ ა თ - ბ ს - - ა მ მ - - მ მ მ მ მ მ - - მ მ - -	ხრუჭის ოთხთავი, 936 წ.
ა ზ ზ ბ რ თ - - თ რ ხ თ ბ რ ა თ - ბ ს - - ა მ მ - - მ მ მ მ მ მ - - მ მ - -	თიანე ოქროპირის ცხოვრება, 968 წ.
ა ზ ზ ბ რ თ - - თ რ ხ თ ბ რ ა თ - ბ ს - - ა მ მ - - მ მ მ მ მ მ - - მ მ - -	სარხლის მრავალთავი, X-XI სს.
ა ზ ზ ბ რ თ - - თ რ ხ თ ბ რ ა თ - ბ ს - - ა მ მ - - მ მ მ მ მ მ - - მ მ - -	ფსალმუნთა განმარტება, 1035 წ.
ა ზ ზ ბ რ თ - - თ რ ხ თ ბ რ ა თ - ბ ს - - ა მ მ - - მ მ მ მ მ მ - - მ მ - -	სალესტინური ოთხთავი 1048 წ.
ა ზ ზ ბ რ თ - - თ რ ხ თ ბ რ ა თ - ბ ს - - ა მ მ - - მ მ მ მ მ მ - - მ მ - -	სთონის კრებული, 1074 წ.
ა ზ ზ ბ რ თ - - თ რ ხ თ ბ რ ა თ - ბ ს - - ა მ მ - - მ მ მ მ მ მ - - მ მ - -	ოთხთავის თარგმანება, XI ს.
ა ზ ზ ბ რ თ - - თ რ ხ თ ბ რ ა თ - ბ ს - - ა მ მ - - მ მ მ მ მ მ - - მ მ - -	ჟამათა ცხოვრება, XI ს.
ა ზ ზ ბ რ თ - - თ რ ხ თ ბ რ ა თ - ბ ს - - ა მ მ - - მ მ მ მ მ მ - - მ მ - -	ჟანის ოთხთავი, XIII ს.
ა ზ ზ ბ რ თ - - თ რ ხ თ ბ რ ა თ - ბ ს - - ა მ მ - - მ მ მ მ მ მ - - მ მ - -	ჟიო ჟღვიმის ოთხთავი, 1304 წ.
ა ზ ზ ბ რ თ - - თ რ ხ თ ბ რ ა თ - ბ ს - - ა მ მ - - მ მ მ მ მ მ - - მ მ - -	ძაუჯღომელი (H 98), 1681 წ.
ა ზ ზ ბ რ თ - - თ რ ხ თ ბ რ ა თ - ბ ს - - ა მ მ - - მ მ მ მ მ მ - - მ მ - -	ჟცხეთის ლიბლია, XVIII ს.

ნ6

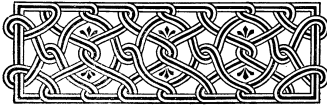
ნუსხური ასოების ნიშნები				
ძველი ნიშნი	საბა	ნინო	მედივი ნიშნი	მამა ნიშნი
Ⴀ	Ⴁ	Ⴂ	Ⴃ	Ⴄ
Ⴅ	Ⴆ	Ⴇ	Ⴈ	Ⴉ
Ⴊ	Ⴋ	Ⴌ	Ⴍ	Ⴎ
Ⴏ	Ⴐ	Ⴑ	Ⴒ	Ⴓ
Ⴔ	Ⴕ	Ⴖ	Ⴗ	Ⴘ
Ⴙ	Ⴚ	Ⴛ	Ⴜ	Ⴝ
Ⴞ	Ⴟ	Ⴀ	Ⴁ	Ⴂ
Ⴃ	Ⴄ	Ⴅ	Ⴆ	Ⴇ
Ⴈ	Ⴉ	Ⴊ	Ⴋ	Ⴌ
Ⴍ	Ⴎ	Ⴏ	Ⴐ	Ⴑ
Ⴒ	Ⴓ	Ⴔ	Ⴕ	Ⴖ
Ⴘ	Ⴙ	Ⴚ	Ⴛ	Ⴜ
Ⴝ	Ⴞ	Ⴟ	Ⴀ	Ⴁ
Ⴄ	Ⴅ	Ⴆ	Ⴇ	Ⴈ
Ⴉ	Ⴊ	Ⴋ	Ⴌ	Ⴍ
Ⴎ	Ⴏ	Ⴐ	Ⴑ	Ⴒ
Ⴓ	Ⴔ	Ⴕ	Ⴖ	Ⴗ
Ⴚ	Ⴛ	Ⴜ	Ⴝ	Ⴞ
Ⴟ	Ⴀ	Ⴁ	Ⴂ	Ⴃ
Ⴄ	Ⴅ	Ⴆ	Ⴇ	Ⴈ
Ⴉ	Ⴊ	Ⴋ	Ⴌ	Ⴍ
Ⴎ	Ⴏ	Ⴐ	Ⴑ	Ⴒ
Ⴓ	Ⴔ	Ⴕ	Ⴖ	Ⴗ
Ⴚ	Ⴛ	Ⴜ	Ⴝ	Ⴞ
Ⴟ	Ⴀ	Ⴁ	Ⴂ	Ⴃ
Ⴄ	Ⴅ	Ⴆ	Ⴇ	Ⴈ
Ⴉ	Ⴊ	Ⴋ	Ⴌ	Ⴍ
Ⴎ	Ⴏ	Ⴐ	Ⴑ	Ⴒ
Ⴓ	Ⴔ	Ⴕ	Ⴖ	Ⴗ
Ⴚ	Ⴛ	Ⴜ	Ⴝ	Ⴞ
Ⴟ	Ⴀ	Ⴁ	Ⴂ	Ⴃ

ნუსხური ასოების ნიშნები				
ძველი ნიშნი	საბა	ნინო	მედივი ნიშნი	მამა ნიშნი
Ⴅ	Ⴆ	Ⴇ	Ⴈ	Ⴉ
Ⴊ	Ⴋ	Ⴌ	Ⴍ	Ⴎ
Ⴏ	Ⴐ	Ⴑ	Ⴒ	Ⴓ
Ⴔ	Ⴕ	Ⴖ	Ⴗ	Ⴘ
Ⴙ	Ⴚ	Ⴛ	Ⴜ	Ⴝ
Ⴞ	Ⴟ	Ⴀ	Ⴁ	Ⴂ
Ⴃ	Ⴄ	Ⴅ	Ⴆ	Ⴇ
Ⴈ	Ⴉ	Ⴊ	Ⴋ	Ⴌ
Ⴍ	Ⴎ	Ⴏ	Ⴐ	Ⴑ
Ⴒ	Ⴓ	Ⴔ	Ⴕ	Ⴖ
Ⴘ	Ⴙ	Ⴚ	Ⴛ	Ⴜ
Ⴝ	Ⴞ	Ⴟ	Ⴀ	Ⴁ
Ⴄ	Ⴅ	Ⴆ	Ⴇ	Ⴈ
Ⴉ	Ⴊ	Ⴋ	Ⴌ	Ⴍ
Ⴎ	Ⴏ	Ⴐ	Ⴑ	Ⴒ
Ⴓ	Ⴔ	Ⴕ	Ⴖ	Ⴗ
Ⴚ	Ⴛ	Ⴜ	Ⴝ	Ⴞ
Ⴟ	Ⴀ	Ⴁ	Ⴂ	Ⴃ
Ⴄ	Ⴅ	Ⴆ	Ⴇ	Ⴈ
Ⴉ	Ⴊ	Ⴋ	Ⴌ	Ⴍ
Ⴎ	Ⴏ	Ⴐ	Ⴑ	Ⴒ
Ⴓ	Ⴔ	Ⴕ	Ⴖ	Ⴗ
Ⴚ	Ⴛ	Ⴜ	Ⴝ	Ⴞ
Ⴟ	Ⴀ	Ⴁ	Ⴂ	Ⴃ
Ⴄ	Ⴅ	Ⴆ	Ⴇ	Ⴈ
Ⴉ	Ⴊ	Ⴋ	Ⴌ	Ⴍ
Ⴎ	Ⴏ	Ⴐ	Ⴑ	Ⴒ
Ⴓ	Ⴔ	Ⴕ	Ⴖ	Ⴗ
Ⴚ	Ⴛ	Ⴜ	Ⴝ	Ⴞ
Ⴟ	Ⴀ	Ⴁ	Ⴂ	Ⴃ

ნუსხური ასოების ნიშნები				
ძველი ნიშნი	საბა	ნინო	მედივი ნიშნი	მამა ნიშნი
Ⴅ	Ⴆ	Ⴇ	Ⴈ	Ⴉ
Ⴊ	Ⴋ	Ⴌ	Ⴍ	Ⴎ
Ⴏ	Ⴐ	Ⴑ	Ⴒ	Ⴓ
Ⴔ	Ⴕ	Ⴖ	Ⴗ	Ⴘ
Ⴙ	Ⴚ	Ⴛ	Ⴜ	Ⴝ
Ⴞ	Ⴟ	Ⴀ	Ⴁ	Ⴂ
Ⴃ	Ⴄ	Ⴅ	Ⴆ	Ⴇ
Ⴈ	Ⴉ	Ⴊ	Ⴋ	Ⴌ
Ⴍ	Ⴎ	Ⴏ	Ⴐ	Ⴑ
Ⴒ	Ⴓ	Ⴔ	Ⴕ	Ⴖ
Ⴘ	Ⴙ	Ⴚ	Ⴛ	Ⴜ
Ⴝ	Ⴞ	Ⴟ	Ⴀ	Ⴁ
Ⴄ	Ⴅ	Ⴆ	Ⴇ	Ⴈ
Ⴉ	Ⴊ	Ⴋ	Ⴌ	Ⴍ
Ⴎ	Ⴏ	Ⴐ	Ⴑ	Ⴒ
Ⴓ	Ⴔ	Ⴕ	Ⴖ	Ⴗ
Ⴚ	Ⴛ	Ⴜ	Ⴝ	Ⴞ
Ⴟ	Ⴀ	Ⴁ	Ⴂ	Ⴃ
Ⴄ	Ⴅ	Ⴆ	Ⴇ	Ⴈ
Ⴉ	Ⴊ	Ⴋ	Ⴌ	Ⴍ
Ⴎ	Ⴏ	Ⴐ	Ⴑ	Ⴒ
Ⴓ	Ⴔ	Ⴕ	Ⴖ	Ⴗ
Ⴚ	Ⴛ	Ⴜ	Ⴝ	Ⴞ
Ⴟ	Ⴀ	Ⴁ	Ⴂ	Ⴃ

B6

აე

ა, ა, ა – „აე“, ქართული ანბანის მეთხუთმეტე ასო; რიგითი მნიშვნელობა – 15; რიცხვითი მნიშვნელობა – 60.

№	ს.	ვ.	შობაზულობა				მ.	ტ.
			ტ. წ. 5 ს.	წ. 5 ს.	წანამ. წ. წ.	მ. წ.		
15	აე	[ა]	⊖	⊕	⊗	⊘	⊙	60

სომთავრული ასო აე-ს სახეობები

სახ.	შობაზულობა		მელით.
	წავ.	წან.	
აე	⊖		⊙

ნუსხური ასო აე-ს სახეობები

სახ.	შობაზულობა			მელით.
	წავ.	წანამედრ.	მელ.	
აე	⊖			⊙

ჩხედრული ასო აე-ს სახეობები

აეააააა	ა
---------	---

სო აე-ს ევოლუცია

სო "ა"			
შთავრული წიგრ. წიგნის	ნუსხ.	ჩხედ.	ს.
			I
⊖			IV
⊕			V
⊗	ა		VI-VII
			VIII
	აა	ა	IX
	აბ	ა ბ	X
	აგ	ა ბ ა ა	XI
		ა	XII
		ა	XIII
		ა	XIV
		ა	XV
		ა	XVI
		ა	XVII
		ა	XVIII

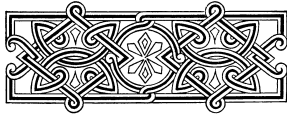
ა( ) – სასისმიერი ნახევარხმოვანი ბგერა, ანუ უმახვილო ა, ანუ მოკლე ა. ფინიკიურში მისი ბადალია ასო "ათ", არქაულ და კლასიკურ ბერძნულში "იოტა" (Ι), ლათინურში "ოტ" (I).

ა-ასო	
ტ. წ. 412 წ.	წე-4 ს.
⊖ აე [ა]	⊖ აე [ა]

ა-ასოს ბადალი ასოები სხვა დამწერლობებში					
ფინიკიური	ქერძული		ნათი	ქართული	
	არქაული	ხლასიკური		ტ. წ. 412 წ.	წე-4 ს.
⊖	⊖	⊖	⊖	⊖	⊖

ა-ასოს ხმარება – ბგერებ ა, ე და ო-ს შემდეგ; ბგერებ ა, ე, ო და უ-ს წინ: ა – არქონა შვილი, ვა მე, წაყა შვილი; ე – ლივინე შვილი, ზათე შვილი; ო – ო, ო მე, ო ნაზი, ო-ნი; ა – ანვარი, არ, არალი, არლივი, არუსი; ე – ერარქია, ერიში, ეროვლითი; ო – ოლი, ორლა, ოტისლენა; უ – უბილე, უმორი, ურისტი, კომპ უტერი.

Qo

Q, x, o – „ონ“, ქართული ანბანის მეთექვსმეტე ასო; რიგითი მნიშვნელობა – 16; რიცხვითი მნიშვნელობა – 70.

№ ს.	წ.	შოხაზულობა				წ.	შტ.
		ჩ.წ. 5 ს.	ს.	წ. წ.	წ. წ.		
16	ონ	⊕	⊗	⊙	⊚	⊛	70

სომთავრული ასო ონ-ის სახეობები

სახ.	შოხაზულობა		ჟელით.
	ჩავ.	წან.	
ონ	⊕	⊗	⊙

ნუსხური ასო ონ-ის სახეობები

სახ.	შოხაზულობა			ჟელით.
	ჩავ.	წან.	წ.	
ონ	⊕	⊗	⊙	⊚

ქხედრული ასო ონ-ის სახეობები

⊕ ⊗ ⊙ ⊚ ⊛

სო ონ-ის ველილეცია

შხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებიდან

სო "Q"				
შთავრული		წუს.	ქხედ.	ს.
წივრ.	წივრის			
⊕				1
⊗				4
⊙				5
⊚	⊕⊗⊙			6-7
⊛	⊕			8
⊜	⊕⊗	⊕ ⊕ ⊕ ⊕		9
⊝	⊕⊗⊙	⊕ ⊕ ⊕ ⊕ ⊕		10
⊞	⊕⊗⊙⊚	⊕ ⊕ ⊕ ⊕ ⊕ ⊕	⊕ ⊕ ⊕	11
⊟			⊕ ⊕ ⊕	12
⊠			⊕ ⊕ ⊕	13
			⊕ ⊕	14
			⊕	15
			⊕	16
⊡		⊕ ⊕ ⊕	⊕ ⊕ ⊕	17
⊢	⊕	⊕ ⊕ ⊕ ⊕	⊕ ⊕ ⊕ ⊕	1

Qთხთავი (S 405) – ქართული დამწერლობის ქეგლი, გადამწერილი მე-X-XI სს. წხახეხა ჟელნამწერთა ინსტიტუტში.

სოთავრულის ნიშუში	
Qთხთავის (S 405), X-XI სს.	
⊕	⊗
⊙	⊚
⊛	⊜
⊝	⊞
⊟	⊠
⊡	⊢

Qთხთავი (S 962) – ქართული დამწერლობის ქეგლი, გადამწერილი 1054 წ. წხახეხა ჟელნამწერთა ინსტიტუტში.

სოთავრულის ნიშუში	
Qთხთავის (S 962), 1054 წ.	
⊕	⊗
⊙	⊚
⊛	⊜
⊝	⊞
⊟	⊠
⊡	⊢

Qთხთავის თარგმანეხა – ქართული დამწერლობის ქეგლი, გადამწერილი მე-XI სს.

წუსხური ასოების ნიშუში	
Qთხთავის თარგმანეხა, XI ს.	
⊕	⊗
⊙	⊚
⊛	⊜
⊝	⊞
⊟	⊠
⊡	⊢

Qo

სარლამენტი შხ შც

ტა	ბკ	ღტ	ძძ
ყბ	ზლ	ყვ	წწ
ღგ	ძმ	ღუ	სჭ
ოდ	ნნ	ფფ	ქხ
იე	ბე	ჩქ	ყც
ივ	ღო	ილ	ჯჯ
ზზ	სპ	ყყ	სპ
იფ	ყყ	ყყ	ჭჭ
ძთ	ჩრ	ჩჩ	
ნი	სს	ცც	

აბგდეფზწთიკლმნდოპჟრსტკუფქღ
ყშჩცძწჭხჯჯჭჭ
ტაღბოიზხიძნიზშინბღსყასსპყ
ღფჩიყყიხცთქსქყჯჯსჭ

შეზოგენ, რომ ეს გაზი გამოგონილია სწავლისთვის. საქართველო ამჟამობინებს ყველაზე დედანში ან შაჩაბლის და სასტერნაკის თარგმანში. საქართველოს, ისევე როგორც მთელ საბჭოთა ზავშირს, ესაჭიროება სხვაგვარი დასავლური გამოცდილება. საქართველო,

სატარა კვადრატები – შიდი კვადრატები.

ქართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია: "სატარა კვადრატები – შიდი კვადრატები"

I.

II.

სრიმერი შხ შც — ქართული საშრიფტო გარნიტური მთავრულ-მხედრული უნაჭდეო ასოებით.

სრიმერი შხ შც

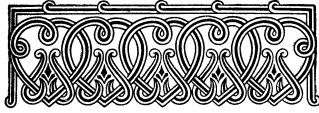
ტა	ბკ	ღტ	ძძ
ყბ	ზლ	ყვ	წწ
ღგ	ძმ	ღუ	სჭ
ოდ	ნნ	ფფ	ქხ
იე	ბე	ჩქ	ყც
ივ	ღო	ილ	ჯჯ
ზზ	სპ	ყყ	სპ
იფ	ყყ	ყყ	ჭჭ
ძთ	ჩრ	ჩჩ	
ნი	სს	ცც	

აბგდეფზწთიკლმნდოპჟრსტკუფქღ
ყშჩცძწჭხჯჯჭჭ
ტაღბოიზხიძნიზშინბღსყასსპყ
ღფჩიყყიხცთქსქყჯჯსჭ

შეზოგენ, რომ ეს გაზი გამოგონილია სწავლისთვის. საქართველო ამჟამობინებს ყველაზე დედანში ან შაჩაბლის და სასტერნაკის თარგმანში. საქართველოს, ისევე როგორც მთელ საბჭოთა ზავშირს, ესაჭიროება სხვაგვარი დასავლური გამოცდილება. საქართველო,

ყე

ყ, ყ, ჟ — „ჟან“, ქართული ანბანის მეთვრამეტე ასო; რიგითი მნიშვნელობა — 18; რიცხვითი მნიშვნელობა — 90.

№	ს.	ვ.	შობაზულობა				შეღ.	ტვ.
			ძ.წ. 5 ს.	ყ. სს.	ძანამ. ღგ.	ძან. ძელ.		
18	ჟან	[ჟ]	ღ	ყ	ყ	ყ	ყ	90

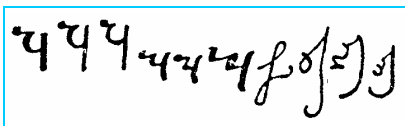
სომთავრული ასო ჟან-ის სახეობები

სახ.	შობაზულობა		შელით.
	ძავ.	ძან.	
ჟან	ღ	ყ	ყ

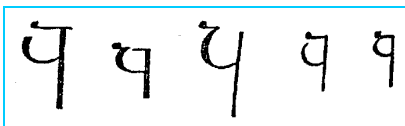
ნუსხური ასო ჟან-ის სახეობები

სახ.	შობაზულობა			შელით.
	ძავ.	ძანამედრ.	ძელ.	
ჟან	ჟ	ჟ	ჟ	ჟ

შხედრული ასო ჟან-ის სახეობები

სო ჟან-ის ევოლუცია

შხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებიდან

სო „ყ“				
შთავრული		ნუსხ.	შხედ.	ს.
ჟივრ.	ჟივრის			
				1
ყ				4
ყყ				5
ყ	ყ ყ			6-7
	ყყ			8
ყ	ყ	ყ/ყ		9
	ყყ	ყ/ყ/ყ		10
	ყ ყყ	ყ/ყ/ყ	ჟ	11
ჟ	ყ	ყ ყ	ჟჟჟ	12
		ყ	ჟ	13
		ყ		14
ყ		ყ ყ	ჟ	15
			ჟ	16
ყ		ყყ	ჟ	17
		ყ	ჟჟჟ	18

ქართული ანბანის რიცხვითი მნიშვნელობა

										+	1/4	ჭოთხედი
										o	1/2	ნახევარი
1 ტ	2 ჳ	3 ჴ	4 თ	5 უ	6 ჴ	7 ზ	8	9 ც	ტ-ც	1-9		ერთეულები
10 ტ	20 ხ	30 უ	40 ჭ	50 ნ	60 ჳ	70 ლ	80 უ	90 ჳ	ტ-ჳ	10-90		ათეულები
100 ტ	200 ს	300 ჲ	400	500 ფ	600 ჲ	700 ი	800 ჳ	900 ჳ	ტ-ჳ	100-900		სეულები
1000 ხ	2000 ც	3000 ტ	4000 ჲ	5000 ს	6000 ნ	7000 ჳ	8000 ჳ	9000 უ	ხ-უ	1 000-9 000		ათასეულები
10 000 ტ									ტ	10 000		ღევი
									ტხ	100 000		ღევის ბევი
									ხხ	1 000 000		ოქარი
									ხტ	10 000 000		ოსტი
									ტტ	100 000 000		ოსტის უტი

ქართული ანბანის რიცხვითი მნიშვნელობა

ჭოთხედი	ნახევარი	ერთეულები	ათეულები	სე-ულები	ათასე-ულები	ღევი	ღევის ბევი	ოქარი	ოსტი	ოსტის უტი
+ 1/4	o 1/2	ტ 1	ტ 10	ტ 100	ხ 1000	ტ 10 000	ტხ 100 000	ხხ 1 000 000	ხტ 10 000 000	ტტ 100 000 000
		ჳ 2	ხ 20	ს 200	ც 2000					
		ჴ 3	უ 30	ჲ 300	ტ 3000					
		თ 4	ჭ 40	400	ჲ 4000					
		უ 5	ნ 50	ფ 500	ს 5000					
		ჴ 6	ჳ 60	ჲ 600	ნ 6000					
		ზ 7	ლ 70	ი 700	ჳ 7000					
		8	უ 80	ჳ 800	ჳ 8000					
		ც 9	ჳ 90	ჳ 900	უ 9000					

ქართული ანბანის რიცხვითი მნიშვნელობა

ჭოთხედი	1/4 +									
ნახევარი	1/2 o									
ერთეულები	1 ტ	2 ჳ	3 ჴ	4 თ	5 უ	6 ჴ	7 ზ	8	9 ც	
ათეულები	10 ტ	20 ხ	30 უ	40 ჭ	50 ნ	60 ჳ	70 ლ	80 უ	90 ჳ	
სეულები	100 ტ	200 ს	300 ჲ	400	500 ფ	600 ჲ	700 ი	800 ჳ	900 ჳ	
ათასეულები	1000 ხ	2000 ც	3000 ტ	4000 ჲ	5000 ს	6000 ნ	7000 ჳ	8000 ჳ	9000 უ	
ღევი	10 000 ტ									
ღევის ბევი	100 000 ტხ									
ოქარი	1 000 000 ხხ									
ოსტი	10 000 000 ხტ									
ოსტის უტი	100 000 000 ტტ									

სს

ს, ს, ს — „სან“, ქართული ანბანის მეოცე ასო; რიგითი მნიშვნელობა — 20; რიცხვითი მნიშვნელობა — 200.

№	ს.	ვ.	წიგნის			ს.	ს.	ს.	ს.	ს.	ს.
			ს.	ს.	ს.						
20	სან	[ს]	ს	ს	ს	ს	ს	ს	ს	ს	ს

სლოთავრული ასო სან-ის სახეობები

სახ.	წიგნის		ს.
	ს.	ს.	
სან	ს	ს	ს

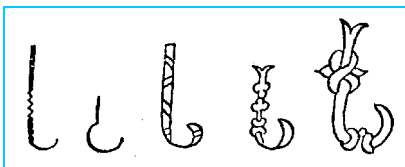
ნუსხური ასო სან-ის სახეობები

სახ.	წიგნის			ს.
	ს.	ს.	ს.	
სან	ს	ს	ს	ს

მხედრული ასო სან-ის სახეობები

სლო სან-ის ევოლუცია

მხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებიდან

სს

საიდუმლო აგბანები — კრიპტოგრაფიული ქართული ანბანები საიდუმლო ენის და მეტყველების გადმოსაცემად. საიდუმლო დამწერლობის უძველეს ნიმუშს წარმოადგენს შიქელ შოდრეკელის საგალობელთა კრებულში წარმოდგენილი “შიქელის” კრიპტომანია (10 ს.).

სწოვეური ანბანი. აკულმა მობრუნებული ანბანია. **ს** ბგერის გადმოსაცემად **ს** ასონიშანი იწერება და, პირუკუ, **ს** ბგერის გადმოსაცემად **ს** ასონიშანი და ა. შ.

სწახური ანბანი. შემოღებულია ფარსადან უორგიჯანიძის მიერ მე-17 ს. წარმოადგენს უკუღმა მობრუნებულ ანბანს. **ს** ბგერის გადმოსაცემად **ს** ასონიშანი იწერება და, პირუკუ, **ს** ბგერის გადმოსაცემად **ს** ასონიშანი და ა. შ.

ნიშანი და ა. შ. სწახური მწკრივი მთავრდება **ს** ასონიშნით.

სწინური ანბანი. შასში გათვალისწინებულია ასოების რიცხვითი მნიშვნელობა. ერთეულების გამომხატველ ასოებს ენაცვლებიან ათასეულების გამომხატველი ასოები, ათეულებისას კი ასეულების.

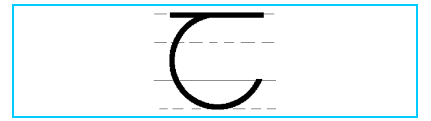
სწრაველი ანბანი. შემოღებულია სწოთნ I ხათოლიკოსის მიერ. სწო ანბანშიც გათვალისწინებულია ასოების რიცხვითი მნიშვნელობა. ერთეულების გამომხატველ ასოებს ენაცვლებიან ასეულების გამომხატველი ასოები, ათეულებისას კი ათასეულების.

სწინური ანბანი. ერთეულების გამომხატველ ასოებს ენაცვლებიან ათეულების გამომხატველი ასოები, ასეულებისას კი ათასეულების.

საიდუმლო აგბანები				
სწოვეური	სწახური	სწინური	სწრაველი	სწინური
ა-ჰ	ა-ჯ	ა-ჩ	ა-რ	ა-ი
ბ-ჰ	ბ-ჯ	ბ-ც	ბ-ს	ბ-კ
გ-ჰ	გ-ხ	გ-ძ	გ-ტ	გ-ლ
დ-ჰ	დ-ჭ	დ-წ	დ-	დ-მ
ე-ხ	ე-წ	ე-ჭ	ე-ფ	ე-ნ
ვ-ჭ	ვ-ძ	ვ-ხ	ვ-ქ	ვ-
ზ-წ	ზ-ც	ზ-ხ	ზ-ე	ზ-ო
ც-ძ	ც-რ	ც-ჯ	ც-ყ	ც-პ
თ-ც	თ-შ	თ-პ	თ-შ	თ-ჟ
ი-ჩ	ი-ყ	ი-რ	ი-ჩ	ი-ა
კ-შ	კ-ღ	კ-ს	კ-ც	კ-ბ
ღ-ყ	ღ-ქ	ღ-ტ	ღ-ძ	ღ-გ
მ-ღ	მ-ფ	მ-	მ-წ	მ-დ
ნ-ქ	ნ-უ	ნ-ფ	ნ-ჭ	ნ-ე
-ფ	-	-ქ	-ხ	-ვ
ო-უ	ო-ტ	ო-ღ	ო-კ	ო-ზ
პ-	პ-ს	პ-ყ	პ-ჯ	პ-ც
ჟ-ტ	ჟ-რ	ჟ-შ	ჟ-პ	ჟ-თ
რ-ს	რ-ჟ	რ-ი	რ-ა	რ-ჩ
ს-რ	ს-ჟ	ს-კ	ს-ბ	ს-ც
ტ-ჟ	ტ-ო	ტ-ღ	ტ-გ	ტ-ძ
-პ	-	-მ	-ღ	-წ
უ-ო	უ-ნ	ფ-ნ	ფ-ე	ფ-ჭ
ფ-	ფ-მ	ქ-	ქ-ვ	ქ-ხ
ქ-ნ	ქ-ღ	ღ-ო	ღ-ზ	ღ-კ
ღ-მ	ღ-კ	ყ-პ	ყ-ც	ყ-ჯ
ყ-ღ	ყ-ი	შ-ჟ	შ-თ	შ-პ
შ-კ	შ-თ	ჩ-ა	ჩ-ი	ჩ-რ
ჩ-ი	ჩ-ც	ც-ბ	ც-კ	ც-ს
ც-თ	ც-ზ	ძ-გ	ძ-ღ	ძ-ტ
ძ-ც	ძ-ვ	წ-ღ	წ-მ	წ-
წ-ზ	წ-ე	ჭ-ე	ჭ-ნ	ჭ-ფ
ჭ-ვ	ჭ-ღ	ხ-ვ	ხ-	ხ-ქ
ხ-ე	ხ-გ	კ-ზ	კ-ო	კ-ღ
კ-ღ	კ-ბ	ჯ-ც	ჯ-პ	ჯ-ყ
ჯ-ბ	ჯ-ა	პ-თ	პ-ჟ	პ-შ
პ-ა				

სასათაურო ასო— მთავრული ასოს მოხაზულობის, კეკელის ზომის სიმალის ასო. ქართული “სასათაურო” ლათინური “სატიტულოს” შე-

სატყვისია. სწო ტერმინით აღინიშნება მთავრული მოხაზულობის ასო, რომლის ზომა კეკელის ზომისაა.

სასათაურო ასოები

სასათაურო ასოები

სლო “ს”				
წიგნის		ს.	ს.	ს.
ს.	ს.			
სსსს				1
ს				4
სსს	ს			5
სსსს	სს			6-7
სსსს	ს			8
სს	სსს	სსს		9
სსსს	სსს	სსსსს		10
სსსს	სსსსს	სსსსსს	სსსსს	11
სსს	ს	სსსს	სსსს	12
სსსს	ს	სსსს	სსსს	13
ს	ს	სს	ს	14
ს	ს	სსს	სსსს	15
		სს	სს	16
სსსს	ს	სსსს	სსსს	17
ს		სსსს	სსსსსს	18

სასტამბო ასონიშნები.

სასტამბო ასონიშნები

სასათაურო

სატექსტო

წიგნის

სასტრიქონო

წიგნის მთავრული

სასტრიქონო

სასათაურო

სასტამპო ბეჭდური ასოები

ც ც ც ტ ა
 ჳ ჳ ჳ უ ბ
 ჟ ჟ ჟ უ გ
 თ თ თ მ დ
 ყ ყ ყ უ ე
 ჟ ჟ ჟ უ ვ
 ზ ზ ზ მ ზ
 _____
 რ ზ
 ც ც ც მ თ
 ტ ტ ტ ტ ი

სასტამპო ბეჭდური ასოები

ე ე ე ე ტ
 _____
 ო ო ო ა უ
 ფ ფ ფ მ ფ
 ჟ ჟ ჟ ჟ კ
 ი ი ი ი პ ზ
 ყ ყ ყ ყ ყ
 გ გ გ გ გ
 _____
 ხ ხ ხ ხ ზ
 ც ც ც ე ც

სასტამპო ხელნაწერი ასო – ბეჭდური ტექსტის ასაწყობი ასო, რომლის სურათი ხელით ნაწერ ასოს მოგვაგონებს. ორის ორი სახის: განცალკევებული და გაბმული წერისათვის.

თეთნი

სასტამპო ხელნაწერი განცალკევებული ასოები

თეთნი

სასტამპო ხელნაწერი გაბმული ასოები

სასტამპო ხელნაწერი ასოები – არის ორი სახის: განცალკევებული და გაბმული წერისათვის. ხელნაწერი ასოები ყოველ გარნიტურში უნდა იყოს ერთი სახეობის: ნორმალური სივანის, ნათელი, ბუნებრივი კონტრასტულობის, დახრილი.

სასტამპო ხელნაწერი ასოები

„სანცალკევებული“

შთავრული	სასტრიქონო
ც ჳ ჳ	ა ბ გ

„საბმული“

შთავრული	სასტრიქონო
ც ჳ ჳ	ა ბ გ

ხელნაწერი განცალკევებული ასოები

შთავრული	სასტრიქონო
ც ჳ ც ჳ	თეთნი

ხელნაწერი გაბმული ასოები

შთავრული	სასტრიქონო
ც ჳ ც ჳ	თეთნი

სასტამპო ხელნაწერი ასოები

„სანცალკევებული“

შთავრული
ც ჳ ც ჳ

სასტრიქონო

სასტამპო ბეჭდური ასოები

ხ ხ ხ უ ვ
 უ უ უ მ ლ
 ჟ ჟ ჟ მ მ
 ხ ხ ხ ხ ხ
 უ უ უ
 ო ო ო ა ა ო
 უ უ უ უ უ
 ყ ყ ყ ყ ყ
 კ კ კ კ კ
 ჟ ჟ ჟ ჟ ჟ
 ზ ზ ზ ზ ზ

სასტამპო ბეჭდური ასოები

ქ ქ ქ მ მ
 რ რ რ მ მ
 ს ს ს მ მ
 ე ე ე ე ე
 ყ ყ ყ ყ ყ
 ხ ხ ხ ხ ზ
 უ უ უ უ უ
 ქ ქ ქ ქ მ

სასტამპო დეკორატიული ასოები –

სასტამპო დეკორატიული ასოები

საწყისი ასო
სასათაური
ქსოვილწერა
სასათაური
ეველი
სასათაური

სს

საშრიფტო გარანტირების კლასიფიკაცია ნაჭდევისდა მიხედვით
ნაჭდევისაანი
<i>ნუსხური</i>
შ-ც შფიქშიძე ნასყაძი ყ-სუ საატა <i>შხედრული</i>
ყ-სუ საატა უნგირი უგრა შ-ც ცკადემი შხ შ-ც ლრიგოლია შხ შ-ც უხიტერატურული შ შ-ც შჭედლიძე შხედრული შ-ც ხუსთაეკლი შხ

შ-ც სილფაენი შხ შ-ც ცაიმსი შხ ყ-სუ ხიბერბიტ ყაზიკ <i>ინაჭდევი</i> <i>ნუსხური</i>
ყ-სუ ნონა ყ-სუ ხაქრაძი გ შ-ც უაშაუ ნაქ შ-ც ხაქრაძი ნაქ <i>შხედრული</i>
წრიალ ანიკოდე შხ ხოდე 2000 შ-ც უვაზა შხ შ-ც ხვეულებრივი შხ

შ-ც ხურიერი შხ შ-ც უვერსონ შონო შხ შ-ც სარლამენტი შხ შ-ც სრიმერი შხ <i>ცავისუფალი სტილის</i> <i>შ-ც შჭედლიძე ხედრულენი</i>

ღარნიტურების ნაირსახეობების ტაბულა (სულ 169)

ხონტრასტულობა (კალმის დაზრა წერის დროს)	ჩირითადი შტრის ნაპირის ფორმა	სწორი (ნაზნექილ-რკალისებური; ნაზნექილ-სამკუთხედური; ნაზნექილ-ფრთისებური)												
		ინაჭდევი	სწორი კუთხე				ღლაგი კუთხე				შორვაკლებული			
			ნაზ-რი	ჩელა-კური	ღრაპე-ციული	შორუ-ლი	ნაზ-რი	ჩელა-კური	ღრაპე-ციული	შორუ-ლი	ნაზ-რი	ჩელა-კური	ღრაპე-ციული	შორუ-ლი
ხონტრასტულები ნალმის დაზრის კუთხე წერის ხაზის მიძართ	0°													
	15°													
	30°													
	45°													
	60°													
	75°													
	90°													
	105°													
	120°													
	135°													
	150°													
165°														
აკონტრასტო	ნალმის ტრიალი ღერძს ირგვლივ													

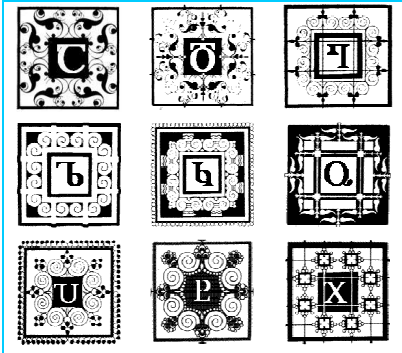

საწყისი ასო — დიდი ზომის, ზოგჯერ მხატვრულად გაფორმებული სასათაურო ასო, რომელსაც სწერენ წიგნის ტექსტის თავის, ნაწილის ან აბზაცის დასაწყისში. ქართული “საწყისი ასო” ლათინური “ინიციალის” (*initialis* — საწყისი; *littera initialis* — საწყისი ასო) შესატყვისია

საწყისი ასოები

სილფაენი შხ შც — ქართული საშრიფტო გარნიტური მთავრულ-მხედრული ნაჭდევებიანი ასოებით.

სილფაენი შხ შც			
ცა	ხკ	ღტ	ჟძ
ყბ	ზლ	ვჭ	წწ
ღგ	შმ	ოუ	სჭ
შდ	ენ	ფფ	ქხ
უე	აძ	ჩქ	ყც
უვ	ოო	ღღ	ჯჯ
ზხ	სს	ყყ	ზს
ჩც	ფფ	ვშ	ჭჭ
ძთ	ბრ	ჩჩ	
თი	სს	ცც	

აბგდეფზთიკლმნოპჟრსტკუფქ დემწცმწჭხჯჟშ
 ცღყბღგშდუფზჩცენზსჟჟაოაუყბ სქღო.ფქიფშჩცაქსქსქსქს
 სმზოზენ, რომ ეს გაზი გამოგონილია სწავლისში. საქართველო ამჯობინებს ყველაზე დედანში ან შაჩაბლის და სასტერნაის თარგმანში. საქართველოს, ისევე როგორც მთელ საბჭოთა ჯავშირს, ესაჭიროება სხვაგვარი დასავლური გამოცდილება. საქართველო,

სინური მრავალთავი — ქართული დამწერლობის ძეგლი, გადაწერილი 864 წ. სინას სინას შთაზე წმ. უკატერინეს მონასტრის ბიბლიოთეკაში.

სლოთავრულის ნიმუში
 სინური მრავალთავი, 864 წ.

ჯაღბოუზ - ანხს
 შინაძა - ასე - აფქ
 იყმხაძქდსქაუ

ნუსხური ასოების ნიმუში
 სინური მრავალთავი, 864 წ.

ჟ ზ ზ ბ ჟ ჟ - - თ ი ხ უ ბ
 რ ა ა უ - ბ ს - - ყ ყ ქ
 ყ ყ ქ ზ ზ ლ - ჯ ყ

სომხური ნბანი — ანბანი, შექმნილი შესრობ შაშტოცის მიერ 406 წ. ახ.წ.

სომხური ნბანი					
შე-5 ს.					
1	Ա	ա	ბ	[ა]	1
2	Բ	բ	գ	[ბ]	2
3	Գ	գ	դ	[გ]	3
4	Դ	դ	ե	[დ]	4
5	Ե	ե	զ	[ე]	5
6	Զ	ზ	է	[ზ]	6
7	Է	է	թ	[է]	7
8	Ը	ը	ր	[ը]	8
9	Թ	თ	ս	[თ]	9
10	Մ	մ	յ	[მ]	10
11	Ի	ին	օ	[ი]	20
12	Լ	լ	ն	[ლ]	30
13	Խ	ხ	շ	[ხ]	40
14	Մ	წ	վ	[წ]	50
15	Կ	კ	ն	[კ]	60
16	Հ	ჰ	օ	[ჰ]	70
17	Ձ	ძ	օ	[ძ]	80
18	Ղ	ღ	օ	[ღ]	90
19	Ճ	ჭ	օ	[ჭ]	100
20	Ս	ს	օ	[ს]	200
21	Յ	յ	օ	[յ]	300
22	Ն	ն	օ	[ն]	400
23	Շ	შ	օ	[შ]	500
24	Ո	օ	օ	[օ]	600
25	Չ	ჩ	օ	[ჩ]	700
26	Պ	პ	օ	[პ]	800
27	Ջ	ჯ	օ	[ჯ]	900
28	Ի	რ	օ	[რ]	1000
29	Ս	ს	օ	[ს]	2000
30	Վ	վ	օ	[վ]	3000
31	Տ	տ	օ	[տ]	4000
32	Ր	ր	օ	[ր]	5000
33	Յ	յ	օ	[յ]	6000
34	Ի	ն	օ	[ն]	7000
35	Փ	ფ	օ	[ფ]	8000
36	Ք	ք	օ	[ք]	9000

სომხური ნბანი					
შე-12 ს.					
1	Ա	ա	ბ	[ა]	1
2	Բ	բ	գ	[ბ]	2
3	Գ	գ	դ	[გ]	3
4	Դ	դ	ե	[დ]	4
5	Ե	ե	զ	[ე]	5
6	Զ	ზ	է	[ზ]	6
7	Է	է	թ	[է]	7
8	Ը	ը	ր	[ը]	8
9	Թ	თ	ս	[თ]	9
10	Մ	մ	յ	[მ]	10
11	Ի	ინ	օ	[ი]	20
12	Լ	լ	ն	[ლ]	30
13	Խ	ხ	շ	[ხ]	40
14	Մ	წ	վ	[წ]	50
15	Կ	კ	ն	[კ]	60
16	Հ	ჰ	օ	[ჰ]	70
17	Ձ	ძ	օ	[ძ]	80
18	Ղ	ღ	օ	[ღ]	90
19	Ճ	ჭ	օ	[ჭ]	100
20	Ս	ს	օ	[ს]	200
21	Յ	յ	օ	[յ]	300
22	Ն	ն	օ	[ն]	400
23	Շ	შ	օ	[შ]	500
24	Ո	օ	օ	[օ]	600
25	Չ	ჩ	օ	[ჩ]	700
26	Պ	პ	օ	[პ]	800
27	Ջ	ჯ	օ	[ჯ]	900
28	Ի	რ	օ	[რ]	1000
29	Ս	ს	օ	[ს]	2000
30	Վ	վ	օ	[վ]	3000
31	Տ	տ	օ	[տ]	4000
32	Ր	ր	օ	[ր]	5000
33	Յ	յ	օ	[յ]	6000
34	Ի	ն	օ	[ն]	7000
35	Փ	ფ	օ	[ფ]	8000
36	Ք	ք	օ	[ք]	9000

სს

სტრუქტურული ანბანი											
შე-5 ს.					შე-12 ს.						
1	Ա	ა	ბ	[ა]	1	1	Ա	ა	ბ	[ა]	1
2	Բ	ბ	ენ	[ბ]	2	2	Բ	ბ	ენ	[ბ]	2
3	Գ	გ	იმ	[გ]	3	3	Գ	გ	იმ	[გ]	3
4	Դ	ღ	ა	[ღ]	4	4	Դ	ღ	ა	[ღ]	4
5	Ե	ე	ჩ	[ე]	5	5	Ե	ე	ჩ	[ე]	5
6	Զ	ზ	ა	[ზ]	6	6	Զ	ზ	ა	[ზ]	6
7	Է	ც	ც	[ც]	7	7	Է	ც	ც	[ც]	7
8	Ը	ღ	თ	[ღ]	8	8	Ը	ღ	თ	[ღ]	8
9	Թ	თ	თ	[თ]	9	9	Թ	თ	თ	[თ]	9
10	Մ	შ	ე	[შ]	10	10	Մ	შ	ე	[შ]	10
11	Ի	ინ	ო	[ი]	20	11	Ի	ინ	ო	[ი]	20
12	Լ	ლ	ნ	[ლ]	30	12	Լ	ლ	ნ	[ლ]	30
13	Խ	ხ	ე	[ხ]	40	13	Խ	ხ	ე	[ხ]	40
14	Մ	წ	ა	[წ]	50	14	Մ	წ	ა	[წ]	50
15	Կ	კ	ენ	[კ]	60	15	Կ	კ	ენ	[კ]	60
16	Հ	ჰ	თ	[ჰ]	70	16	Հ	ჰ	თ	[ჰ]	70
17	Ձ	ძ	ა	[ძ]	80	17	Ձ	ძ	ა	[ძ]	80
18	Ղ	ღ	ა	[ღ]	90	18	Ղ	ღ	ა	[ღ]	90
19	Ճ	ჭ	ა	[ჭ]	100	19	Ճ	ჭ	ა	[ჭ]	100
20	Մ	მ	ენ	[მ]	200	20	Մ	მ	ენ	[მ]	200
21	Յ	ი	[ ]	300	21	Յ	ი	[ ]	300		
22	Ն	ნ	ე	[ნ]	400	22	Ն	ნ	ე	[ნ]	400
23	Շ	შ	ა	[შ]	500	23	Շ	შ	ა	[შ]	500
24	Ո	ო	[ ]	600	24	Ո	ო	[ ]	600		
25	Չ	ჩ	ა	[ჩ]	700	25	Չ	ჩ	ა	[ჩ]	700
26	Պ	პ	ე	[პ]	800	26	Պ	პ	ე	[პ]	800
27	Ջ	ჯ	ე	[ჯ]	900	27	Ջ	ჯ	ე	[ჯ]	900
28	Ռ	რ	ა	[რ]	1000	28	Ռ	რ	ა	[რ]	1000
29	Ս	ს	ე	[ს]	2000	29	Ս	ს	ე	[ს]	2000
30	Վ	ვ	ენ	[ვ]	3000	30	Վ	ვ	ენ	[ვ]	3000
31	Տ	ტ	ენ	[ტ]	4000	31	Տ	ტ	ენ	[ტ]	4000
32	Ը	რ	ე	[რ]	5000	32	Ը	რ	ე	[რ]	5000
33	Ց	ც	თ	[ც]	6000	33	Ց	ც	თ	[ც]	6000
34	Ի	ნ	[ ]	7000	34	Ի	ნ	[ ]	7000		
	ՈՒ	[ ]	[ ]				ՈՒ	[ ]	[ ]		
35	Փ	ფ	რ	[ფ]	8000	35	Փ	ფ	რ	[ფ]	8000
36	Ք	ქ	ე	[ქ]	9000	36	Ք	ქ	ე	[ქ]	9000
						37	ԵՎ	[ ]	[ ]		
						38	Օ	ო	[ ]	[ ]	
						39	Ջ	ე	[ ]	[ ]	

სს

სხვაობა ქართულ და ფინიკიურ-ბერძნულ-ლათინურ ანბანებს შორის.

ფინიკიურში 22 ასოა, ქართულში 21 (ასო “ქოფ” გამოტოვებულია). ორივე ანბანში რიგითი მნიშვნელობა სრულად შეესაბამება რიცხვით მნიშვნელობას. ორივე ანბანი მთავრდება ჯვრის ნიშნით (X – “ტავ” და X – “ჯან”).

წანსხვავებული ასოები ფინიკიურ და ქართულ ანბანებში		
ტივ. №	ფინიკიური	ქართული
5	ჰე	ენ
8	ხეთ	ჴე
10	ოთ	ინ
15	სამეჟ	ე
18	ცადე	ჟან
19	ქოფ	—
21	შინ	სან

სრულ ბერძნულში 23 ასოა, ქართულში 22 (ასო “კობა” გამოტოვებულია). ქართულში ასოებს “სან” და “კობა” არ გააჩნია ბგერითი მნიშვნელობები.

წანსხვავებული ასოები არქაულ ბერძნულ და ქართულ ანბანებში		
ტივ. №	სრქ. ბერძ.	ქართული
15	ქსი	ე
18	სან	ჟან
19	კობა	—
23	უ	უი

ხლასიკურ ბერძნულში 27 ასოა, ქართულში 26 (ასო “კობა” გამოტოვებულია). ქართულში ასოებს “სტივმა”, “სამპი” და “კობა” არ გააჩნიათ ბგერითი მნიშვნელობები. ქართულში შეუსაბამობაა რიგით და რიცხვით მნიშვნელობებს შორის. ეს შეუსაბამობა იწყება “სამპიდან”.

წანსხვავებული ასოები კლასიკურ ბერძნულ და ქართულ ანბანებში		
ტივ. №	ხლ. ბერძ.	ქართული
6	სტივმა	ვინ
7	ძეტა	ზენ
8	ეტა	ჴე
15	ქსი	ე
18	სამპი	ჟან
19	კობა	—
26	ფსი	ღან
27	ომეკა	ყარ

ფიზანტიურ ბერძნულში 24 ასოა (ამოღებულია “სტივმა”, “სამპი” და “კობა”), ქართულში 26. ქართულში სრული შეუსაბამობაა რიგით და რიცხვით მნიშვნელობებს შორის.

წანსხვავებული ასოები ბიზანტიურ ბერძნულ და ქართულ ანბანებში

ტივ. №	ხლ. ბერძ.	ქართული
2	ვიტა	ბან
6	—	ვინ
8	იტა	ჴე
10	ოტა	ინ
15	ქსი	ე
18	—	ჟან
23	იფსილონ	უიე
26	ფსი	ღან
27	ომეკა	ყარ

სრულ ლათინურში 20 ასოა (გამოტოვებულია ასოები “ზენ”, “ე”, “ჟან”, “ფარ”), ქართულში 24 (გამოტოვებულია “ქ უ”). ორივე ანბანი მთავრდება ჯვრის ნიშნით (X – “ქს” და X – “ჯან”).

წანსხვავებული ასოები არქაულ ლათინურ და ქართულ ანბანებში

ტივ. №	სრქ. ლათ.	ქართული
6	ეჟ	ვინ
7	—	ზენ
9	—	თან
15	—	ე
18	—	ჟან
19	ქ უ	—
23	ვე	უიე
24	—	ფარ
6	ეჟ	ვინ

ხლასიკურ ლათინურში 23 ასოა (გამოტოვებულია ასოები “თან”, “ე”, “ჟან”, “ფარ”), ქართულში 26 (გამოტოვებულია “ქ უ”). მუასაუკუნეებში (მე-16 ს.) ლათინურში შემოიღეს ასოები “ოტ” და “უ”.

წანსხვავებული ასოები კლასიკურ ლათინურ და ქართულ ანბანებში

ტივ. №	ხლ. ლათ.	ქართული
3	კე	კან
6	ეჟ	ვინ
7	კე	ზენ
9	—	თან
15	—	ე
18	—	ჟან
19	ქ უ	—
23	ვე	უიე
24	—	ფარ
25	იფსილონ	ღან
26	ზეტა	ყარ
3	კე	კან

წანსხვავებული ასოები ფინიკიურ, ბერძნულ და ლათინურ ანბანებში

ფინ.	ჰე, ხეთ, ოთ
ც.ბ.	უ
ხ.ბ.	სტივმა, ძეტა, ეტა, ფსი, ომეკა
ფ.ბ.	ვიტა, იტა, ოტა, იფსილონ
ლ.	ეჟ, 7, 9, ვე, 24
ხ.ლ.	კე, იფსილონ, ზეტა

ფინიკიურში 22 ასოა, არქაულ ბერძნულში 22. ფინიკიურსა და არქაულ ბერძნულს შორის იმავე ასოებშია სხვაობა, როგორც ფინიკიურსა და ქართულს შორის. ამ შვიდი ასოდან ოთხში (ჰე, ხეთ, ოთ, შინ) ერთნაირი სხვაობაა, სამში კი (სამეჟ, ცადე, ქოფ) განსხვავებული.

წანსხვავებული ასოები ფინიკიურ, და არქაულ ბერძნულ ანბანებში

ტივ. №	ფინიკიური	სრქ. ბერძ.
5	ჰე	ეფსილონ [ე]
8	ხეთ	ეტა [ჴ/ე]
10	ოთ	იოტა
15	სამეჟ	ქსი
18	ცადე	სან
19	ქ უ	კობა
21	შინ	სივმა

ტივითი და რიცხვითი მნიშვნელობების სრული შესაბამობა ქართულ ანბანში მიუთითებს მის გენეტიკურ კავშირზე ფინიკიურთან. ამის დამადასტურებელია აგრეთვე ის, რომ ქართული და ფინიკიური ანბანები მთავრდება ჯვრის ნიშნით (X – “ტავ” და X – “ჯან”).

ძ

ძ, ძი, ძი – „ძე“, ქართული ანბანის ოცდამეორე ასო; რიგითი მნიშვნელობა – 22; რიცხვითი მნიშვნელობა – 400.

№	ს.	ვ.	შობაზულობა			მ.	ტ.
			ძ.	წ.	ს.		
22	ძე	[ძ]	ძ	ძ	ძ		400

სომთავრული ასო ძე-ს სახეობები

ს.ა.ს.	შობაზულობა		ე.ლით.
	ძ.ა.ვ.	ძ.ა.ნ.	
ძე	ძ	ძ	ძ

ნუსხური ასო ძე-ს სახეობები

ს.ა.ს.	შობაზულობა			ე.ლით.
	ძ.ა.ვ.	ძ.ა.ნ.	ძ.ა.მ.	
ძე	ძ	ძ	ძ	ძ

მხედრული ასო ძე-ს სახეობები

ძ	ძ	ძ	ძ	ძ	3
---	---	---	---	---	---

სო ძე-ს ევოლუცია

ძველესი ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებიდან

( ) – გამოხატავს დიფთონგს, რომელიც შესდგება უმარცვლო „უ“-სა და „ო“-გან. ფინიკიურში მას ბადალი არ გააჩნია. ცრქულ და კლასიკურ ბერძნულში მისი ბადალია აგრეთვე დიფთონგისეული ასო „ი ფსილონ“ (Υ). უათინურში კი ასო „ვე“ (V).

ძ-ასო	
ძ. წ. 412 წ.	ძე-4 ს.
ძ ვე [უი]	ძ ვე [უი]

ძ-ასოს ბადალი ასოები სხვა დამწერლობებში					
ფინიკიური	დერძული		უათინური	ქართული	
	ცრქული	ხლასიკური		ძ. წ. 412 წ.	ძე-4 ს.
–	Υ ფსილონ [უ]	Υ ფსილონ [უ]	V ვე [უ]	ძ ვე [უი]	ძ ვე [უი]

ძ-ასოს ხმაურები: ბგერა უ ბგერა ი-ს წინ ზოგ შემთხვევაში მოკლეა: უი = : თ სება, თ თმარქვია, თ თმფრინავი, თ თონ, მე.

სო „ძ“				
შობაზულობა		ნუსხ.	მხედ.	ს.
ძიგ.	ძიგის			
ძ				1
ძ				4
ძი	ძი			5
ძი	ძ			6-7
ძი	ძ			8
ძი	ძი			9
ძი	ძი	ძ		10
ძი	ძი	ძ		11
ძი	ძ	ძ		12
ძ				13
ძ				14
				15
				16
				17
			ძ	18

**წიგნი "ანეგრიტი",
სუხური**

ა ბ გ დ ე ვ ზ თ
ი კ ლ მ ნ ძ ო პ ყ
რ ს ტ ვ ფ ქ ღ ყ შ
ჩ ც ძ წ ჳ ხ ჯ წ
ჭ

**წიგნი "ანეგრიტი",
შხედრული**

ა ბ გ დ ე ვ ზ თ
ი კ ლ მ ნ ძ ო პ ყ
რ ს ტ ვ ფ ქ ღ ყ შ
ჩ ც ძ წ ჳ ხ ჯ წ
ჭ

ანეგრიტი.

UNICODE-ს ქართული დიაპაზონი

შთავრული ასოები											
ც	10A0	ჩ	10A8	ქ	10B0	ყ	10B8	ღ	10C0	res	10C8
ყ	10A1	ხ	10A9	ს	10B1	ჩ	10B9	ც	10C1	res	10C9
ღ	10A2	ხ	10AA	ე	10B2	ც	10BA	შ	10C2	res	10CA
შ	10A3	ჭ	10AB	ო	10B3	ბ	10BB	ყ	10C3	res	10CB
ყ	10A4	ჩ	10AC	ფ	10B4	ქ	10BC	ყ	10C4	res	10CC
რ	10A5	ა	10AD	ქ	10B5	ს	10BD	ჭ	10C5	res	10CD
ხ	10A6	უ	10AE	ჩ	10B6	ე	10BE	res	10C6	res	10CE
ც	10A7	ყ	10AF	ყ	10B7	ჯ	10BF	res	10C7	res	10CF
სასტრიქონო ასოები											
ა	10D0	ბ	10D8	გ	10E0	დ	10E8	ე	10F0	res	10F8
ბ	10D1	კ	10D9	ლ	10E1	ჩ	10E9	ც	10F1	res	10F9
გ	10D2	ღ	10DA	ტ	10E2	ც	10EA	ძ	10F2	res	10FA
დ	10D3	მ	10DB	ნ	10E3	ძ	10EB	ვ	10F3	res	10FB
ე	10D4	ვ	10DC	ფ	10E4	ყ	10EC	ჭ	10F4	res	10FC
ვ	10D5	ზ	10DD	ქ	10E5	კ	10ED	გ	10F5	res	10FD
ზ	10D6	ყ	10DE	ღ	10E6	ხ	10EE	res	10F6	res	10FE
თ	10D7	შ	10DF	ყ	10E7	ჯ	10EF	res	10F7	res	10FF

ანეგრიტის თხავი – ქართული დამწერლობის ძეგლი, გადამწერილი მე-11 ს.

სოთავრულის ნიშუში
ანეგრიტის თხავი, XI ს.

ა ბ გ დ ე ვ ზ თ
ი კ ლ მ ნ ძ ო პ ყ
რ ს ტ ვ ფ ქ ღ ყ შ
ჩ ც ძ წ ჳ ხ ჯ წ
ჭ

ფ ფ

ფ, ფ, ფ – „ფარ“, ქართული ანბანის ოცდამესამე ასო; რიგითი მნიშვნელობა – 23; რიცხვითი მნიშვნელობა – 500.

№	ს.	ვ.	შობაზულობა			ელ.	ტც.
			ქ.წ. 5 ს.	წ. სს.	წანამ. წკ. ელ.		
23	ფარ	[ფ]	ფ	ფ	ფ	ფ	500

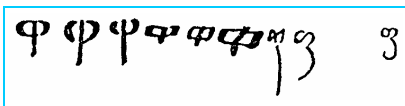
სომთავრული ასო ფარ-ის სახეობები

სახ.	შობაზულობა		ეელით.
	წავ.	წან.	
ფარ	ფ	ფ	ფ

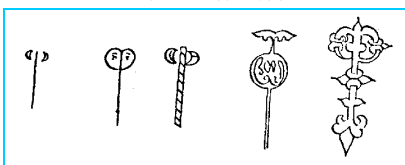
ნუსხური ასო ფარ-ის სახეობები

სახ.	შობაზულობა			ეელით.
	წავ.	წანამედრ.	წკ.	
ფარ	ფ	ფ	ფ	ფ

შხედრული ასო ფარ-ის სახეობები

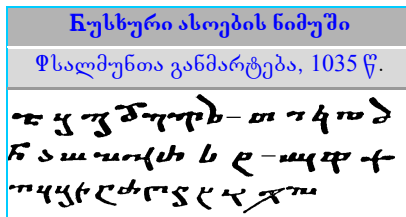
სლო ფარ-ის ევოლუცია

შხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებიდან

ფინიკური ანბანი.

ფსალმუნთა განმარტება — ქართული დამწერლობის ძეგლი, გადაწერილი 1035 წელში.

სლო "ფ"				
შთავრული		ნუსხ.	შხედ.	ს.
წკვრ.	წკვრის			
				1
ფ				4
ფფ				5
ფფ	ფფ			6-7
				8
ფფ	ფფ	ფფ		9
ფფ	ფფ	ფფ		10
ფ	ფფ	ფფ	ფფ	11
ფფ	ფფ	ფფ	ფფ	12
ფფ		ფფ	ფფ	13
ფ	ფ	ფ	ფ	14
ფფ			ფფ	15
		ფფ	ფფ	16
ფ		ფფ	ფფ	17
ფ		+	ფფ	18

ფინიკური ანბანი				
1	א	ალეფ	[ʾ]	1
2	ב	ბეთ	[b]	2
3	ג	გიმელ	[g]	3
4	ד	დალეთ	[d]	4
5	ה	ჰე	[h]	5
6	ו	ვაუ	[v]	6
7	ז	ზა	[z]	7
8	ח	ხეთ	[x]	8
9	ט	თეთ	[t]	9
10	י	ით	[i]	10
11	כ	კავ	[k]	20
12	ל	ლამედ	[l]	30
13	מ	მემ	[m]	40
14	נ	ნუნ	[n]	50
15	ס	სამექ	[s]	60
16	ע	ა ინ	[ʿ]	70
17	פ	პე	[p]	80
18	צ	ცადე	[c]	90
19	ק	ქოფ	[q]	100
21	ר	რემ	[r]	200
21	ש	შინ	[ʃ]	300
22	X	ტავ	[tʰ]	400

ფინიკიურ-ბერძნულ-ლათინურ ანბანების შედარებითი სქემა

ფინიკიური	ქერძნული			ზათინური		
	სრული	ხლასიკური	ლიზანტიური	სრული	ხლასიკური	ჟუასაკუნური
1 𐤀 ალფა [ა]	1 A ალფა [ა]	1 A ალფა [ა]	1 A ალფა [ა]	A ა [ა]	A ა [ა]	A ა [ა]
2 𐤁 ბეთ [ბ]	2 B ბეთა [ბ]	2 B ბეთა [ბ]	2 B ვითა [ბ]	B ბე [ბ]	B ბე [ბ]	B ბე [ბ]
3 𐤂 გიმელ [გ]	3 Γ გამა [გ]	3 Γ გამა [გ]	3 Γ გამა [გ]	Γ გე [გ]	C ცე [ც] და [კ]	C ცე [ც] და [კ]
4 𐤃 დალეთ [დ]	4 Δ დელტა [დ]	4 Δ დელტა [დ]	4 Δ დელტა [დ]	▷ დე [დ]	D დე [დ]	D დე [დ]
5 𐤄 ჰე [ჰ]	5 Ξ ეფსილონ [ე]	5 E ეფსილონ [ე]	5 E ეფსილონ [ე]	E ე [ე]	E ე [ე]	E ე [ე]
6 𐤅 ვავ [ვ]	6 Ϝ დიგამა [ვ(უ)]	6 სტიგმა	6 Z ზიტა [ზ]	F ეფ [ფ]	F ეფ [ფ]	F ეფ [ფ]
7 𐤆 ზან [ზ]	7 I იეტა [დ(ზ)]	7 Z ზიტა [მ]	8 H იტა [ი]	G გე [გ]	G გე [გ]	G გე [გ]
8 𐤇 ხეთ [ხ]	8 H ეტა [1.ჰ;2.ე]	8 H ეტა [ე]	9 Θ თიტა [თ]	H ჰე [ჰ]	H ჰე [ჰ]	H ჰე [ჰ]
9 𐤈 თეთ [თ]	9 Θ თეტა [თ]	9 Θ თეტა [თ]	10 I იტა [ი]	I ი [ი]	I ი [ი]	I ი [ი]
10 𐤉 ით [ი]	10 Ι იოტა [ი]	10 I იოტა [ი]	10 I იტა [ი]	K კე [კ]	K კე [კ]	K კე [კ]
11 𐤊 კაფ [კ]	11 Κ კაპა [კ]	11 K კაპა [კ]	20 K კაპა [კ]	L ელ [ლ]	L ელ [ლ]	L ელ [ლ]
12 𐤋 ლამედ [ლ]	12 Λ ლამბდა [ლ]	12 L ლამბდა [ლ]	30 L ლამბდა [ლ]	W ემ [მ]	M ემ [მ]	M ემ [მ]
13 𐤌 მემ [მ]	13 M მუ [მ]	13 M მუ [მ]	40 M მი [მ]	N ენ [ნ]	N ენ [ნ]	N ენ [ნ]
14 𐤍 ნუნ [ნ]	14 N ნუ [ნ]	14 N ნუ [ნ]	50 N ნი [ნ]	O ო [ო]	O ო [ო]	O ო [ო]
15 𐤎 სამექ [ს]	15 Ξ ქსი [ქს]	15 Ξ ქსი [ქს]	60 Ξ ქსი [ქს]	P პე [პ]	P პე [პ]	P პე [პ]
16 𐤏 აინ [ა]	16 O ომიკრონ [ო]	16 O ომიკრონ [ო]	70 O ომიკრონ [ო]	Q ქე [ქ]	Q ქე [ქ]	Q ქე [ქ]
17 𐤐 პე [პ]	17 Π პი [პ]	17 Π პი [პ]	80 Π პი [პ]	R ერ [რ]	R ერ [რ]	R ერ [რ]
18 𐤑 ცადე [ც]	18 Ϟ სამპი [სამპი]	18 Ϟ სამპი [სამპი]	90 Ϟ სამპი [სამპი]	S ეს [ს]	S ეს [ს]	S ეს [ს]
19 𐤒 ქოფ [ქ]	19 Ϛ კოპა [კოპა]	19 Ϛ კოპა [კოპა]	90 Ϛ კოპა [კოპა]	T ტე [ტ]	T ტე [ტ]	T ტე [ტ]
21 𐤓 რეშ [რ]	20 Ϝ რო [რო]	20 P რო [რო]	100 P რო [რო]	U უ [უ]	U უ [უ]	U უ [უ]
21 𐤔 შინ [შ]	21 Σ სიგმა [ს]	21 Σ სიგმა [ს]	200 Σ სიგმა [ს]	V ვე [ვ]	V ვე [ვ]	V ვე [ვ]
22 𐤕 ტავ [ტ]	22 T ტაუ [ტ]	22 T ტაუ [ტ]	300 T ტაფ [ტ]	X იქს [ქს]	X იქს [ქს]	X იქს [ქს]
	23 Υ უფსილონ [უ]	23 Υ უფსილო [უ]	Y იუფსილონ [ი]	Y იფსილონ [ი]	Y იფსილონ [ი]	Y იფსილონ [ი]
			24 Φ ფი [ფ]	Z ზეტა [ზ]	Z ზეტა [ზ]	Z ზეტა [ზ]
			25 X ქსი [ქ]			
			26 Ψ ფსი [ფს]			
			27 Ω ომეგა [ო]			

ფინიკურ-ქართული ანბანების შედარებითი ტაბულა														
ფინიკური ანბანი				ქართული ანბანი										
				ხლასიკური (ძვ. წ. 412 წ.)		I ს.		II-III ს.						
1	𐤀	ალეფ	[ʾ]	1	1	ⴌ	ან	[ა]	1	1	ⴌ	ან	[ა]	1
2	𐤁	ბეთ	[ბ]	2	2	ⴍ	ბან	[ბ]	2	2	ⴍ	ბან	[ბ]	2
3	𐤂	გიმელ	[გ]	3	3	ⴎ	გან	[გ]	3	3	ⴎ	გან	[გ]	3
4	𐤃	დალეთ	[დ]	4	4	ⴏ	ღონ	[ღ]	4	4	ⴏ	ღონ	[ღ]	4
5	𐤄	ჰე	[ჰ]	5	5	ⴐ	ენ	[ე]	5	5	ⴐ	ენ	[ე]	5
6	𐤅	ვავ	[ვ]	6	6	ⴑ	ვინ	[ვ]	6	6	ⴑ	ვინ	[ვ]	6
7	𐤆	ზა	[ზ]	7	7	ⴒ	ზენ	[ზ]	7	7	ⴒ	ზენ	[ზ]	7
8	𐤇	ხეთ	[ხ]	8	8	ⴓ	ჰე	[ჰ]	8	8	ⴓ	ჰე	[ჰ]	8
9	𐤈	თეთ	[თ]	9	9	ⴔ	თან	[თ]	9	9	ⴔ	თან	[თ]	9
10	𐤉	ით	[ი]	10	10	ⴕ	ინ	[ი]	10	10	ⴕ	ინ	[ი]	10
11	𐤊	კავ	[კ]	20	11	ⴖ	კან	[კ]	20	11	ⴖ	კან	[კ]	20
12	𐤋	ლაშელ	[ლ]	30	12	ⴗ	ლას	[ლ]	30	12	ⴗ	ლას	[ლ]	30
13	𐤌	მემ	[მ]	40	13	ⴘ	მან	[მ]	40	13	ⴘ	მან	[მ]	40
14	𐤍	ნუნ	[ნ]	50	14	ⴙ	ნარ	[ნ]	50	14	ⴙ	ნარ	[ნ]	50
15	𐤎	სამეჟ	[ს]	60	15	ⴚ	ე	[ ]	60	15	ⴚ	ე	[ ]	60
16	𐤏	ან	[ʾ]	70	16	ⴛ	ონ	[ო]	70	16	ⴛ	ონ	[ო]	70
17	𐤐	პე	[პ]	80	17	ⴜ	პარ	[პ]	80	17	ⴜ	პარ	[პ]	80
18	𐤑	ცაღე	[ც]	90	18	ⴝ	ჟან	[ჟ]	90	18	ⴝ	ჟან	[ჟ]	90
19	𐤒	ქოფ	[ქ]	100	19	ⴞ	რაე	[რ]	100	19	ⴞ	რაე	[რ]	100
21	𐤓	რემ	[რ]	200	20	ⴟ	სან	[ს]	200	20	ⴟ	სან	[ს]	200
21	𐤔	შინ	[შ]	300	21	ⴠ	ტარ	[ტ]	300	21	ⴠ	ტარ	[ტ]	300
22	𐤕	ტავ	[ტ]	400	22	ⴡ	ე	[^ჲ ე]	400	22	ⴡ	ე	[^ჲ ე]	400
											ⴢ	უნ	[უ]	
					23	ⴣ	ფარ	[ფ]	500	23	ⴣ	ფარ	[ფ]	500
					24	ⴤ	ქან	[ქ]	600	24	ⴤ	ქან	[ქ]	600
					25	ⴥ	ღან	[ღ]	700	25	ⴥ	ღან	[ღ]	700
					26	⴦	ყარ	[ყ]	800	26	⴦	ყარ	[ყ]	800
					27	ⴧ	შინ	[შ]	900	27	ⴧ	შინ	[შ]	900
					28	⴨	ჩინ	[ჩ]	1000	28	⴨	ჩინ	[ჩ]	1000
					29	⴩	ცან	[ც]	2000	29	⴩	ცან	[ც]	2000
					30	⴪	ძილ	[ძ]	3000	30	⴪	ძილ	[ძ]	3000
					31	⴫	წილ	[წ]	4000	31	⴫	წილ	[წ]	4000
					32	⴬	ჭარ	[ჭ]	5000	32	⴬	ჭარ	[ჭ]	5000
					33	ⴭ	ხან	[ხ]	6000	33	ⴭ	ხან	[ხ]	6000
					34	⴮	კარ	[კ]	7000	34	⴮	კარ	[კ]	7000
					35	⴯	ჯან	[ჯ]	8000	35	⴯	ჯან	[ჯ]	8000
										36	ⴰ	ჰაე	[ჰ]	9000
										37	ⴱ	ჰჰ	[ჰ]	10000

ფე

ქ

ქ, ქ, ქ — „ქან“, ქართული ანბანის ოცდამეოთხე ასო; რიგითი მნიშვნელობა — 24; რიცხვითი მნიშვნელობა — 600.

№	ს.	ვ.	შობაზულობა			მ.	ტ.
			ს.	ს.	ს.		
24	ქან	[ქ]	ქ	ქ	ქ	ქ	600

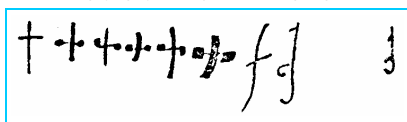
სომხური ასო ქან-ის სახეობები

სახ.	შობაზულობა		მ.
	ს.	ს.	
ქან	ქ	ქ	ქ

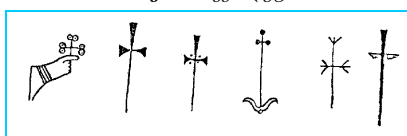
რუსული ასო ქან-ის სახეობები

სახ.	შობაზულობა			მ.
	ს.	ს.	ს.	
ქან	ქ	ქ	ქ	ქ

ქველური ასო ქან-ის სახეობები

სო ქან-ის ევოლუცია

ქველური ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებიდან

ქართული ანბანი — ერთობლიობა ქართულ დამწერლობაში გამოყენებული ასოებისა, რომლებიც გარკვეული თანმიმდევრობით არის დალაგებული. ქართულ ანბანში 38 ასოა, რომლებსაც აქვთ თავიანთი სახელწოდებები, და აგრეთვე რიგითი და რიცხვითი მნიშვნელობები (გარდა ო.-ასოსი). შექმნილია ძვ. წ. 412 წელს.

სო „ქ“				
ქართული		რუს.	ქველ.	ს.
წიგნი	წიგნი			
				1
ქ				4
ქქ				5
ქქქ	ქქქ			6-7
	ქქ			8
ქქქ	ქქ	ქქქქ		9
ქქ	ქქქქქ	ქქქქქ		10
ქქ	ქქქ	ქქქქქ	ქქქ	11
ქქქქ	ქ	ქ	ქქქქქ	12
ქ	ქ	ქქ	ქქქქქ	13
ქ		ქქ	ქქქქ	14
ქ	ქ	ქქ	ქ	15
ქ	ქ	ქქ	ქქქ	16
ქ		ქქქ	ქ	17
		ქქქ	ქქქქქ	18

ქართული ანბანი			
1	სა	ან	1
2	ჟა	ბან	2
3	ღა	გან	3
4	თა	ღან	4
5	ია	ენ	5
6	ჟა	ვინ	6
7	ხა	ზენ	7
8	წა	ცენ	8
9	ძა	თან	9
10	წა	ინ	10
11	ხა	კან	20
12	წა	ლას	30
13	ძა	მან	40
14	წა	ნარ	50
15	ა	ე	60
16	ოა	ონ	70
17	ჟა	პარ	80
18	ჟა	ჟან	90
19	ძა	რაე	100
20	სს	სან	200
21	რე	ტარ	300
22		ე	400
	ოა	უნ	
23	ფა	ფარ	500
24	ქქ	ქან	600
25	რა	ღან	700
26	ყყ	ყარ	800
27	ყყ	შინ	900
28	ხა	ჩინ	1000
29	წა	ცან	2000
30	ძა	ძილ	3000
31	წა	წილ	4000
32	სს	ჭარ	5000
33	რე	ხან	6000
34	ყყ	კარ	7000
35	წა	ჯან	8000
36	წა	პაე	9000
37	ძა	ჭკ	10000

ჭართულიანბანი				
ხლასიკური (ბე. წ. 412 წ.)				
1	ა	ან	[ა]	1
2	ბ	ბან	[ბ]	2
3	გ	გან	[გ]	3
4	დ	დონ	[დ]	4
5	ე	ენ	[ე]	5
6	ვ	ვინ	[ვ]	6
7	ზ	ზენ	[ზ]	7
8	თ	თენ	[თ]	8
9	ი	ინ	[ი]	9
10	კ	კან	[კ]	20
11	ლ	ლას	[ლ]	30
12	მ	მან	[მ]	40
13	ნ	ნარ	[ნ]	50
14	ო	ონ	[ო]	70
15	პ	პარ	[პ]	80
16	ჟ	ჟან	[ჟ]	90
17	რ	რან	[რ]	100
18	ს	სან	[ს]	200
19	ტ	ტარ	[ტ]	300
20	ყ	ყან	[ყ]	400
21	ფ	ფარ	[ფ]	500
22	ქ	ქან	[ქ]	600
23	ღ	ღან	[ღ]	700
24	ყ	ყარ	[ყ]	800
25	შ	შინ	[შ]	900
26	ჩ	ჩინ	[ჩ]	1000
27	ც	ცან	[ც]	2000
28	ძ	ძილ	[ძ]	3000
29	წ	წილ	[წ]	4000
30	ჭ	ჭარ	[ჭ]	5000
31	ხ	ხან	[ხ]	6000
32	ჯ	ჯარ	[ჯ]	7000
33	ჯ	ჯან	[ჯ]	8000
34	ჰ	ჰან	[ჰ]	9000
35	ჰ	ჰან	[ჰ]	10000

ჭართულიანბანი				
I ს.				
1	ა	ან	[ა]	1
2	ბ	ბან	[ბ]	2
3	გ	გან	[გ]	3
4	დ	დონ	[დ]	4
5	ე	ენ	[ე]	5
6	ვ	ვინ	[ვ]	6
7	ზ	ზენ	[ზ]	7
8	თ	თენ	[თ]	8
9	ი	ინ	[ი]	9
10	კ	კან	[კ]	20
11	ლ	ლას	[ლ]	30
12	მ	მან	[მ]	40
13	ნ	ნარ	[ნ]	50
14	ო	ონ	[ო]	70
15	პ	პარ	[პ]	80
16	ჟ	ჟან	[ჟ]	90
17	რ	რან	[რ]	100
18	ს	სან	[ს]	200
19	ტ	ტარ	[ტ]	300
20	ყ	ყან	[ყ]	400
21	ფ	ფარ	[ფ]	500
22	ქ	ქან	[ქ]	600
23	ღ	ღან	[ღ]	700
24	ყ	ყარ	[ყ]	800
25	შ	შინ	[შ]	900
26	ჩ	ჩინ	[ჩ]	1000
27	ც	ცან	[ც]	2000
28	ძ	ძილ	[ძ]	3000
29	წ	წილ	[წ]	4000
30	ჭ	ჭარ	[ჭ]	5000
31	ხ	ხან	[ხ]	6000
32	ჯ	ჯარ	[ჯ]	7000
33	ჯ	ჯან	[ჯ]	8000
34	ჰ	ჰან	[ჰ]	9000
35	ჰ	ჰან	[ჰ]	10000
36	ჰ	ჰან	[ჰ]	10000
37	ჰ	ჰან	[ჰ]	10000

ჭართულიანბანი				
II ს.				
1	ა	ან	[ა]	1
2	ბ	ბან	[ბ]	2
3	გ	გან	[გ]	3
4	დ	დონ	[დ]	4
5	ე	ენ	[ე]	5
6	ვ	ვინ	[ვ]	6
7	ზ	ზენ	[ზ]	7
8	თ	თენ	[თ]	8
9	ი	ინ	[ი]	9
10	კ	კან	[კ]	20
11	ლ	ლას	[ლ]	30
12	მ	მან	[მ]	40
13	ნ	ნარ	[ნ]	50
14	ო	ონ	[ო]	70
15	პ	პარ	[პ]	80
16	ჟ	ჟან	[ჟ]	90
17	რ	რან	[რ]	100
18	ს	სან	[ს]	200
19	ტ	ტარ	[ტ]	300
20	ყ	ყან	[ყ]	400
21	ფ	ფარ	[ფ]	500
22	ქ	ქან	[ქ]	600
23	ღ	ღან	[ღ]	700
24	ყ	ყარ	[ყ]	800
25	შ	შინ	[შ]	900
26	ჩ	ჩინ	[ჩ]	1000
27	ც	ცან	[ც]	2000
28	ძ	ძილ	[ძ]	3000
29	წ	წილ	[წ]	4000
30	ჭ	ჭარ	[ჭ]	5000
31	ხ	ხან	[ხ]	6000
32	ჯ	ჯარ	[ჯ]	7000
33	ჯ	ჯან	[ჯ]	8000
34	ჰ	ჰან	[ჰ]	9000
35	ჰ	ჰან	[ჰ]	10000
36	ჰ	ჰან	[ჰ]	10000
37	ჰ	ჰან	[ჰ]	10000

ქება-ქებათას თარგმანება – ქართული დამწერლობის ძეგლი, გადაწერილი 1188 წელში.

ჭხედრული ასოების ნიმუში

ქება-ქებათას თარგმანება, 1188-1210 წ.

ა ბ გ დ ე ვ ზ - თ ა ჭ ლ მ
 ნ - რ ე თ ხ ს ჯ - ყ უ ჯ
 თ ყ შ ხ ც ძ რ ტ ზ კ ჯ

ქსოვილწერა – დეკორატიული ხელწერა, რომელიც ჰკრავს სტრიქონს განუწყვეტელ ორნამენტში. ქსოვილწერაში იხმარება შემდეგი ხერხები:

სსოების ნაწილების შემოკლება მათი მიახლოების მიზნით;

ქსოვილწერის ხერხი

სსოების ნაწილების შემოკლება მათი მიახლოების მიზნით

სს = სს   სს = სს

ერთი ასოს დამორჩილება მეორე ასოთი;

ქსოვილწერის ხერხი

ერთი ასოს დამორჩილება მეორე ასოთი

ღღ = ღღ   ღღ = ღღ

ორი ასოს ურთიერთდამორჩილება; ორი ასო პატარავდება ორჯერ და ერთიმეორეზე დგება;

ქსოვილწერის ხერხი

ორი ასოს ურთიერთდამორჩილება

ოო = ოო   ოო = ოო

ჭაგვარი ელემენტების შეერთება;

ქსოვილწერის ხერხი

ჭაგვარი ელემენტების შეერთება

ღღ = ღღ   ღღ = ღღ

შაპატარავეული მრგვალი ასოებით ივსება სიცარიელები.

ქსოვილწერის ნიმუში

ქსოვილწერის ნიმუში

ქსოვილწერის ნიმუში (სიტყვა "ქსოვილწერა")

ქსოვილწერის ნიმუში (სიტყვა "ქსოვილწერა")

"სამღვთო და სამღვდლო სახარება" (სიტყვა "ქსოვილწერა")

ქსოვილწერის ნიმუში (სიტყვა "ქსოვილწერა")

"სახარება შარკოზისი, ცაი პირველი" (სიტყვა "ქსოვილწერა")

ქსოვილწერის ნიმუში (სიტყვა "ქსოვილწერა")

"ჩივილი ღვთისმშობლისადმი" (სიტყვა "ქსოვილწერა")

ქსოვილწერის ნიმუში (სიტყვა "ქსოვილწერა")

"ღვთისმშობლისადმი" (სიტყვა "ქსოვილწერა")

ქსოვილწერის ნიმუში (სიტყვა "ქსოვილწერა")

ქართული ასოების კლასიფიკაცია "გასხნილ-ჩაკეტილობის" მიხედვით																			
ჩაკეტილი			ჩახეკრად ღია											ჩია					
ორ. მხრ.	ცალი მხრ.		ორივე მხრიდან				ცალი მხრიდან							ორ. მხრ.	ცალი მხრიდან				
	შარც	შარჯ				შარცხნიდან			შარჯვნიდან				შარცხნიდ.		შარჯვნიდან				
			ქ.-ზ.	ზ.-ზ.	ქ.-ქ.		ზ.	ქ.	ზ.-ქ.		ზ.	ზ.-ქ.			ქ.	ზ.	ზ.-ქ.		
ც		ყ	ჩ	ჩ	ც	ძ	ღ	ჭ	ღ		ხ	ხ		ქ	ხ	ხ	ყ	ყ	ჭ
ძ	ჭ	ღ	ხ	ხ	ჭ	ყ	ღ		ღ			ღ	ჭ		ღ	ღ	ღ	ღ	
ხ	ჭ	ღ	ხ	ხ			ყ		ყ		ჭ	ხ			ღ	ღ	ჭ		
ღ	ღ	ყ	ჩ	ჩ			ყ		ყ		ღ	ღ							
ყ	ხ		ც						ყ		ხ	ხ							
ჩ			ყ																
ჭ			ჩ																
ხ																			
ყ																			
ღ																			

ც	ყ	ღ	ო	რ	ჩ	ც		ც
ანკესი	ბანაკი	განგაში	დონე	ენა	ვინაობა	ზენტები	ცერიპა	თანხა
თ	ხ	შ	ჭ	ნ	ვ	ო	ს	ყ
ინდაური	კანკელი	ლასტი	მანქანა	ნარდი	ეს	ონკანი	პარკი	ჟანგი
ბ	ს	ღ		ფ	ქ	ნ	ყ	ყ
რაეპი	სანაგვე	ტარსუნა	მე	ფარი	ქანდარა	ღანძილი	ყარტლი	შინდი
ჩ	ც	ძ	წ	ს	ღ	ყ	ჩ	შ
ჩინელი	ცანგალა	ძილი	წილი	ჭარმაგი	ხანძარი	კარი	ჯანი	პაერი
ჭ	წართული ანბანი	ც - ძ 1 - 9 თ - ყ 10 - 90	ბ - ვ 100 - 900 ჩ - შ 1000 - 9000	ძ 10 000	ბჩ 100 000	ჩჩ 1 000 000	ჩძ 10 000 000	ძძ 100 000 000
ჭკერა	@ ც. შკედიძე	ერთი - ათი	ასი - ათასი	ბევრი	ბევრის ბევრი	უშკარი	უშტი	უშტის უშტი

სტ	ფც	ღრ	თწ	რქ	ჩრ	სხ	ჩ	ცთ
ანკესი	ბანაკი	განგაში	ღონე	ენა	ვინაობა	ზენტები	ჭერიპა	თანხა
ტი	ხე	უნთ	ჭმ	ნჩ	ჯ	ღა	სუ	ყუ
ინდაური	კანკელი	ლასტი	მანქანა	ნარდი	ეს	ონკანი	პარკი	ჟანგი
ტიჩ	სს	ღე		ფჩ	ჩჩ	ნჩ	ყუ	ყუ
რაეპი	სანაგვე	ტარხუნა	მე	ფარი	ქანდარა	ღანძილი	ყართლი	შინდი
ხჩ	ცე	ტიჩ	ჩრ	სე	მე	ყუ	ჯე	უნთ
ჩინელი	ცანგალა	ძილი	წილი	ჭარმაგი	ხანძარი	კარი	ჯანი	პაერი
ტიჩ	წართული ანბანი	ს - ც 1 - 9 ტ - ყ 10 - 90	ბ - ვ 100 - 900 ხ - ზ 1000 - 9000	ჭ 10 000	ბჩ 100 000	ჩჩ 1 000 000	ჩბ 10 000 000	ბბ 100 000 000
მჭერა	@ ც. მჭედლიძე	ერთი - ათი	ასი - ათასი	ბეერი	ბეერის ბეერი	უმჯარი	უმტი	უმტის უმტი

ა	ბ	გ	დ	ე	ვ	ზ	ც	ძ
ანკესი	ბანაკი	განგაში	დონე	ენა	ვინაობა	ზენტები	ცერიპა	თანხა
ი	კ	ლ	მ	ნ	ო	პ	რ	ს
ინდაური	კანკელი	ლასტი	მანქანა	ნარდი	ეს	ონკანი	პარკი	ჟანგი
ჩ	ც	ძ	წ	ჭ	ხ	ყ	ღ	შ
რაეპი	სანაგვე	ტარხუნა	მე	ფარი	ქანდარა	ღანძილი	ყარტლი	შინდი
ჩ	ც	ძ	წ	ჭ	ხ	ყ	ღ	შ
ჩინელი	ცანგალა	ძილი	წილი	ჭარმაგი	ხანძარი	ყარი	ღანი	შაერი
ჭ	წ	ძ	წ	ჭ	ხ	ყ	ღ	შ
ჭკერა	წართული ანბანი	ძ - წ 1 - 9 1 - 9 10 - 90	ჭ - ხ 100 - 900 ხ - ზ 1000 - 9000	ჭ 10 000	ჩხ 100 000	ჩჩ 1 000 000	ჩწ 10 000 000	ჭჭ 100 000 000
ჭკერა	@ წ.ჭკველიძე	ერთი - ათი	ასი - ათასი	ბევრი	ბევრის ბევრი	უშკარი	უშტი	უშტის უშტი

ქ

ანკესი	ბანაკი	განგაში	დონე	ენა	ვინაობა	ზენტები	ჭერეთი	თანხა
ინდაური	კანკელი	ლასტი	მანქანა	ნარდი	აეს	ონკანი	პარკი	ჟანგი
რაეზი	სანთელი	ტარხუნა	(თ)უსება	ფარშევანგი	ქანდაკება	ღანძილი	ყარაული	შინდი
ჩინელი	ცანგალა	ძილი	წილისყრა	ჭარხალი	ხანძარი	კარი	ჯანი	ჭაერი
	ჩართული ცხბანი	ტ - დ 1 - 9	ქ - გ 100-900	ძ 10 000	ქჲ 100 000	ხჲ 1 000 000	ხძ 10 000 000	ძძ 100 000 000
შპერა		ღ - ყ 10 - 90	ჲ - ლ 1000-9000	ბერი	ბერის ბერი	უშქარი	უშტი	უშტის უშტი

ქართული ანბანი												
ტიპ. მნ.	შთავრ.	სასტრ.		სახელწ.	ტიპ. მნ.	ტიპ. მნ.	შთავრ.	სასტრ.		სახელწ.	ტიპ. მნ.	
		ნუსხ.	შხედ.					ნუსხ.	შხედ.			
1	ც	ტ	ა	ან	1	19	ძ	ჩ	რ	რაე	100	
2	ყ	უ	ბ	ბან	2	20	ს	ლ	ს	სან	200	
3	ღ	ჟ	გ	გან	3	21	პ	ჟ	ტ	ტარ	300	
4	ვ	ჩ	დ	დონ	4	22				ე	400	
5	ქ	ყ	ე	ენ	5	23	ფ	ჟ	ფ	ფარ	500	
6	ჩ	ჩ	ვ	ვინ	6	24	ქ	ქ	ქ	ქან	600	
7	ც	ჩ	ზ	ზენ	7	25	ღ	ღ	ღ	ღან	700	
8		ჩ	ც	ცე	8	26	ყ	ყ	ყ	ყარ	800	
9	ც	ჩ	თ	თან	9	27	ყ	ყ	შ	შინ	900	
10	ღ	რ	ო	ონ	10	28	ჩ	ჩ	ჩ	ჩინ	1000	
11	ხ	ჩ	კ	კან	20	29	ც	ც	ც	ცან	2000	
12	ხ	ჩ	ღ	ღას	30	30	ძ	ძ	ძ	ძილ	3000	
13	შ	ჩ	მ	მან	40	31	წ	წ	წ	წილ	4000	
14	ხ	ჩ	ნ	ნარ	50	32	ს	ს	ჭ	ჭარ	5000	
15	ჯ			ე	60	33	ღ	ღ	ხ	ხან	6000	
16	ღ	ყ	ო	ონ	70	34	ყ	ყ	კ	კარ	7000	
17	უ	უ	პ	პარ	80	35	ხ	ხ	ჯ	ჯან	8000	
18	ყ	ყ	შ	შან	90	36	ხ	ჩ	ჭ	ჭაე	9000	
						37	ძ	ჩ	ჭ	ჭკ	10000	

ქართული ანბანი																							
ტიპ. მნ.	შთავრ.	სასტრ.		სახელწ.	ტიპ. მნ.	ტიპ. მნ.	შთავრ.	სასტრ.		სახელწ.	ტიპ. მნ.												
		ნუსხ.	შხედ.					ნუსხ.	შხედ.														
1	ც	ტ	ა	ან	1	10	ღ	რ	ო	ონ	10	19	ძ	ჩ	რ	რაე	100	28	ჩ	ჩ	ჩ	ჩინ	1000
2	ყ	უ	ბ	ბან	2	11	ხ	ჩ	კ	კან	20	20	ს	ლ	ს	სან	200	29	ც	ც	ც	ცან	2000
3	ღ	ჟ	გ	გან	3	12	ხ	ჩ	ღ	ღას	30	21	პ	ჟ	ტ	ტარ	300	30	ძ	ძ	ძ	ძილ	3000
4	ვ	ჩ	დ	დონ	4	13	შ	ჩ	მ	მან	40	22				ე	400	31	წ	წ	წ	წილ	4000
5	ქ	ყ	ე	ენ	5	14	ხ	ჩ	ნ	ნარ	50	23	ფ	ჟ	ფ	ფარ	500	32	ს	ს	ჭ	ჭარ	5000
6	ჩ	ჩ	ვ	ვინ	6	15	ჯ			ე	60	24	ქ	ქ	ქ	ქან	600	33	ღ	ღ	ხ	ხან	6000
7	ც	ჩ	ზ	ზენ	7	16	ღ	ყ	ო	ონ	70	25	ღ	ღ	ღ	ღან	700	34	ყ	ყ	კ	კარ	7000
8		ჩ	ც	ცე	8	17	უ	უ	პ	პარ	80	26	ყ	ყ	ყ	ყარ	800	35	ხ	ხ	ჯ	ჯან	8000
9	ც	ჩ	თ	თან	9	18	ყ	ყ	შ	შან	90	27	ყ	ყ	შ	შინ	900	36	ხ	ჩ	ჭ	ჭაე	9000
																		37	ძ	ჩ	ჭ	ჭკ	10000

ქართული ანბანი																							
ტიპ. მნ.	შთავრ.	სასტრ.		სახელწ.	ტიპ. მნ.	ტიპ. მნ.	შთავრ.	სასტრ.		სახელწ.	ტიპ. მნ.	ტიპ. მნ.	შთავრ.	სასტრ.		სახელწ.	ტიპ. მნ.	ტიპ. მნ.	შთავრ.	სასტრ.		სახელწ.	ტიპ. მნ.
		ნუსხ.	შხედ.					ნუსხ.	შხედ.					ნუსხ.	შხედ.					ნუსხ.	შხედ.		
1	ც	ტ	ა	ან	1	10	ღ	რ	ო	ონ	10	19	ძ	ჩ	რ	რაე	100	28	ჩ	ჩ	ჩ	ჩინ	1000
2	ყ	უ	ბ	ბან	2	11	ხ	ჩ	კ	კან	20	20	ს	ლ	ს	სან	200	29	ც	ც	ც	ცან	2000
3	ღ	ჟ	გ	გან	3	12	ხ	ჩ	ღ	ღას	30	21	პ	ჟ	ტ	ტარ	300	30	ძ	ძ	ძ	ძილ	3000
4	ვ	ჩ	დ	დონ	4	13	შ	ჩ	მ	მან	40	22				ე	400	31	წ	წ	წ	წილ	4000
5	ქ	ყ	ე	ენ	5	14	ხ	ჩ	ნ	ნარ	50	23	ფ	ჟ	ფ	ფარ	500	32	ს	ს	ჭ	ჭარ	5000
6	ჩ	ჩ	ვ	ვინ	6	15	ჯ			ე	60	24	ქ	ქ	ქ	ქან	600	33	ღ	ღ	ხ	ხან	6000
7	ც	ჩ	ზ	ზენ	7	16	ღ	ყ	ო	ონ	70	25	ღ	ღ	ღ	ღან	700	34	ყ	ყ	კ	კარ	7000
8		ჩ	ც	ცე	8	17	უ	უ	პ	პარ	80	26	ყ	ყ	ყ	ყარ	800	35	ხ	ხ	ჯ	ჯან	8000
9	ც	ჩ	თ	თან	9	18	ყ	ყ	შ	შან	90	27	ყ	ყ	შ	შინ	900	36	ხ	ჩ	ჭ	ჭაე	9000
																		37	ძ	ჩ	ჭ	ჭკ	10000

ქ

ქართული ანბანი				
ღებულები			ღებნაწერი	
შთავ.	სასტრიქონო		შთავ.	სასტრ.
	ღუსბ.	შხედ.		
ც	ც	ა	ც	ა
ღ	ღ	ბ	ღ	ბ
ღ	ღ	გ	ღ	გ
ძ	ძ	დ	ძ	დ
წ	წ	ე	წ	ე
ჩ	ჩ	ვ	ჩ	ვ
ც	ც	ზ	ც	ზ
ც	ც	თ	ც	თ
ი	ი	ო	ი	ო
ხ	ხ	კ	ხ	კ
ხ	ხ	ლ	ხ	ლ
შ	შ	მ	შ	მ
ნ	ნ	ნ	ნ	ნ
თ	თ	თ	თ	თ
ო	ო	ო	ო	ო
უ	უ	პ	უ	პ
ყ	ყ	ჟ	ყ	ჟ
ჩ	ჩ	რ	ჩ	რ
ს	ს	ს	ს	ს
ღ	ღ	ტ	ღ	ტ
ო	ო	უ	ო	უ
ფ	ფ	ვ	ფ	ვ
ქ	ქ	ქ	ქ	ქ
წ	წ	ღ	წ	ღ
ყ	ყ	ყ	ყ	ყ
ყ	ყ	შ	ყ	შ
ხ	ხ	ჩ	ხ	ჩ
ც	ც	ც	ც	ც
ჩ	ჩ	ძ	ჩ	ძ
რ	რ	წ	რ	წ
ს	ს	ჭ	ს	ჭ
ღ	ღ	კ	ღ	კ
ხ	ხ	ჯ	ხ	ჯ
ღ	ღ	ღ	ღ	ღ
ჩ	ჩ	ჭ	ჩ	ჭ

ქართული ანბანი	
ღებულები	ღებნაწერი
ც რ ა	ცა
ღ ლ ბ	ღბ
ღ ლ გ	ღგ
ძ ჩ დ	ძდ
წ ი ე	წე
ჩ ი ვ	ჩვ
ც ხ ზ	ცზ
ც	ც
ც თ თ	ცთ
ი ი ი	იი
ხ ლ კ	ხკ
ხ ლ ლ	ხლ
შ მ მ	შმ
ნ ნ ნ	ნნ
თ	თ
ო ა ო	ოა
უ უ პ	უპ
ყ ყ ე	ყე
ჩ ჩ რ	ჩრ
ს ს ს	სს
ღ ლ ტ	ღლ
ო ა უ	ოა
ფ მ ვ	ფმ
ქ ქ ქ	ქქ
წ ლ ლ	წლ
ყ ყ შ	ყშ
ხ ჩ ჩ	ხჩ
ც ც ც	ცც
ჩ ჩ ძ	ჩძ
რ რ წ	რწ
ს წ ჭ	სწ
ღ ლ ლ	ღლ
ყ ყ კ	ყკ
ხ ლ ჯ	ხჯ
ღ ლ ლ	ღლ
ჩ ჩ ჭ	ჩჭ

ქართული ანბანი		
ღებნაწერი	შრგვლები	
ღებულები	ღებულები	ღებნაწერი
ც რ	ცა	ცა
ღ ლ	ღბ	ღბ
ღ ლ	ღგ	ღგ
ძ ჩ	ძდ	ძდ
წ ი	წე	წე
ჩ ი	ჩვ	ჩვ
ც ხ	ცზ	ცზ
ც	ც	ც
ც თ	ცთ	ცთ
ი ი	იი	იი
ხ ლ	ხკ	ხკ
ხ ლ	ხლ	ხლ
შ მ	შმ	შმ
ნ ნ	ნნ	ნნ
თ	თ	თ
ო ა	ოა	ოა
უ უ	უპ	უპ
ყ ყ	ყე	ყე
ჩ ჩ	ჩრ	ჩრ
ს ს	სს	სს
ღ ლ	ღლ	ღლ
ო ა	ოა	ოა
ფ მ	ფმ	ფმ
ქ ქ	ქქ	ქქ
წ ლ	წლ	წლ
ყ ყ	ყე	ყე
ყ ყ	ყშ	ყშ
ხ ჩ	ხჩ	ხჩ
ც ც	ცც	ცც
ჩ ჩ	ჩძ	ჩძ
რ რ	რწ	რწ
ს წ	სწ	სწ
ღ ლ	ღლ	ღლ
ყ ყ	ყკ	ყკ
ხ ლ	ხჯ	ხჯ
ღ ლ	ღლ	ღლ
ჩ ჩ	ჩჭ	ჩჭ

ქართული ანბანი														
ბ.წ. 412 წ.				I ს.				შ.წ. 8 ს.						
1	ა	ან	[ა]	1	1	ა	ან	[ა]	1	1	ა	ან	[ა]	1
2	ბ	ბან	[ბ]	2	2	ბ	ბან	[ბ]	2	2	ბ	ბან	[ბ]	2
3	გ	გან	[გ]	3	3	გ	გან	[გ]	3	3	გ	გან	[გ]	3
4	დ	ღონ	[ღ]	4	4	ღ	ღონ	[ღ]	4	4	ღ	ღონ	[ღ]	4
5	ე	ენ	[ე]	5	5	ე	ენ	[ე]	5	5	ე	ენ	[ე]	5
6	ვ	ვინ	[ვ]	6	6	ვ	ვინ	[ვ]	6	6	ვ	ვინ	[ვ]	6
7	ზ	ზენ	[ზ]	7	7	ზ	ზენ	[ზ]	7	7	ზ	ზენ	[ზ]	7
8	თ	თე	[თ]	8	8	თ	თე	[თ]	8	8	თ	თე	[თ]	8
9	ი	თან		9	9	ი	თან		9	9	ი	თან		9
10	ო	ონ	[ო]	10	10	ო	ონ	[ო]	10	10	ო	ონ	[ო]	10
11	კ	კან	[კ]	20	11	კ	კან	[კ]	20	11	კ	კან	[კ]	20
12	ლ	ლას	[ლ]	30	12	ლ	ლას	[ლ]	30	12	ლ	ლას	[ლ]	30
13	მ	მან	[მ]	40	13	მ	მან	[მ]	40	13	მ	მან	[მ]	40
14	ნ	ნარ	[ნ]	50	14	ნ	ნარ	[ნ]	50	14	ნ	ნარ	[ნ]	50
15	ი	ე	[ ]	60	15	ი	ე	[ ]	60	15	ი	ე	[ ]	60
16	ო	ონ	[ო]	70	16	ო	ონ	[ო]	70	16	ო	ონ	[ო]	70
17	პ	პარ	[პ]	80	17	პ	პარ	[პ]	80	17	პ	პარ	[პ]	80
18	ჟ	ჟან	[ჟ]	90	18	ჟ	ჟან	[ჟ]	90	18	ჟ	ჟან	[ჟ]	90
19	რ	რაე	[რ]	100	19	რ	რაე	[რ]	100	19	რ	რაე	[რ]	100
20	ს	სან	[ს]	200	20	ს	სან	[ს]	200	20	ს	სან	[ს]	200
21	ტ	ტარ	[ტ]	300	21	ტ	ტარ	[ტ]	300	21	ტ	ტარ	[ტ]	300
22	ყ	ე	[ჟი]	400	22	ყ	ე	[ჟი]	400	22	ყ	ე	[ჟი]	400
23	ფ	ფარ	[ფ]	500	23	ფ	ფარ	[ფ]	500	23	ფ	ფარ	[ფ]	500
24	ქ	ქან	[ქ]	600	24	ქ	ქან	[ქ]	600	24	ქ	ქან	[ქ]	600
25	ღ	ღან	[ღ]	700	25	ღ	ღან	[ღ]	700	25	ღ	ღან	[ღ]	700
26	ყ	ყარ	[ყ]	800	26	ყ	ყარ	[ყ]	800	26	ყ	ყარ	[ყ]	800
27	შ	შინ	[შ]	900	27	შ	შინ	[შ]	900	27	შ	შინ	[შ]	900
28	ჩ	ჩინ	[ჩ]	1000	28	ჩ	ჩინ	[ჩ]	1000	28	ჩ	ჩინ	[ჩ]	1000
29	ც	ცან	[ც]	2000	29	ც	ცან	[ც]	2000	29	ც	ცან	[ც]	2000
30	ძ	ძილ	[ძ]	3000	30	ძ	ძილ	[ძ]	3000	30	ძ	ძილ	[ძ]	3000
31	წ	წილ	[წ]	4000	31	წ	წილ	[წ]	4000	31	წ	წილ	[წ]	4000
32	ჭ	ჭარ	[ჭ]	5000	32	ჭ	ჭარ	[ჭ]	5000	32	ჭ	ჭარ	[ჭ]	5000
33	ხ	ხან	[ხ]	6000	33	ხ	ხან	[ხ]	6000	33	ხ	ხან	[ხ]	6000
34	ყ	ყარ	[ყ]	7000	34	ყ	ყარ	[ყ]	7000	34	ყ	ყარ	[ყ]	7000
35	ჯ	ჯან	[ჯ]	8000	35	ჯ	ჯან	[ჯ]	8000	35	ჯ	ჯან	[ჯ]	8000
					36	ღ	ღაე	[ღ]	9000	36	ღ	ღაე	[ღ]	9000
					37	ჟ	ჟი	[ჟი]	10000	37	ჟ	ჟი	[ჟი]	10000

ჩართულ-სომხური ანბანების შედარებითი სქემა														
ჩართული						სომხური								
ტვ. წ. 412 წ.		ჟე-5 ს.		ჟე-8 ს.		ჟე-5 ს.		ჟე-12 ს.						
1	ა	ან	[ა]	1	1	ა	ან	[ა]	1	1	ა	ან	[ა]	1
2	ბ	ბან	[ბ]	2	2	ბ	ბან	[ბ]	2	2	բ	ბენ	[ბ]	2
3	გ	გან	[გ]	3	3	გ	გან	[გ]	3	3	գ	გომ	[გ]	3
4	დ	ღონ	[ღ]	4	4	ღ	ღონ	[ღ]	4	4	դ	ღა	[ღ]	4
5	ე	ენ	[ე]	5	5	ე	ენ	[ე]	5	5	ե	ენ	[ე]	5
6	ვ	ვინ	[ვ]	6	6	ვ	ვინ	[ვ]	6	6	զ	ზა	[ზ]	6
7	ზ	ზენ	[ზ]	7	7	ზ	ზენ	[ზ]	7	7	է	է	[է]	7
8	ყ	ყე	[ყ]	8	8	ყ	ყე	[ყ]	8	8	ը	ღთ	[ღ]	8
9	თ	თან	[თ]	9	9	თ	თან	[თ]	9	9	թ	თო	[თ]	9
10	ი	ინ	[ი]	10	10	ი	ინ	[ი]	10	10	ժ	ჟე	[ჟ]	10
11	კ	კან	[კ]	20	11	կ	კან	[კ]	20	11	ի	ინ	[ი]	20
12	ლ	ლას	[ლ]	30	12	լ	ლას	[ლ]	30	12	լ	ლ	[ლ]	30
13	მ	მან	[მ]	40	13	մ	მან	[მ]	40	13	յ	ზე	[ზ]	40
14	ნ	ნარ	[ნ]	50	14	ն	ნარ	[ნ]	50	14	ւ	წა	[წ]	50
15	ო	ე	[ ]	60	15	օ	ე	[ ]	60	15	օ	კენ	[კ]	60
16	პ	ონ	[ო]	70	16	օ	ონ	[ო]	70	16	չ	კო	[კ]	70
17	ჟ	პარ	[პ]	80	17	փ	პარ	[პ]	80	17	զ	ძა	[ძ]	80
18	ჩ	ჟან	[ჟ]	90	18	գ	ჟან	[ჟ]	90	18	ղ	ლატ	[ლ]	90
19	ც	რაე	[რ]	100	19	դ	რაე	[რ]	100	19	ճ	ჭა	[ჭ]	100
20	ძ	სან	[ს]	200	20	ն	სან	[ს]	200	20	ս	შენ	[შ]	200
21	წ	ტარ	[ტ]	300	21	բ	ტარ	[ტ]	300	21	օ	[ ]	300	
22	ყ	ე	[ჟ]	400	22	գ	ე	[ჟ]	400	22	ն	ნე	[ნ]	400
23	ფ	ფარ	[ფ]	500	23	փ	ფარ	[ფ]	500	23	ճ	შა	[შ]	500
24	ქ	ქან	[ქ]	600	24	ք	ქან	[ქ]	600	24	ո	ო	[ო]	600
25	ღ	ღან	[ღ]	700	25	ն	ღან	[ღ]	700	25	զ	ჩა	[ჩ]	700
26	ყ	ყარ	[ყ]	800	26	գ	ყარ	[ყ]	800	26	դ	პე	[პ]	800
27	შ	შინ	[შ]	900	27	ց	შინ	[შ]	900	27	զ	ჯე	[ჯ]	900
28	ჩ	ჩინ	[ჩ]	1000	28	հ	ჩინ	[ჩ]	1000	28	ր	რა	[რ]	1000
29	ც	ცან	[ც]	2000	29	ճ	ცან	[ც]	2000	29	ս	სე	[ს]	2000
30	ძ	ძილ	[ძ]	3000	30	ժ	ძილ	[ძ]	3000	30	վ	ვევ	[ვ]	3000
31	წ	წილ	[წ]	4000	31	բ	წილ	[წ]	4000	31	Տ	ტ	[ტ]	4000
32	ჭ	ჭარ	[ჭ]	5000	32	ճ	ჭარ	[ჭ]	5000	32	ր	რე	[რ]	5000
33	ხ	ხან	[ხ]	6000	33	ք	ხან	[ხ]	6000	33	Ց	ცო	[ც]	6000
34	ჯ	ჯარ	[ჯ]	7000	34	դ	ჯარ	[ჯ]	7000	34	ի	ნ	[ნ]	7000
35	ღ	ღან	[ღ]	8000	35	ճ	ღან	[ღ]	8000	35	Փ	ფ	[ფ]	8000
					36	ղ	ჟე	[ჟ]	9000	36	Ք	ქე	[ქ]	9000
					37	ժ	შჟ	[შ]	10000	37	Բ	բ	[ბ]	
										38	Օ	ო	[ო]	
										39	Ֆ	ე	[ფ]	

ნღ

ნ, ნი, ნიღ – „ღან“, ქართული ანბანის ოცდამხუთე ასო; რიგითი მნიშვნელობა – 25; რიცხვითი მნიშვნელობა – 700.

№	ს.	ვ.	შობაზულობა			ფ.	ღ.	ტ.
			ს.	ს.	ღ.			
25	ღან	[ღ]	Ⲡ	ⲡ	Ⲣ	ⲣ	Ⲥ	700

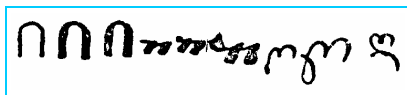
სომთავრული ასო ღან-ის სახეობები

სახ.	შობაზულობა		ჟელით.
	ღავ.	ღან.	
ღან	Ⲡ	ⲡ	ⲣ

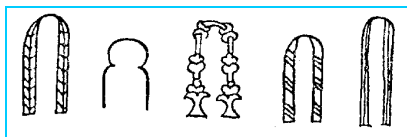
ნუსხური ასო ღან-ის სახეობები

სახ.	შობაზულობა			ჟელით.
	ღავ.	ღანამედრ.	ჟელ.	
ღან	Ⲡ	ⲡ	Ⲣ	ⲣ

შხედრული ასო ღან-ის სახეობები

სლო ღან-ის ევოლუცია

შხატვრული ინიციალები შუახურობიდან ქართულ ხელნაწერებიდან

სლო "ღ"					
შთავრული	ჟივრ.	ჟივრის	ნუსხ.	შხედ.	ს.
					1
Ⲡ					4
ⲡ					5
Ⲣ	Ⲣ				6-7
	ⲣ				8
	Ⲥ	Ⲥ	Ⲥ	Ⲥ	9
ⲥ	ⲥ	ⲥ	ⲥ	ⲥ	10
Ⲧ	Ⲧ	Ⲧ	Ⲧ	Ⲧ	11
ⲧ	ⲧ	ⲧ	ⲧ	ⲧ	12
Ⲩ			Ⲩ	Ⲩ	13
ⲩ			ⲩ	ⲩ	14
			Ⲫ	Ⲫ	15
			ⲫ	ⲫ	16
			Ⲭ	Ⲭ	17
			ⲭ	ⲭ	18

ყე

ყ, ყ, ყ — „ყარ“, ქართული ანბანის ოცდამეექვსე ასო; რიგითი მნიშვნელობა — 26; რიცხვითი მნიშვნელობა — 800.

№	ს.	ვ.	შობაზულობა				შტ.
			ტ.წ. 5 ს.	ვ. სს.	ტანამ. ვ.გ. ელ.	შტ.	
26	ყარ	[ყ]	ყ	ყ	ყ	ყ	800

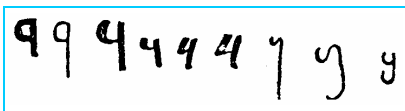
სომთავრული ასო ყარ-ის სახეობები

სახ.	შობაზულობა		შელით.
	ტავ.	ტან.	
ყარ	ყ	ყ	ყ

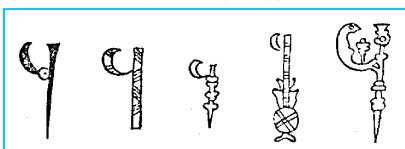
ნუსხური ასო ღან-ის სახეობები

სახ.	შობაზულობა			შელით.
	ტავ.	ტანამედრ. ვ.გ. ელ.	შელით.	
ყარ	ყ	ყ	ყ	ყ

შხდრული ასო ყარ-ის სახეობები

სო ყარ-ის ევოლუცია

შხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებიდან

სო „ყ“				
შთავრული		ნუსხ.	შხედ.	ს.
შპავრ.	შივნი			
				1
ყ				4
ყყ	ყ			5
ყ	ყყყ			6-7
	ყ			8
ყყ	ყყყყ	ყყ		9
ყყ	ყყყ	ყყყყ		10
ყყ	ყყყყყყ	ყყყყყყ	ყყ	11
ყყ	ყყ	ყყ	ყყყყ	12
ყყ	ყ	ყყყ	ყყყ	13
		ყყ	ყ	14
		ყყ	ყყ	15
		ყყ	ყ	16
		ყ	ყყყ	17
ყყ		ყყყყ	ყყყყ	18

ყუ

ყ, ყ, უ – „შინ“, ქართული ანბანის ოცდამეშვიდე ასო; რიგითი მნიშვნელობა – 27; რიცხვითი მნიშვნელობა – 900.

№	ს.	წ.	შობაზულობა			წ.	ს.
			ს.წ.	ს.ს.	წ.წ.	წ.	
27	შინ	[შ]	მ	მ	ყ	ყ	900

სომთავრული ასო შინ-ის სახეობები

სახ.	შობაზულობა		წელით.
	წავ.	წან.	
შინ		ყ	

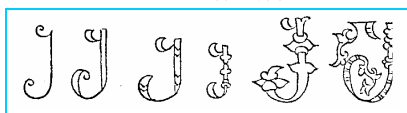
ნუსხური ასო შინ-ის სახეობები

სახ.	შობაზულობა			წელით.
	წავ.	წანამედრ.	წელი.	
შინ		შ	შ	

მხედრული ასო შინ-ის სახეობები

მ	ყ	ყ	ყ	ყ	ყ	ყ	ყ	ყ
---	---	---	---	---	---	---	---	---

სლო შინ-ის ევოლუცია

მხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებიდან

წილ ქღვიმის ოთხთავი – ქართული დამწერლობის ძეგლი, გადაწერილი 1034 წ.

ნუსხური ასოების ნიმუში
წილ ქღვიმის ოთხთავი, 1304 წ.
ი ჯ უ შ იორ ზე აი ი ზოი შ ჩ ა ა ი ი ა ს ზ – აყ ფი ჟ უ ყყიღ ძ ლ ე დ ყ თ

სლო „ყ“				
შობაზულობა	წიგნის	ნუსხ.	მხედ.	ს.
				1
ყ				4
ყყ	ყ			5
ყყ	ყყ			6-7
ყყყ				8
ყყყ	ყ ყყყ	ყ ყყ		9
ყყყ	ყყყყ	ყ ყყყყ		10
ყყყყ	ყ ყყყყ	ყ ყყყყყ	ყ ყყ	11
ყყ	ყყ	ყყ	ყყ ყყყ	12
ყყ	ყ	ყყ	ყ ყყყ	13
	ყ	ყყ	ყ	14
	ყ	ყ	ყყყ	15
ყყ	ყ	ყ	ყყ	16
ყყ	ყ	ყყყ	ყყ	17
ყ		ყყყყ	ყყყყ	18

წიგნის მხედრული სახეობები

ს, ზ, მ, მ, მ, მ, მ, მ, მ

წიგნის მხედრული სახეობები

მ, მ, მ, მ, მ, მ, მ, მ

სლო მხედრული სახეობები

სლო მხედრული სახეობები

სლო მხედრული სახეობები

სლო მხედრული სახეობები

სლო მხედრული სახეობები

სლო მხედრული სახეობები

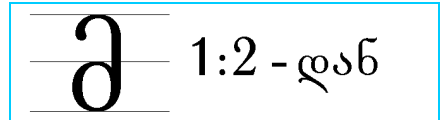
სლო მხედრული სახეობები

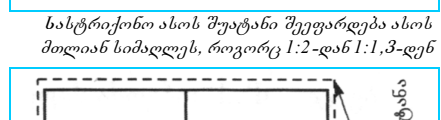
სლო მხედრული სახეობები

სლო მხედრული სახეობები

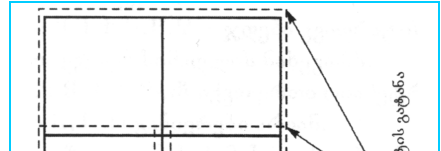
სლო მხედრული სახეობები

სლო მხედრული სახეობები

სლო მხედრული სახეობები

სლო მხედრული სახეობები

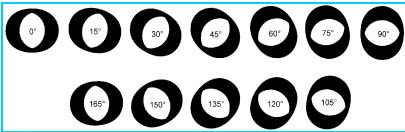

სლო მხედრული სახეობები

წრიფტის კლასიფიკაცია კალმის მდგომარეობის და მიხედვით წერის დროს.

ხალმის დახრა პორიზონტალურ ხაზის მიმართ (კალმის დახრა ჰემის კონტრასტულობას)

ხალმის ტრიალი დროის ვარშემო

წუატანის გადიდება – სასტრიქონო ასოების წუატანის გადიდებისას საწყისი ასო მთავრულია. შისგან ვიწყებთ გადიდებას და შესაბამისად ვადიდებთ სასტრიქონო ასოებსაც.

სლოების წუატანის გაზრდის პრინციპიალური სქემა (კეგელის წუეცვლელად)

1:2

1:1,7

1:1,45

სლოების წუატანის გაზრდის პრინციპიალური სქემა (კეგელის წუეცვლელად)

1:2

1:1,7

1:1,45

სმ შემთხვევაში გადიდა 1:2-დან 1:1,45-დენ. სლოების გადიდების დროს 1:1-დან 1:2-დის ასოებში **ბ,პ,ბ, ც,პ** ქვედა წუა წერტილი რჩება იმავე ადგილას; ასოში **პ** ზედა წუა წერტილი რჩება იმავე ადგილას. სლოები **ბ,პ,ბ, პ,ც,პ** გადიდების დროს (1:2-დის) აიგება იმავე პრინციპით, როგორც 1:1-ზე (ასოს ქვედა ნაწილი ოდნავ აღემატება ზედა ნაწილს).

სლოების გადიდების პრინციპიალური სქემა

1:1 – ასოები **ც,პ** არ არის წუა ხაზზე გასწორებული, ასოები **პ,პ** კი გასწორებულია.
1:2 – ასოები **ც,პ** გასწორდა წუა ხაზზე, ასო **პ** არ არის გასწორებული, **პ** კი გასწორებულია.

სლოების გადიდების პრინციპიალური სქემა

1:2 – ქვედა წუა წერტილები დარჩენილია იმავე ადგილას, როგორც 1:1-ში, ზედა წუა წერტილი კი აწეულია.

წრიფტის განვითარების მიმართულება.
I). წართულ ანბანში 38 ასოა და მათი თანმიმდევრობა შემდეგია:

წართულ ანბანის ასოების თანმიმდევრობა
აბგდევზთიკლმნდოპჟრსტ უფ ქღყშრცძწჭხჯჰჟ

II). წართულ ანბანში (ისევე, როგორც ნებისმიერ სხვა ევროპულ ანბანში) სამი სახის ასოა – მთავრული და ორი სასტრიქონო (ამ თვისებით ქართული ანბანი არაფრით არ განსხვავდება სხვა ევროპულ ანბანებისგან ბერძნულ-სომხურის ჩათვლით):

წართულ ანბანის ასოების თანმიმდევრობა
შთავრული

სასტრიქონო
წუხსური

სასტრიქონო
წუხსური

სასტრიქონო
წუხსური

სასტრიქონო
წუხსური

სასტრიქონო
წუხსური

სასტრიქონო
წუხსური

სასტრიქონო
წუხსური

სასტრიქონო
წუხსური

სასტრიქონო
წუხსური

სასტრიქონო
წუხსური

სასტრიქონო
წუხსური

სასტრიქონო
წუხსური

სასტრიქონო
წუხსური

სასტრიქონო
წუხსური

სასტრიქონო
წუხსური

სასტრიქონო
წუხსური

სასტრიქონო
წუხსური

სასტრიქონო
წუხსური

სასტრიქონო
წუხსური

სასტრიქონო
წუხსური

წიგნების ერთიანი განვითარების მაჩვენებელი ტაბულა

ჩართული					დერძული					სათინური					ბუსული					სომხური					
დერძული			დერძული		დერძული			დერძული		დერძული			დერძული		დერძული			დერძული			დერძული		დერძული		
სტრიქტ.	ფონეტიკ.	სტრიქტ.	სტრიქტ.	ფონეტიკ.	სტრიქტ.	ფონეტიკ.	სტრიქტ.	ფონეტიკ.	სტრიქტ.	სტრიქტ.	ფონეტიკ.	სტრიქტ.	ფონეტიკ.	სტრიქტ.	სტრიქტ.	ფონეტიკ.	სტრიქტ.	სტრიქტ.	ფონეტიკ.	სტრიქტ.	სტრიქტ.	ფონეტიკ.	სტრიქტ.	ფონეტიკ.	სტრიქტ.
ა	ა	ა	ა	ა	A	α	α	ა	ა	A	a	a	A	a	A	a	a	A	a	Ա	ա	ա	Ա	ա	ա
ბ	ბ	ბ	ბ	ბ	B	β	β	ბ	ბ	B	b	b	B	b	Б	б	б	Б	б	Բ	բ	բ	Բ	բ	բ
გ	გ	გ	გ	გ	Г	γ	γ	გ	გ	Г	g	g	Г	g	В	в	в	В	в	Գ	գ	գ	Գ	գ	գ
დ	დ	დ	დ	დ	Δ	δ	δ	დ	დ	D	d	d	D	d	Г	г	г	Г	г	Դ	դ	դ	Դ	դ	դ
ე	ე	ე	ე	ე	E	ε	ε	ე	ე	E	e	e	E	e	Д	д	д	Д	д	Ե	ե	ե	Ե	ե	ე
ვ	ვ	ვ	ვ	ვ	Z	ζ	ζ	ვ	ვ	F	f	f	F	f	Е	е	е	Е	е	Զ	զ	զ	Զ	զ	ვ
ზ	ზ	ზ	ზ	ზ	H	η	η	ზ	ზ	G	g	g	G	g	Ж	ж	ж	Ж	ж	Է	է	է	Է	է	ზ
თ	თ	თ	თ	თ	Θ	θ	θ	თ	თ	H	h	h	H	h	З	з	з	З	з	Ը	ը	ը	Ը	ը	თ
ი	ი	ი	ი	ი	I	ι	ι	ი	ი	I	i	i	I	i	И	и	и	И	и	Թ	թ	թ	Թ	թ	ი
კ	კ	კ	კ	კ	K	κ	κ	კ	კ	J	j	j	J	j	К	к	к	К	к	Ժ	ძ	ძ	Ժ	ძ	კ
ლ	ლ	ლ	ლ	ლ	Λ	λ	λ	ლ	ლ	K	k	k	К	k	Л	л	л	Л	л	Ի	ի	ի	Ի	ի	ლ
მ	მ	მ	მ	მ	M	μ	μ	მ	მ	L	l	l	Л	l	М	м	м	М	м	Լ	լ	լ	Լ	լ	მ
ნ	ნ	ნ	ნ	ნ	N	ν	ν	ნ	ნ	M	m	m	М	m	Н	н	н	Н	н	Խ	խ	խ	Խ	խ	ნ
ო	ო	ო	ო	ო	Ξ	ξ	ξ	ო	ო	N	n	n	Ո	n	О	о	о	О	о	Օ	օ	օ	Օ	օ	ო
პ	პ	პ	პ	პ	O	ο	ο	პ	პ	O	o	o	О	o	П	п	п	П	п	Կ	կ	կ	Կ	կ	პ
ჟ	ჟ	ჟ	ჟ	ჟ	Π	π	π	ჟ	ჟ	P	p	p	P	p	Р	р	р	Р	р	Հ	հ	հ	Հ	հ	ჟ
რ	რ	რ	რ	რ	P	ρ	ρ	რ	რ	Q	q	q	Q	q	С	с	с	С	с	Զ	ձ	ձ	Զ	ձ	რ
ს	ს	ს	ს	ს	Σ	ς	ς	ს	ს	R	r	r	Ր	r	Т	т	т	Т	т	Ը	ղ	ղ	Ը	ղ	ს
ტ	ტ	ტ	ტ	ტ	T	τ	τ	ტ	ტ	S	s	s	Տ	s	У	у	у	У	у	Ճ	ճ	ճ	Ճ	ճ	ტ
ყ	ყ	ყ	ყ	ყ	Υ	υ	υ	ყ	ყ	T	t	t	Տ	t	Ф	ф	ф	Ф	ф	Մ	մ	մ	Մ	մ	ყ
ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ϕ	φ	φ	ჩ	ჩ	U	u	u	Մ	u	Х	х	х	Х	х	Յ	յ	յ	Յ	յ	ჩ
ც	ც	ც	ც	ც	X	χ	χ	ც	ც	V	v	v	Վ	v	Ц	ц	ц	Ц	ц	Ն	ն	ն	Ն	ն	ც
ძ	ძ	ძ	ძ	ძ	Ψ	ψ	ψ	ძ	ძ	W	w	w	Վ	w	Ч	ч	ч	Ч	ч	Շ	շ	շ	Շ	շ	ძ
წ	წ	წ	წ	წ	Ω	ω	ω	წ	წ	X	x	x	Պ	x	Ш	ш	ш	Ш	ш	Ո	ո	ո	Ո	ո	წ
ჭ	ჭ	ჭ	ჭ	ჭ				ჭ	ჭ	Y	y	y	Պ	y	Щ	щ	щ	Щ	щ	Չ	չ	չ	Չ	չ	ჭ
ხ	ხ	ხ	ხ	ხ				ხ	ხ				Պ		Ъ	ъ	ъ	Ъ	ъ	Պ	պ	պ	Պ	պ	ხ
ძ	ძ	ძ	ძ	ძ				ძ	ძ				Պ		Ы	ы	ы	Ы	ы	Ջ	ჯ	ჯ	Ջ	ჯ	ძ
წ	წ	წ	წ	წ				წ	წ				Պ		Ь	ь	ь	Ь	ь	Ռ	რ	რ	Ռ	რ	წ
ჭ	ჭ	ჭ	ჭ	ჭ				ჭ	ჭ				Պ		Э	э	э	Э	э	Ս	ს	ს	Ս	ს	ჭ
ქ	ქ	ქ	ქ	ქ				ქ	ქ				Պ		Ю	ю	ю	Ю	ю	Վ	վ	վ	Վ	վ	ქ
შ	შ	შ	შ	შ				შ	შ				Պ		Я	я	я	Я	я	Տ	տ	տ	Տ	տ	შ
წ	წ	წ	წ	წ				წ	წ				Պ							Ֆ	ფ	ფ	Ֆ	ფ	წ
ჭ	ჭ	ჭ	ჭ	ჭ				ჭ	ჭ				Պ							Շ	ჭ	ჭ	Շ	ჭ	ჭ
წ	წ	წ	წ	წ				წ	წ				Պ							Տ	წ	წ	Տ	წ	წ

შთავრულებიანი შრიფტები
ონაჭდევი
ქხედრული
სრიალ ონიკოლე შ-ს
აბგდევზჭთიკლმნდოპჟრსტუფქღყშჩცძწჭხჯჰჳ ცყღტოუზხცდნხზშჩნაღსყსსეყღფიწყყჩტჩქსეყჯსჴ
ხოლე 2000
აბგდევზჭთიკლმნდოპჟრსტუფქღყშჩცძწჭხჯჰჳ ცყღტოუზხცდნხზშჩნაღსყსსეყღფიწყყჩტჩქსეყჯსჴ
ქ-ც სვაზა შ-ს
აბგდევზჭთიკლმნდოპჟრსტუფქღყშჩცძწჭხჯჰჳ ცყღტოუზხცდნხზშჩნაღსყსსეყღფიწყყჩტჩქსეყჯსჴ
ქ-ც ხვეულებრივი შ-ს
აბგდევზჭთიკლმნდოპჟრსტუფქღყშჩცძწჭხჯჰჳ ცყღტოუზხცდნხზშჩნაღსყსსეყღფიწყყჩტჩქსეყჯსჴ
ქ-ც ხურიერი შ-ს
აბგდევზჭთიკლმნდოპჟრსტუფქღყშჩცძწჭხჯჰჳ ცყღტოუზხცდნხზშჩნაღსყსსეყღფიწყყჩტჩქსეყჯსჴ
ქ-ც უვერსონ შონო შ-ს
აბგდევზჭთიკლმნდოპჟრსტუფქღყშჩცძწჭხჯჰჳ ცყღტოუზხცდნხზშჩნაღსყსსეყღფიწყყჩტჩქსეყჯსჴ
ქ-ც სარლამენტი შ-ს
აბგდევზჭთიკლმნდოპჟრსტუფქღყშჩცძწჭხჯჰჳ ცყღტოუზხცდნხზშჩნაღსყსსეყღფიწყყჩტჩქსეყჯსჴ
ქ-ც სრიმერი შ-ს
აბგდევზჭთიკლმნდოპჟრსტუფქღყშჩცძწჭხჯჰჳ ცყღტოუზხცდნხზშჩნაღსყსსეყღფიწყყჩტჩქსეყჯსჴ
ცავისუფალი სტილის
ქ-ც შჭელობე ეელნაწერი
აბგდევზჭთიკლმნდოპჟრსტუფქღყშჩცძწჭხჯჰჳ ცყღტოუზხცდნხზშჩნაღსყსსეყღფიწყყჩტჩქსეყჯსჴ

ცც

ცც

ც, ც, ც – „ცან“, ქართული ანბანის ოცდამეცხრე ასო; რიგითი მნიშვნელობა – 29; რიცხვითი მნიშვნელობა – 2000.

№	ს.	წ.	შობაზულობა			წ.	ტ.
			ს.	წ.	წ.		
29	ცან	[ც]	⊕	⊕	⊕	⊕	2000

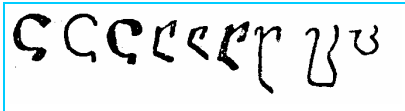
სომთავრული ასო ცან-ის სახეობები

სახ.	შობაზულობა		ეული.
	წ.	წ.	
ცან	⊕	⊕	⊕

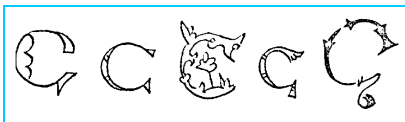
ნუსხური ასო ცან-ის სახეობები

სახ.	შობაზულობა			ეული.
	წ.	წ.		
		წ.	წ.	
ცან	⊕	⊕	⊕	⊕

შხედრული ასო ცან-ის სახეობები

სო ცან-ის ევოლუცია

შხატვრული ინიციალები შუახუკუნის ქართულ ხელნაწერებიდან

სო „ც“			
შობაზულობა	წ.	წ.	წ.
წ.	წ.	წ.	წ.
ც			1
ც			4
ც			5
ც	ც		6-7
	ც		8
	ც	ც	9
ც	ც	ც	10
ც	ც	ც	11
ც	ც	ც	12
ც		ც	13
ც		ც	14
ც		ც	15
		ც	16
ც		ც	17
ც		ც	18

სრუ მთავრული ასოები.

„საზეთ“ „სროების“ შიერ შუქოღებუ-
ლი ცრუ მთავრული ასოები
აბღღეჴჴ თიკღმღღოჴ
ჴრსტ უფქღჴჴცჴჴჴჴ
ჴჴჴჴ

- ციფრების აგება** – 1. ციფრების 9 და 6-ს რგოლები უდრის ციფრა 8-ს ქვევითა რგოლს. ამ ციფრების შუერთებისას გამოვა ციფრი 0.
2. ციფრი 8-ს ზევითა რგოლი უდრის ციფრი 2-ს რგოლს.
3. ციფრი 3 წარმოადგენს ციფრი 8-ს ნაწილს.
4. ციფრი 2-ს ქვევითა ზაზი უდრის ციფრი 7-ს ზევითა ჰორიზონტალურ ზაზს და ციფრი 4-ს ჰორიზონტალურ ზაზს.

ქძ

ქ, ძ, ძ – „ძილ“, ქართული ანბანის ოცდამეათე ასო; რიგითი მნიშვნელობა – 30; რიცხვითი მნიშვნელობა – 3000.

№	ს.	ჲ.	შოხაზულობა			ჲ.	ტ.	
			ჲ.წ.	5 ს.	ჲ.			ჲ.წ.
30	ძილ	[ძ]						3000

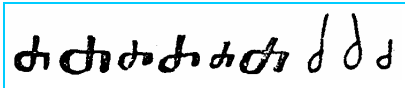
სლოთავრული ასო ძილ-ის სახეობები

სახ.	შოხაზულობა		ჲლით.
	ჲავ.	ჲან.	
ძილ			

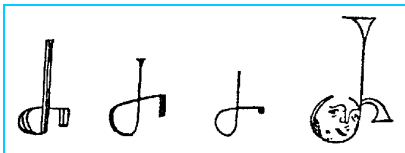
ჲუსხური ასო ძილ-ის სახეობები

სახ.	შოხაზულობა			ჲლით.
	ჲავ.	ჲანამედრ.		
		ჲეჲ.	ჲელ.	
ძილ				

შხედრული ასო ძილ-ის სახეობები

სლო ძილ-ის ევოლუცია

შხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებიდან

სლო "ქ"				
შოთავრული		ჲუსხ.	შხედ.	ს.
შვივრ.	ჲივრის			
				1
ქ				4
ქძ				5
ქძ	ქძ			6-7
				8
	ქძქძ	ქძ ქძ		9
ქძ	ქძქძ	ქძქძ		10
ქძ	ქძქძ	ქძქძქძ	ქძქძ	11
ქძ	ქ	ქ	ქძქძ	12
ქძ	ქ	ქძ	ქძქძ	13
ქ	ქ	ქძ	ქძ	14
ქ		ქძ	ქძ	15
ქ		ქძ	ქძ	16
ქ		ქძქძ	ქძქძ	17
ქ		ქძქძ	ქძქძ	18

ძაგან სხულებიძის დაწერილი – ქართული დამწერლობის ძეგლი, დაწერილი 1260 წ.

ქძ

შხედრული ასოების ნიმუში

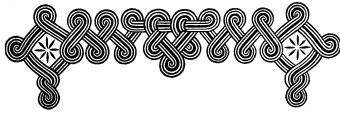
ძაგან სხულებიძის დაწერილი, 1260 წ.

სტეფანე შ-თ, კომ

ნ- - ჲ ჲ ს ს ჲ- ჲ ჲ ჲ

ო ჲ ჲ ჲ ჲ - ჲ

პ

პ

პ, III, V – „წილ“, ქართული ანბანის ოცდამეათეორთმეტე ასო; რიგითი მნიშვნელობა – 31; რიცხვითი მნიშვნელობა – 4000.

№	ს.	ლ.	შოხაზულობა			ს.	
			ქ.წ. 5 ს.	წ. სს.	ქ.წ. 5 ს.		
31	წილ	[წ]	⊞	⊞	⊞	⊞	4000

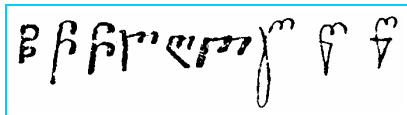
სლოთავრული ასო წილ-ის სახეობები

სახ.	შოხაზულობა		სელით.
	ქავ.	ქან.	
წილ	⊞	⊞	⊞

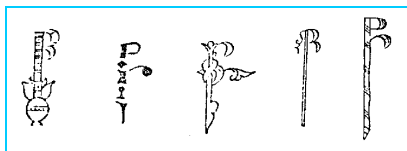
ნუსხური ასო წილ-ის სახეობები

სახ.	შოხაზულობა			სელით.
	ქავ.	ქანამედრ.	ქელ.	
წილ	⊞	⊞	⊞	⊞

შედრული ასო წილ-ის სახეობები

სლო წილ-ის ევოლუცია

შხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებიდან

სლო „პ“				
შოთავრული		ნუსხ.	შხედ.	ს.
წივრ.	წივრის			
⊞				1
⊞				4
⊞	⊞	⊞		5
⊞	⊞	⊞		6-7
⊞	⊞	⊞		8
⊞	⊞	⊞	⊞	9
⊞	⊞	⊞	⊞	10
⊞	⊞	⊞	⊞	11
⊞	⊞	⊞	⊞	12
⊞	⊞	⊞	⊞	13
⊞	⊞	⊞	⊞	14
⊞	⊞	⊞	⊞	15
⊞	⊞	⊞	⊞	16
⊞	⊞	⊞	⊞	17
⊞	⊞	⊞	⊞	18

„პრე – ღაზი“.

ქართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია „პრე – ღაზი“			
შილი წრე			
⊞ ⊞ ⊞ ⊞ ⊞ ⊞			
სატარა წრე			
⊞ ⊞ ⊞ ⊞ ⊞ ⊞			
წრით			
⊞ ⊞ ⊞ ⊞ ⊞ ⊞			
წვევით			
⊞ ⊞ ⊞ ⊞ ⊞ ⊞			
წეაში			
⊞ ⊞ ⊞ ⊞ ⊞ ⊞			
წვევით			
⊞ ⊞ ⊞ ⊞ ⊞ ⊞			
⊞ ⊞ ⊞ ⊞ ⊞ ⊞			
წრით			
⊞ ⊞ ⊞ ⊞ ⊞ ⊞			

ქართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია „პრე – ღაზი“			
შილი ზაზი			
⊞ ⊞ ⊞ ⊞ ⊞ ⊞			
წვეული			
⊞ ⊞ ⊞ ⊞ ⊞ ⊞			
წრით			
⊞ ⊞ ⊞ ⊞ ⊞ ⊞			
⊞ ⊞ ⊞ ⊞ ⊞ ⊞			
⊞ ⊞ ⊞ ⊞ ⊞ ⊞			
წრით			
⊞ ⊞ ⊞ ⊞ ⊞ ⊞			
⊞ ⊞ ⊞ ⊞ ⊞ ⊞			
წარაზული			
⊞ ⊞ ⊞ ⊞ ⊞ ⊞			
წვეულ-წარაზული			
⊞ ⊞ ⊞ ⊞ ⊞ ⊞			

ქართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია „პრე – ღაზი“			
სატარა ზაზი			
⊞ ⊞ ⊞ ⊞ ⊞ ⊞			
წვეული			
⊞ ⊞ ⊞ ⊞ ⊞ ⊞			
წრით			
⊞ ⊞ ⊞ ⊞ ⊞ ⊞			
⊞ ⊞ ⊞ ⊞ ⊞ ⊞			
წრით			
⊞ ⊞ ⊞ ⊞ ⊞ ⊞			
⊞ ⊞ ⊞ ⊞ ⊞ ⊞			
წარაზული			
⊞ ⊞ ⊞ ⊞ ⊞ ⊞			
წრით			
⊞ ⊞ ⊞ ⊞ ⊞ ⊞			
⊞ ⊞ ⊞ ⊞ ⊞ ⊞			
წრით			
⊞ ⊞ ⊞ ⊞ ⊞ ⊞			

ჩხ

ჩართული წერის ათვისება. შე-3 საფეხური. ოთხსაზიანი რვეული. ლადაბა. ჩვედა-, შუა- და ზედატანის ზომები 5,0 + 5,0 + 5,0. შუატანის და ზედატანის შეფარდება 1:2.

ჩ აჭ აა აი აჲ
ბხ ბყ ბა ბი ბრ
გხ გყ გა გი გრ
დხ დყ და დი დრ
ეხ ეყ ეა ეი ერ
ვხ ვყ ვა ვი ვრ
ზხ ზყ ზა ზი ზრ
ყხ ყყ ყა ყი ყრ
ჩხ

ჩართული წერის ათვისება. შე-4 საფეხური. ოთხსაზიანი რვეული. ლადაბა. ჩვედა-, შუა- და ზედატანის ზომები 3,2 + 4,0 + 3,2. შუატანის და ზედატანის შეფარდება 1:1,8.

ჩ აბ აგ ად აე აზ ახ
ბბ ბყ ბრ ბჲ ბჳ ბჴ ბჵ
გგ გყ გრ გჲ გჳ გჴ გჵ
დდ დყ დრ დჲ დჳ დჴ დჵ
ეე ეყ ერ ეჲ ეჳ ეჴ ეჵ
ვვ ვყ ვრ ვჲ ვჳ ვჴ ვჵ
ზზ ზყ ზრ ზჲ ზჳ ზჴ ზჵ
ყყ ყყ ყრ ყჲ ყჳ ყჴ ყჵ
ჩჩ

ჩართული წერის ათვისება. შე-5 საფეხური. ორსაზიანი რვეული. ლადაბა. ჩვედა-, შუა- და ზედატანის ზომები 3,0 + 2,25 + 3,0. შუატანის და ზედატანის შეფარდება 1:1,75.

ბბ ბყ ბრ ბჲ ბჳ ბჴ ბჵ
გგ გყ გრ გჲ გჳ გჴ გჵ
დდ დყ დრ დჲ დჳ დჴ დჵ
ეე ეყ ერ ეჲ ეჳ ეჴ ეჵ
ვვ ვყ ვრ ვჲ ვჳ ვჴ ვჵ
ზზ ზყ ზრ ზჲ ზჳ ზჴ ზჵ
ყყ ყყ ყრ ყჲ ყჳ ყჴ ყჵ
ჩჩ

ჩართული წერის ათვისება. შე-6 საფეხური. ოთხსაზიანი რვეული. ლადაბა. ჩვედა-, შუა- და ზედატანის ზომები 3,0 + 2,1 + 3,0. შუატანის და ზედატანის შეფარდება 1:1,7.

ჩ აბ აგ ად აე აზ ახ
ბბ ბყ ბრ ბჲ ბჳ ბჴ ბჵ
გგ გყ გრ გჲ გჳ გჴ გჵ
დდ დყ დრ დჲ დჳ დჴ დჵ
ეე ეყ ერ ეჲ ეჳ ეჴ ეჵ
ვვ ვყ ვრ ვჲ ვჳ ვჴ ვჵ
ზზ ზყ ზრ ზჲ ზჳ ზჴ ზჵ
ყყ ყყ ყრ ყჲ ყჳ ყჴ ყჵ
ჩჩ

ჩართული ანბანი.

Table with 5 columns and 10 rows of Georgian letters in various styles.

Table with 5 columns and 10 rows of Georgian letters in various styles.

ჩართული ანბანი (ხელნაწერი)
აბგდევზთბჟთკლმნ თბჟრ
სც თფჟღყმრცძბ ქზვჟ
ჭმ
ჩღღწწწწ (ჩ)გნზბჟნბღღყ
ბსღ ოფთნყყბბბბბღღღ
ზბ

Table with 10 columns and 10 rows of Georgian letters in various styles.

ჩართული ანბანი (ხელნაწერი)
ჩღღწწწწ (ჩ)გნზბჟნბღღყ
ბსღ ოფთნყყბბბბბღღღ
ზბ

ჩართული ანბანი (ხელნაწერი)

ჩართული ანბანი (ხელნაწერი)

ჩართული ანბანი (ხელნაწერი)

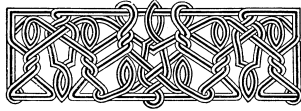
ჩართული ანბანი (ხელნაწერი)

Table with 10 columns and 10 rows of Georgian letters in various styles.

ჩართული ანბანი (ხელნაწერი)

ჟ

ჟ, ჟ, ჟ — „ხარ“, ქართული ანბანის ოცდამეთთხმეტე ასო; რიგითი მნიშვნელობა — 34; რიცხვითი მნიშვნელობა — 7000.

ჟ

ჟ-ის მნიშვნელობა									
№	ს.	ლ.	ქ.წ.	ს.	წ.	ქანამ.	ლ.	ქ.	ს.
34	ხარ	[ჟ]				ჟ	ჟ	ჟ	7000

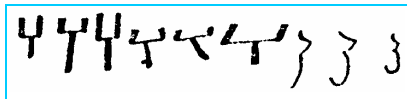
სომხური ასო ხარ-ის სახეობები

სახ.	ჟ-ის სახეობები		სახ.
	ქანამ.	ლ.	
ხარ		ჟ	ჟ

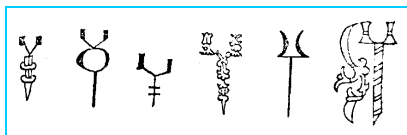
სომხური ასო ხარ-ის სახეობები

სახ.	ჟ-ის სახეობები			სახ.
	ქანამ.	ლ.	ქ.	
ხარ		ჟ	ჟ	ჟ

ქველური ასო ხარ-ის სახეობები

სომხური ასო ჟ-ის ვარიანტები

ქველური ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებიდან

სომხური „ჟ“				
ქველური	სომხური	სომხური	სომხური	ს.
				1
				4
				5
	ჟ			6-7
				8
ჟ	ჟ	ჟ		9
ჟ	ჟ	ჟ		10
ჟ	ჟ	ჟ	ჟ	11
			ჟ	12
			ჟ	13
			ჟ	14
			ჟ	15
			ჟ	16
			ჟ	17
			ჟ	18

ჟ(ჟ) — ხახისმიერი ფშვინვიერი ბგერა, რომელიც დამახასიათებელია მხოლოდ და მხოლოდ ქართული ენისათვის.

ჟ-ასო	
ქ.წ. 412 წ.	ჟ-4 ს.
ჟ კარ [ჟ]	ჟ კარ [ჟ]

ჟ-ასოს ბადალი ასოები სხვა დამწერლობებში					
ფინიკიური	სომხური		სომხური	ქართული	
	სომხური	სომხური		ქ.წ. 412 წ.	ჟ-4 ს.
—	—	—	—	ჟ კარ [ჟ]	ჟ კარ [ჟ]

ჟ-ასოს ხმარება: ჟარი, ჟარირეში, ჟარისთვალა, ჟარისკულა, ჟაჩჯაჩი, ჟაჯანი, ჟაჯვა.

X x

X, x, x – „ჯან“, ქართული ანბანის ოცდამეთხუთმეტე ასო; რიგითი მნიშვნელობა – 35; რიცხვითი მნიშვნელობა – 8000.

№	ს.	ვ.	შობაზულობა			ე.ლ.	ტ.ც.	
			ს.ს.	ს.ს.	ს.ს.			
38	ჯან	[x]	⊗	⊗	⊗	X	x	8000

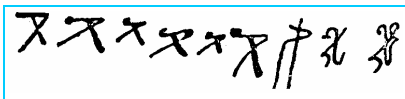
სლოთავრული ასო ჯან-ის სახეობები

სახ.	შობაზულობა		ე.ლით.
	ც.ავ.	ც.ან.	
ჯან	⊗	X	x

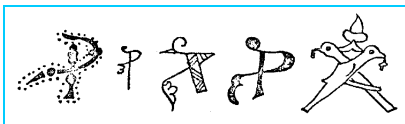
ნუსხური ასო ჯან-ის სახეობები

სახ.	შობაზულობა			ე.ლით.
	ც.ავ.	ც.ანამედრ.	ე.ელ.	
ჯან	⊗	X	⊗	x

შხედრული ასო ჯან-ის სახეობები

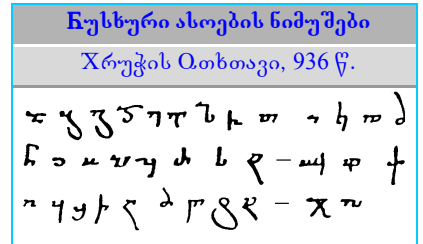
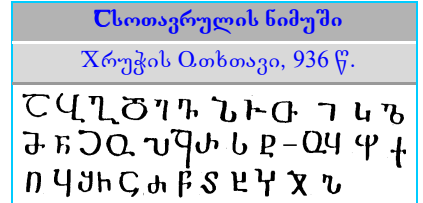
სლო ჯან-ის ევოლუცია

შხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებიდან

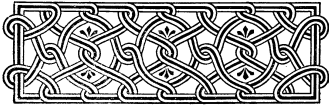
სლო "X"				
შთავრული	წიგნის	ნუსხ.	შხედ.	ს.
				1
⊗				4
⊗				5
⊗	Xx			6-7
⊗	X			8
⊗	Xx	X		9
⊗	Xx	Xx		10
⊗	Xx	Xx	Xx	11
⊗	X	X	X	12
		X	X	13
	X	X	X	14
X	X	X	X	15
X	X	X	X	16
	X	X	X	17
X	X	X	X	18

Xრუჭის ოთხთავი – სახარება, გადაწერილი შატბერდის მონასტერში ცნობილ ქართველ კალიგრაფ ლაბრიელის მიერ 936 წ.

Xx

სკ

ს, ს, კ – „ჰაე“, ქართული ანბანის ოცდამეექვსმეტე ასო; რიგითი მნიშვნელობა – 36; რიცხვითი მნიშვნელობა – 9000.

სკ

№	ს.	ვ.	შობაზულობა			ელ.	ტვ.	
			ს.წ.	ს.	წ.			
36	ჰაე	კ	ს	ს	ს	ს	კ	9000

სლოთავრული ასო ჰაე-ს სახეობები

სახ.	შობაზულობა		ელით.
	ტავ.	ტან.	
ჰაე			

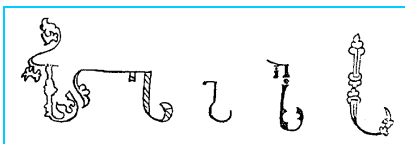
ნუსხური ასო ჰაე-ს სახეობები

სახ.	შობაზულობა			ელით.
	ტავ.	ტანამედრ.	ელი.	
ჰაე				

შხედრული ასო ჰაე-ს სახეობები

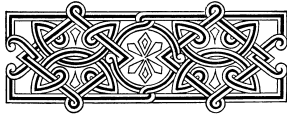
სლო ჰაე-ს ევოლუცია

შხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებიდან

სლო "ს"				
შთავრული		ნუსხ.	შხედ.	ს.
ჰაეგ.	ჰაეგის			
				1
				4
ს				5
	ს			6-7
	ს			8
სს	სსს	სსს		9
სს	სსს	სსს		10
	სსსსს	ს	ს	11
	სს	სს	სს	12
ს	ს	სს	სს	13
		ს		14
ს	ს		ს	15
		სს	სს	16
	სს	სს	სს	17
		სს	სს	18

ჰ ზ

ჰ, ზ, ზ – „ოჰ, ქართული ანბანის ოცდამეხვიდმეტე ასო; რიგითი მნიშვნელობა – 37; რიცხვითი მნიშვნელობა – 10000.

№ ს.	ლ.	შოხაზულობა				ელ.	ტვ.
		ჰ ს.	ჰ ს.	ჰ ს.	ჰ ს.		
37	ოჰ	ჰ	ჰ	ჰ	ჰ	10000	

სომეხური ასო ოჰ-ის სახეობები

სახ.	შოხაზულობა		ელით.
	ჰავ.	ჰან.	
ოჰ	ჰ	ჰ	ჰ

ჩუხური ასო ოჰ-ის სახეობები

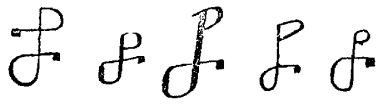
სახ.	შოხაზულობა			ელით.
	ჰავ.	ჰავ.	ჰელ.	
ოჰ	ჰ	ჰ	ჰ	ჰ

ქუდიური ასო ოჰ-ის სახეობები

ჰ ზ

ჰ

სლოჰ-ის ევოლუცია

ქუდიური ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებიდან

სლო "ჰ"				ს.
ქუდიური	ჩუხური	ჰავ.	ჰელ.	
				1
				4
				5
				6-7
				8
	ჰ			9
	ჰ ზ	ჰ		10
	ჰ			11
				12
				13
				14
				15
				16
				17
			ჰ	18

ჰ (ჰ) – შექმნილია მე-4 საუკუნეში ბერძნული წამბაძველობით ძირითადად რიცხვითი მნიშვნელობის ფუნქციით (10.000-ის აღსანიშნავად). ხლასიკურ ბერძნულში მისი ბადალია "ო ჰევა" (Ω).

ჰ-ასო	
ტვ. წ. 412 წ.	ჰ-4 ს.
–	ჰ ზ [ჰ ო]

ჰ-ასოს ბადალი ასოები სხვა დამწერლობებში					
ფინიკიური	ბერძნული		სათიური	ქართული	
	არაბული	ხლასიკური		ტვ. წ. 412 წ.	ჰ-4 ს.
–	–	Ω ოჰევა [ო]	–	–	ჰ ზ [ჰ ო]

ჰ-ასოს სმარება: ბგერა ო ბგერა ჰ-ს წინ სიტყვის თავში გრძელა: ჰ = გრძელ ო-ს. ჰჰ: ჰჰ, ჰჰო, ჰჰჰე, ჰჰჰო.

სიტყვანი

ც

ც, ტ, ა
 ცდიშის ოთხთავი
 ცთონის კრებული
 ცკადემი შ-ხ შ-ც
 ცლექსანდრე I-ის სიგელი
 ცნბანი
 ცნბანის ანბანური ჯგუფები
 ცნბანური დამწერლობის საფუძვლები.
 ცნდერძი
 ცნინური ანბანი
 ცნრაეული ანბანი
 ცნჩინური ანბანი
 ცნჯანური ანბანი
 ცნჰოეური ანბანი
 ცრიალ ონიკოდე შ-ხ
 ცრმაზის წარწერები
 ცსო
 ცსოების აგების პრინციპი
 ცსოების ევოლუცია
 ცსოების სახელდება
 ცსოების შემოღების თარიღები
 ცსომთავრული
 ცსომთავრულის გრაფიკული სისტემა
 ცსოთავრულის ნიმუშები
 ცსოს დახრა
 ცსოს ელემენტები
 ცსოს ზომა
 ცსოს კონტრასტულობა
 ცსოს მოხაზულობა
 ცსოს სიმჭიდროვე
 ცსოს შუატანი
 ცტენის სიონის წარწერა
 ცსოების "სიგანე-სიმაღლის" შეფარდება.

ც

ც, ი, ბ
 ცაგრატი IV-ის სიგელი
 ცერძნული ანბანი
 ცეჭდური ასონიშნები
 ცოლნისის სიონის წარწერა
 ცუსტროფედონი

ც

ც, ი, გ
 ცანლაკება

ცაუქმებული ასოები
 ცრაფემების აგება
 ცრაფემების ურთიერთ პროპორციები
 ცრაფემების შექმნის ზოგადი პრინციპი
 ცრაფიკა
 ცრაფიკის ევოლუცია
 ცრიგოლია შ-ხ შ-ც

ც

ც, ი, დ
 ცავათის სტელა
 ცავით შეფის წყალობის სიგელი
 ცაკავებული სივრცე
 ცამაზე ნ-უ შ-ც
 ცამწერლობების გრაფიკის განვითარება.
 ცაუჯდომელი

ც

ც, ი, ე
 ცვროპული ანბანები
 ცლემენტების რაოდენობა
 ცვერსონ შონო შ-ხ შ-ც

ც

ც, ი, კ
 ცანის ოთხთავი

ც

ც, ი, ზ

ც

ც, ი, ც
 (ც)
 ც-ასოს ხმარება

ც

ც, ი, თ
 ცაედაპირველი საწყისი გრაფიკა
 ცაიმსი შ-ხ შ-ც

ც

ც, ი, ი
 ცნიციალური ასო

ცონე ოქროპირის ცხოვრება

ც

ც, ი, კ
 ცაპიტალური ასო
 ცაპიტელური ასო
 ცლასიფიკაცია
 ცოდე 2000
 ცურიერი შ-ხ შ-ც
 ცურსიეული ასო

ც

ც, ი, ლ
 ცათინური ანბანი
 ციტირატურული შ-ხ შ-ც

ც

ც, ი, მ
 ცალონის თეორია
 ცამათა ცხოვრება
 ცაფუსკული ასო
 ცარიამისეული "ქართლის ცხოვრება"
 ცთავარი ელემენტი
 ცთავრული
 ცთავრული ასო
 ცთავრული ასოების შექმნის ტექნოლოგია
 ცთავრულის და მხედრულის ერთდროული ხმარება
 ცინუსკული ასო
 ცცირე მთავრული ასო
 ცცხეთის წიბლია
 ცცხეთის Xვრის წარწერა
 ცჭედლიძე მხედრული შ-ც
 ცჭედლიძე ნუსხური შ-ც
 ცჭედლიძე ელენაწერი შ-ც
 ცხედრული ასო
 ცხედრული ასოები
 ცხედრული ასოების აგების პრინციპი
 ცხედრული ასოების ნიმუშები
 ციკლოზ იში

ც

ც, ი, ნ
 ცაჭდევები

ცაჯერობა
 ცეკრესის სტელა
 ცინო ცსუ
 ცუსხური ანბანი
 ცუსხური ასო
 ცუსხური ასოების აგების პრინციპი
 ცუსხური ასოების ნიმუშები
 ცუსხურის და მხედრულის ერთდროული ხმარება

ც

ც, ა, ე
 ც( )
 ც-ასოს ხმარება

ც

ც, ა, ო
 ცთხთავი (S 405)
 ცთხთავი (S 962)
 ცთხთავის თარგმანება

ც

ც, ი, პ
 ცაატა ცსუ
 ცაატა ცნვირი ჴგერა ცსუ
 ცალესტინის წარწერები
 ცალესტინური ოთხთავი
 ცარლამენტი შ-ხ შ-ც
 ცარხლის მრავალთავი
 ცატარა კვადრატი – შიდი კვადრატი
 ცრიმერი შ-ხ შ-ც

ც

ც, ი, ჟ

ც

ც, ი, რ
 ციცხვითი მნიშვნელობა
 ცუსთაველი შ-ხ შ-ც

ც

ც, ი, ს
 ცაიდუმლო აგბანები
 ცასათაურო ასო
 ცასტამბო ასონიშნები
 ცასტამბო ბეჭდური ასო
 ცასტამბო ბეჭდური ასოები

სასტამბო დეკორატიული ასოები
 სასტამბო ხელნაწერი ასო
 სასტამბო ხელნაწერი ასოები
 სასტრიქონო ასოების დახაზვა
 სასტრიქონო ასოების სიმალღე
 სატიტულო ასო
 საშიფტო გარნიტურები
 საწყისი ასო
 სილფაენი შხ შტ
 სინური მრავალთავი
 სომხური ნბანი
 სხვაობა ქართულ ანბანსა და ფინიკიურ-ბერძნულ-ლათინურ ანბანებს შორის.

პ
 P, p, ტ
 П, Р, Q, S ჩიბერბიტ ღაზიკ

ჟ
 ჟ, ჟ, ჯ
 ( )
 ჟ-ასოს ხმარება

Q
 Q, q, უ
 Q-ასო სხვადასხვა დამწერლობებში
 „Qნივერსიტეტი“
 Q, E, T, K, O, D, Y

Q.რბნისის თხთავი

ფ
 ფ, ფ, ფ
 ფსალმუნთა განმარტება —

ქ
 ქ, ქ, ქ
 ქართული ანბანი
 ქართული ასოების აგებულობა
 ქართული ასოების ევოლუცია
 ქართული ასოების კლასიფიკაცია
 „გახსნილ-ჩაკეტილობის“ მიხედვით
 ქართული ასოების ორიენტაცია სივრცეში
 ქართული სასტამბო შრიფტის განვითარების პერიოდები.
 ქართული წერა
 ქართული წერის ნიმუშები
 ჭება-ქებათას თარგმანება
 ჭსოვილწერა

ჩ
 ჩ, ჩ, ღ

ყ
 ყ, ყ, ყ

ყ

ყ, ყ, შ
 ყიო ჭღვიმის Q.თხთავი
 ყრიფტის შექმნის ზოგადი წესები
 ყრიფტის კლასიფიკაცია
 კალმის მდგომარეობისდა მიხედვით წერის დროს
 ყუატანის გადიდება
 ყრიფტის განვითარების მიმართულება
 ყრიფტები

ჩ

ჩ, ჩ, ჩ
 ჩვეულებრივი შხ შტ
 ჩვეულებრივი ხელი

ც

ც, ც, ც
 ციფრების აგება
 ცრუ მთავრული ასოები.

ძ

ძ, ძ, ძ
 ძაგან ცხულეთისძის დაწერილი

რ

რ, რ, წ
 „რე – რაზი“

ს

S, s, ჭ
 Sიბერის შეწირულობის დაწერილი

ე

ე, ე, ხ
 ეანმეტი ლექციონარი
 ეელითწერა
 ეელნაწერი
 ევეული
 ეუცური ასო
 ეუცური ღ.ს.ღ. Q.
 ეუცური ე.უ. შტ

უ

უ, უ, კ
 უ(კ)
 უ-ასოს

ხ

ხ, ხ, ჯ
 ხრუჭის ოთხთავი

ღ

ღ, რ, ჰ

შ

შ, რ, შ
 შ(შ)
 შ-ასოს ხმარება

ილუსტრაციების და ტაბულების მაჩვენებელი

ს

სლომთავრული ასო ან-ის სახეობები
 ნუსხური ასო ან-ის სახეობები
 შხედრული ასო ან-ის სახეობები
 სლო ან-ის ევოლუცია
 შხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებიდან
 სლო "ს"
 სდიშის ოთხთავი (897 წ.)
 სლომთავრულის ნიმუში
 ნუსხური ასოების ნიმუში
 სკადემი შხ შხ
 შხედრული ასოების ნიმუში
 ჩართული ანბანი
 ჩართული ანბანის ანბანური ჯგუფები
 სნბანური დამწერლობების სქემის ზოგადი სქემა
 სნტონ ჭავჭავაძის "ქრონიკის-გადასწერის ნეოფიტეს ანდერძი (1795 წ.)
 სნინური ანბანი
 სნრაეული ანბანი
 სნინური ანბანი
 სნჯანური ანბანი
 სნპოეური ანბანი
 სნიალ ონიკოდე შხ
 სნმაზის ლანგარის ინიციალები „ს(ერცუმ) ს(იფიახში) შ(არძამისძე)“ (ახ. წ. 70 წ.)
 სნმაზის სტელის ვენზელი „ს(ევახო)ს“ (ახ. წ. 75 წ.)
 სნობორცია 1:2
 შთავრული და ნუსხური ასოების აგების პრინციპი
 შთავრული და ნუსხური ასოების აგების პრინციპი
 შთავრული და ნუსხური ასოების აგების პრინციპი
 შთავრული და ნუსხური ასოების აგების პრინციპი
 შთავრული და ნუსხური ასოების აგების პრინციპი
 შთავრული და ნუსხური ასოების აგების პრინციპი
 შთავრული და ნუსხური ასოების აგების პრინციპი
 შთავრული და ნუსხური ასოების აგების პრინციპი
 შთავრული და ნუსხური ასოების აგების პრინციპი

შთავრული და ნუსხური ასოების აგების პრინციპი
 ჩართული ასოების ევოლუცია
 ჩართული ასოების ევოლუცია
 ჩართული ასოების ევოლუცია
 ჩართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია ასოების სახელებისა და მიხედვით
 სლოების შემოღების თარიღები
 სლომთავრული
 შთავრული ასოების ასაგები ბადე
 შთავრული ასოების განზომილება
 სლოს მიერ დაკავებული სივრცე
 სლომთავრულის ნიმუშები
 სლომთავრულის ნიმუშები
 სწორი
 შახრილი
 სლოების ელემენტები
 სლოების რაოდენობა ზომის მიხედვით სხვადასხვა დამწერლობებში
 ოკონტრასტო
 ნაკლებად კონტრასტული
 ხონტრასტული
 სასათაურო
 შთავრული
 შცირე მთავრული
 ნუსხური
 შხედრული
 ძალიან ვიწრო
 შიწრო
 ნორმალური
 შანიერი
 ძალიან განიერი
 შუატანის ზომა ქართულ და ლათინურ შრიფტებში
 სასტრიქონო ასოების შუატანის გაზრდა
 შუატანის ასოების რაოდენობა
 შხედრული ასოების ნიმუში
 სლოების "სიგანე-სიმაღლის" შეფარდება (შთავრული ასოს სიგანის შეფარდება მის სიმაღლესთან. სასტრიქონო ასოს სიგანის შეფარდება მთავრული ასოს სიმაღლესთან)
 სლოების "სიგანე-სიმაღლის" შეფარდება
 სლოების "სიგანე-სიმაღლის" შეფარდება
 სლოების "სიგანე-სიმაღლის" შეფარდება
 სლომთავრულის ნიმუშები სხვადასხვა შრიფტებიდან

სლომთავრულის ნიმუშები სხვადასხვა შრიფტებიდან
 სლომთავრულის ნიმუშები სხვადასხვა შრიფტებიდან
 ჭ
 სლომთავრული ასო ბან-ის სახეობები
 ნუსხური ასო ბან-ის სახეობები
 შხედრული ასო ბან-ის სახეობები
 სლო ბან-ის ევოლუცია
 შხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებიდან
 შხედრული ასოების ნიმუში. ჭავჭავაძე IV-ის სიგელი, 1060-1065 წწ.
 სლო "ჭ"
 ჭერძული ანბანი. სრქაული
 ჭერძული ანბანი. ხლასიკური
 ჭერძული ანბანი. ჭიხანტიური
 ჭერძულ-ქართული ანბანების შედარებითი ტაბულა
 სასტამბო ბეჭდური ასოები
 სასტამბო ბეჭდური ასოები
 ჭეჭდური კუთხოვანი ასოები
 ჭეჭდური მრგვლოვანი ასოები
 ჭეჭდური ასონიშნების სრული კომპლექტი
 სლომთავრულის ნიმუში. ჭოლნისის სიონი, 493 წ.
 ჭუსტროფელონული წერა
 შრთი ასოს სხვადასხვა ფორმები ბუსტროფელონული წერის დროს
 ჭუსტროფელონული წერის წესით გამოყვანილი გრაფემები
 ჭ
 სლომთავრული ასო გან-ის სახეობები
 ნუსხური ასო გან-ის სახეობები
 შხედრული ასო გან-ის სახეობები
 სლო გან-ის ევოლუცია
 შხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებიდან
 შმარებიდან ამოღებული ასოები
 სლო "გ"
 შმარებიდან ამოღებული ქართული ასოების სხვა ანბანების სათანადო ასოებთან შედარებითი სქემა
 ჩართული ანბანის განლაგების სქემა (თარაზული)
 ჩართული ანბანის განლაგების სქემა (თარაზული)

ჩართული ანბანის განლაგების სქემა (შვეული)
 ჩართული ანბანის განლაგების სქემა (შვეული)
 ჩართული ანბანის განლაგების სქემა (თარაზული)
 სლონიშნების სრული კომპლექტი (171 ასონიშანი)
 ჩართული ანბანის სავარაუდო თავდაპირველი საწყისი გრაფიკა (ძვ. წ. 412 წ.)
 ჩართული ანბანის გრაფიკა (I ს.)
 ჩართული ანბანის გრაფიკის ევოლუცია
 ჩართული ანბანის გრაფიკის ევოლუცია
 ჩართული ანბანის გრაფიკის ევოლუცია
 ჩართული ანბანის გრაფიკის ევოლუცია
 ჩართული ანბანის თავდაპირველი სახე (გრაფემების აკების პრინციპი)
 ჩართული ანბანის გრაფიკის ევოლუცია
 ჩართული ანბანის გრაფიკის ევოლუცია
 ჩართული გრაფემების ურთიერთ პროპორციები
 ჩართული გრაფემების ურთიერთ პროპორციები
 ჩართული გრაფემების ურთიერთ პროპორციები
 ჩართული გრაფემების ურთიერთ პროპორციები
 ჩართული გრაფემების ურთიერთ პროპორციები
 ურიგოლია შხ შხ

შ
 სლომთავრული ასო დონ-ის სახეობები
 ხუსხური ასო დონ-ის სახეობები
 შხედრული ასო დონ-ის სახეობები
 სლო დონ-ის ევოლუცია
 შხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებიდან
 შავათის სტელა (367 წ.)
 სლო "შ"
 სლომთავრულის ნიმუში. შავათის სტელა, 367 წ.
 შხედრული ასოების ნიმუში. შავით შუფის წყალობის სიგელი, XIII ს.
 "შვროპული" დამწერლობების ასოების გრაფიკის ბუნებრივი განვითარების ზოგადი სქემა
 ხუსხური ასოების ნიმუში. შაუჯდომელი (H 98), 1681 წ.
 ჩართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია კვადრატის ნაწილის დაკავებისდა მიხედვით
 შამაზე ხუ შხ

ჟ
 სლომთავრული ასო ენ-ის სახეობები
 ხუსხური ასო ენ-ის სახეობები
 შხედრული ასო ენ-ის სახეობები
 სლო ენ-ის ევოლუცია
 შხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებიდან
 სლო "ჟ"
 ჟვერსონ შონო შხ შხ
 "ჟვროპული" დამწერლობების ნიმუშები
 "ჟვროპული" დამწერლობების ნიმუშები
 სლოების ხმარების ზოგადი პრინციპი "ევროპულ" დამწერლობებში
 ჩართული ასოების ხმარების ზოგადი პრინციპი
 ჟვროპული ანბანები
 ჩართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია ელემენტების რაოდენობისდა მიხედვით (თანაბარი რაოდენობა)

ჩ
 სლომთავრული ასო ვინ-ის სახეობები
 ხუსხური ასო ვინ-ის სახეობები
 შხედრული ასო ვინ-ის სახეობები
 სლო ვინ-ის ევოლუცია
 შხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებიდან
 ხუსხური ასოების ნიმუში. ჩანის ოთხთავი, XIII ს.
 სლო "ჩ"

ც
 სლომთავრული ასო ზენ-ის სახეობები
 ხუსხური ასო ზენ-ის სახეობები
 შხედრული ასო ზენ-ის სახეობები
 სლო ზენ-ის ევოლუცია
 შხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებიდან
 სლო "ც"

ძ
 სლომთავრული ასო ჭე-ს სახეობები
 ხუსხური ასო ჭე-ის სახეობები
 შხედრული ასო ჭე-ს სახეობები
 სლო ჭე-ს ევოლუცია
 ძ-ასო
 სლო " ძ "
 ძ-ასოს ბადალი ასოები სხვა დამწერლობებში
 ძ-ასოს ხმარება

წ
 სლომთავრული ასო თან-ის სახეობები

ხუსხური ასო თან-ის სახეობები
 შხედრული ასო თან-ის სახეობები
 სლო თან-ის ევოლუცია
 შხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებიდან
 სლო "წ"
 ჩართული ანბანის სავარაუდო თავდაპირველი საწყისი გრაფიკა (ძვ. წ. 412 წ.)
 ჩართული გრაფემების თავდაპირველი სახე
 წაიძისი შხ შხ

თ
 სლომთავრული ასო ინ-ის სახეობები
 ხუსხური ასო ინ-ის სახეობები
 შხედრული ასო ინ-ის სახეობები
 სლო ინ-ის ევოლუცია
 შხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებიდან
 თნიციალი
 სლო "თ"
 ხუსხური ასოების ნიმუში. თონე ოქროპირის ცხოვრება, 968 წ.
 შხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებში
 შხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებში
 შხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებში

ბ
 სლომთავრული ასო კან-ის სახეობები
 ხუსხური ასო კან-ის სახეობები
 შხედრული ასო კან-ის სახეობები
 სლო კან-ის ევოლუცია
 შხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებიდან
 ხაპიტალური ასო
 ხაპიტელური ასო
 შხედრული ასო
 სლო "ბ"
 ჩართული ასოების თანამედროვე კლასიფიკაცია
 ჩართული ასოების ისტორიული კლასიფიკაციები
 ჩართული კლავიატურის უნივერსალური დანაწილება
 ხოლმე 2000
 ხურიერი შხ შხ

ვ
 სლომთავრული ასო ლას-ის სახეობები
 ხუსხური ასო ლას-ის სახეობები
 შხედრული ასო ლას-ის სახეობები

ჩართული ანბანი (ნუსხური)
 ნუსხური ასო
 ნუსხური ასოები
 ნუსხური ასოები
 ნუსხური ასოების გრაფიკული კლასიფიკაცია სიმბოლისდა მიხედვით
 ნუსხური ასოების გრაფიკული კლასიფიკაცია
 ნუსხური ასოების ნიმუშები
 ნაჭდევის აგების წესები
 ჩართული ანბანი (ნუსხური)
 ჩართული ანბანი (ნუსხური)
 ჩართული ანბანი (ნუსხური)
 ჩართული ანბანი (ხელნაწერი ნუსხური)
 ნუსხური ასოების ნიმუშები
 ნინო V
 ნუსხური ასოების ნიმუშები
 ნუსხური ასოების ნიმუშები
 ნუსხური ასოების ნიმუშები
 ჩართული ანბანი (ნუსხური)
 ჩართული ანბანი (ნუსხური)
 ნუსხურის და მხედრულის ერთდროული ხმარების მაგალითი

ჯ

სომთავრული ასო ე-ს სახეობები
 ნუსხური ასო ე-ს სახეობები
 მხედრული ასო ე-ს სახეობები
 სლო ე-ს ევოლუცია
 ა-ასო
 ა-ასოს ბადალი ასოები სხვა დამწერლობებში

ო

სომთავრული ასო ონ-ის სახეობები
 ნუსხური ასო ონ-ის სახეობები
 მხედრული ასო ონ-ის სახეობები
 სლო ონ-ის ევოლუცია
 მხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებიდან
 სლოთავრულის ნიმუში. ოთხთავი (S 405), X-XI სს.
 სლო "O"
 სლოთავრულის ნიმუში. ოთხთავი (S 962), 1054 წ.
 ნუსხური ასოების ნიმუში. ოთხთავის თარგმანება, XI ს.

უ

სომთავრული ასო უარ-ის სახეობები
 ნუსხური ასო უარ-ის სახეობები
 მხედრული ასო უარ-ის სახეობები
 სლო უარ-ის ევოლუცია
 მხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებიდან

მოზაიკური წარწერა სალესტინის მონასტერში (430 წ.)
 მოზაიკური წარწერა სალესტინის მონასტერში (430 წ.)
 მოზაიკური წარწერა სალესტინის მონასტერში (532 წ.)
 ნუსხური ასოების ნიმუში. სალესტინური ოთხთავი, 1048 წ.
 ნუსხური ასოების ნიმუში. სარხლის მრავალთავი, X-XI სს.
 ჩართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია: "სატარა კვადრატის მიხედვით"
 საატა V
 საატა უნგური უგრა V
 სარლამენტი მხ მ
 სრიმერი მხ მ

ყ

სლოთავრული ასო ყან-ის სახეობები
 ნუსხური ასო ყან-ის სახეობები
 მხედრული ასო ყან-ის სახეობები
 სლო ყან-ის ევოლუცია
 მხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებიდან
 სლო "ყ"

ქ

სლოთავრული ასო რაე-ს სახეობები
 ნუსხური ასო რაე-ს სახეობები
 მხედრული ასო რაე-ს სახეობები
 სლო რაე-ს ევოლუცია
 მხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებიდან
 სლო "ქ"
 ჩართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია რიცხვითი მნიშვნელობისდა მიხედვით
 ჩართული ანბანის რიცხვითი მნიშვნელობა
 ჩართული ანბანის რიცხვითი მნიშვნელობა
 ჩართული ანბანის რიცხვითი მნიშვნელობა
 ჩართული ანბანის რიცხვითი მნიშვნელობა
 ჩართული ანბანის რიცხვითი და რიცხვითი მნიშვნელობები
 ძუსთაველი მხ მ

ს

სლოთავრული ასო სან-ის სახეობები
 ნუსხური ასო სან-ის სახეობები
 მხედრული ასო სან-ის სახეობები

სლო სან-ის ევოლუცია
 მხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებიდან
 სლო "ს"
 სასათაურო ასოები
 სასათაურო ასოები
 საიდუმლო ანბანები
 სასტამბო ბეჭდური ასოები (სასათაურო, მთავრული, მცირე მთავრული, ნუსხური, მხედრული)
 სასტამბო ხელნაწერი განცალკევებული ასოები
 სასტამბო ხელნაწერი გაბმული ასოები
 საშირფტო გარნიტურის სტრუქტურა. ბეჭდური ასოები (სულ 250 ვარიანტი)
 საწყისი ასოები
 სლოთავრულის ნიმუში
 სინური მრავალთავი, 864 წ.
 ნუსხური ასოების ნიმუში
 სინური მრავალთავი, 864 წ.
 უანსხვავებული ასოები ფინიკურ და ქართულ ანბანებში
 უანსხვავებული ასოები არქაულ ბერძნულ და ქართულ ანბანებში
 უანსხვავებული ასოები კლასიკურ ბერძნულ და ქართულ ანბანებში
 უანსხვავებული ასოები ბიზანტიურ ბერძნულ და ქართულ ანბანებში
 უანსხვავებული ასოები არქაულ ლათინურ და ქართულ ანბანებში
 უანსხვავებული ასოები კლასიკურ ლათინურ და ქართულ ანბანებში
 უანსხვავებული ასოები ფინიკურ, ბერძნულ და ლათინურ ანბანებში
 უანსხვავებული ასოები ფინიკურ, და არქაულ ბერძნულ ანბანებში
 სომხური ნბანი. მ-ე-5 ს.
 სომხური ნბანი. მ-ე-12 ს.
 სასტამბო ბეჭდური ასოები
 სასტამბო ბეჭდური ასოები
 ბეჭდური ასონიშნების სრული კომპლექტი
 სასტამბო ბეჭდური ასოები
 სასტამბო ბეჭდური ასოები
 სასტამბო ბეჭდური ასოები
 სასტამბო ბეჭდური ასოები
 სასტამბო ბეჭდური ასოები
 სასტამბო ბეჭდური ასოები
 სასტამბო ბეჭდური ასოები
 სასტამბო ხელნაწერი ასოები
 ხელნაწერი განცალკევებული ასოები
 ხელნაწერი გაბმული ასოები
 სასტამბო ხელნაწერი ასოები
 სასტამბო ხელნაწერი ასოები
 ხელნაწერი განცალკევებული ასონიშნების სრული კომპლექტი (103 ასონიშანი)

ელნაწერი გაბმული ასონიშნების სრული კომპლექტი (76 ასონიშანი) სასტამბო დეკორატიული ასოები სასტამბო ასონიშნების კლასიფიკაცია სასტამბო ასონიშნები

ელნაწერი
 უარნიტურების ნაირსახეობების ტაბულა (სულ 169)
 სასტრიქონო ასოების კლასიფიკაცია სიმბოლისდა მიხედვით
 საშრიფტო გარნიტურების კლასიფიკაცია ნაჭდევისდა მიხედვით
 სილფაენი შხ შქ
 ნუსხური საშრიფტო გარნიტურები (თარაზული)
 შხედრული ნაჭდევისიანი საშრიფტო გარნიტურები (თარაზული)
 შხედრული უნაჭდევი საშრიფტო გარნიტურები (თარაზული)
 ნუსხური საშრიფტო გარნიტურები
 შხედრული საშრიფტო გარნიტურები
 შხედრული საშრიფტო გარნიტურები
 შხედრული საშრიფტო გარნიტურები
 სომხური ანბანი

პ
 სომთავრული ასო ტარ-ის სახეობები
 ნუსხური ასო ტარ-ის სახეობები
 შხედრული ასო ტარ-ის სახეობები
 სლო ტარ-ის ევოლუცია
 შხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებიდან
 სლო "პ"
 რუგის ნიბერბიტ ჭაზიკ

ჟ
 სომთავრული ასო ჯე-ს სახეობები
 ნუსხური ასო ჯე-ს სახეობები
 შხედრული ასო ჯე-ს სახეობები
 სლო ჯე-ს ევოლუცია
 შხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებიდან
 ჟ-ასო
 სლო " "

ო
 სომთავრული ასო უნ-ის სახეობები
 ნუსხური ასო უნ-ის სახეობები
 შხედრული ასო უნ-ის სახეობები
 სლო უნ-ის ევოლუცია
 ო-ასო სხვადასხვა დამწერლობებში
 სლო "ო"
 შრიფტ "ანივერსიტეტი" შესრულებული ტექსტის ფრაგმენტი

შთავრულასოებიანი წიგნები
 შრიფტი "ანივერსიტეტი", ნუსხური
 შრიფტი "ანივერსიტეტი", მხედრული
 შრიფტი "ანივერსიტეტი", მთავრული
 შრიფტი "ანივერსიტეტი", ნუსხური
 შრიფტი "ანივერსიტეტი", მხედრული
 სლოთავრულის ნიმუში
 ორბნისის ოთხთავი, XI ს.
 ქართული ანბანი. შრიფტი "ანივერსიტეტი"
 UNICODE-ს ქართული დიაპაზონი

ფ
 სლომთავრული ასო ფარ-ის სახეობები
 ნუსხური ასო ფარ-ის სახეობები
 შხედრული ასო ფარ-ის სახეობები
 სლო ფარ-ის ევოლუცია
 შხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებიდან
 ნუსხური ასოების ნიმუში.
 ფსალმუნთა განმარტება, 1035 წ.
 სლო "ფ"
 ფინიკური ანბანი
 ფინიკურ-ბერძნულ-ლათინურ ანბანების შედარებითი სქემა

ქ
 სლომთავრული ასო ქან-ის სახეობები
 ნუსხური ასო ქან-ის სახეობები
 შხედრული ასო ქან-ის სახეობები
 სლო ქან-ის ევოლუცია
 შხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებიდან
 სლო "ქ"
 ქართული ასოების ევოლუცია
 ქართულიანბანი. ღლასიკური (ძვ. წ. 412 წ.)

ქართულიანბანი. I ს.
 ქართულიანბანი. შე-8 ს.
 ქართული ანბანი
 ქართული გრაფემების კლასიფიკაცია აგებულებისდა მიხედვით
 ქართული გრაფემების შიდაჯგუფური თანმიმდევრული კლასიფიკაცია (ერთი გრაფემის გადასვლა მეორეში)
 ქართული ასოების ევოლუცია
 ქართული ასოების ევოლუცია
 ქართული გრაფემების კლასიფიკაცია მათი ორიენტაციისდა მიხედვით
 ქართული ასოების დამოკიდებულება სიმეტრიასთან
 ქართული გრაფემების კლასიფიკაცია სიმეტრიისდა მიხედვით
 ქართული წერის სახეობები
 შხედრული ასოების ნიმუში
 ჭება-ქებათას თარგმანება, 1188-1210 წ.

ქართული ასოების კლასიფიკაცია "გახსნილ-ჩაკეტილობის" მიხედვით
 "ნია" ასოების ურთიერთთანადგომა
 ქართული სასტამბო შრიფტის განვითარების პერიოდები
 ქსოვილწერის ხერხი. სლოების ნაწილების შემოკლება მათი მიახლოების მიხედვით
 ქსოვილწერის ხერხი. შრთი ასოს დამორჩილება მეორე ასოთი
 ქსოვილწერის ხერხი. ორი ასოს ურთიერთდამორჩილება
 ქსოვილწერის ხერხი. შავგარი ელემენტების შეერთება
 ქსოვილწერის ნიმუში
 ქსოვილწერის ნიმუში (სიტყვა "ნიციკლობედა")
 "სამღვთო და სამღვდლო სახარება" ჭბილისი, 1709 წ.
 "სახარება შარკოზისი. ჭავი პირველი" ჭბილისი, 1710 წ.
 "ყობილსიტყვაობა" შარი ღროსეს ხელწერა
 ქართული ასოების კლასიფიკაცია "გახსნილ-ჩაკეტილობის" მიხედვით
 ქართული წერის ნიმუშები
 ქართული წერის ნიმუშები
 ქართული ანბანი
 ქართული ანბანი
 ქართული ანბანი
 ქართული ანბანი
 ქართული ანბანი
 ქართული ანბანი
 ქართული ანბანი
 ქართული ანბანი
 ქართული-სომხური ანბანების შედარებითი სქემა

ღ
 სლომთავრული ასო ღან-ის სახეობები
 ნუსხური ასო ღან-ის სახეობები
 შხედრული ასო ღან-ის სახეობები
 სლო ღან-ის ევოლუცია
 შხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებიდან
 სლო "ღ"

ყ
 სლომთავრული ასო ყარ-ის სახეობები
 ნუსხური ასო ღან-ის სახეობები
 შხედრული ასო ყარ-ის სახეობები
 სლო ყარ-ის ევოლუცია
 შხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებიდან
 სლო "ყ"

გ

სომთავრული ასო შინ-ის სახეობები
 ნუსხური ასო შინ-ის სახეობები
 მხედრული ასო შინ-ის სახეობები
 სო შინ-ის ევოლუცია
 მხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებიდან
 ნუსხური ასოების ნიმუში
 შო შდვიმის ოთხთავი, 1304 წ.
 შუა ჰორიზონტალური შტრიხი ამ ნიმუშში უნდა განლაგდეს ნიშნის სიმაღლის გეომეტრიული შუალედის ოდნავ ზევით (სიმაღლის 1/10-ით)
 სმ ნიმუშში კი – გეომეტრიული შუალედის ოდნავ ქვევით

სო “გ”
 შომრგვალებულ ასოებში ძირითადი შტრიხის სიგანე 1/10-ით მეტია, ვიდრე სწორხაზოვან ასოებში
 სოს საშუალო ჰორიზონტალური შტრიხი უნდა განლაგდეს ნიშნის ოპტიკურ შუალედზე (გეომეტრიული შუალედის ზევით – ასოს სიმაღლის 1/10-ით)
 სრაკონტრასტულ შრიფტებში ჰორიზონტალური შტრიხის სიგანე უნდა იყოს 1/10-ით ნაკლები ვერტიკალურ შტრიხზე

სგრეთვე ასეთი შტრიხების შეერთების ადგილას ჰორიზონტალური შტრიხი უნდა გაკეთდეს ოდნავ ვიწრო (1/10-ით)
 შომრგვალებული ასოების გატანა სტრიქონის ფარგლებს გარეთ სტრიქონის სიმაღლის 1/30-ით
 შახრილი შტრიხები არაკონტრასტულ შრიფტებში იწერება ოდნავ ვიწროდ (1/7-ით), ვიდრე ვერტიკალური შტრიხები

შთავრული ასოს შტრიხების სიგანე 1/4-ით მეტია, ვიდრე სასტრიქონო ასოს შტრიხების
 სასტრიქონო ასოს შუატანი შეეფარდება ასოს მთლიან სიმაღლეს, როგორც 1:2-დან 1:1,3-დენ

შთავრული ასოების ასაგები ბადე
 სასტრიქონო ასოების ასაგები ბადე
 ხალმის დახრა ჰორიზონტალურ ხაზის მიმართ (კალმის დახრა ჰქმნის კონტრასტულობას)

ხალმის ტრიალი ღერძის გარშემო
 სოების შუატანის გაზრდის პრინციპიალური სქემა (კეგელის შეუცვლელად)

სოების შუატანის გაზრდის პრინციპიალური სქემა (კეგელის შეუცვლელად)
 სოების გადიდების პრინციპიალური სქემა
 სოების გადიდების პრინციპიალური სქემა
 ჩართულ ანბანის ასოების თანმიმდევრობა
 ჩართულ ანბანის ასოების თანმიმდევრობა
 ჩართულ საშრიფტო გარნიტურები
 შრიფტების ერთიანი განვითარების მაჩვენებელი ტაბულა
 სომთავრულის ნიმუშები
 შთავრულასობიანი შრიფტები
 შთავრულასობიანი შრიფტები

ხ

სომთავრული ასო ხინ-ის სახეობები
 ნუსხური ასო ხინ-ის სახეობები
 მხედრული ასო ხინ-ის სახეობები
 სო ხინ-ის ევოლუცია
 მხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებიდან
 მხედრული ასოების ნიმუში. XVIII ს.
 სო “ხ”
 ხვეულებრივი მხ მ-მ

ც

სომთავრული ასო ცან-ის სახეობები
 ნუსხური ასო ცან-ის სახეობები
 მხედრული ასო ცან-ის სახეობები
 სო ცან-ის ევოლუცია
 მხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებიდან
 სო “ც”
 ჴსზეთ “ძროების” მიერ შემოღებული ცრუ მთავრული ასოები

ძ

სომთავრული ასო ძილ-ის სახეობები
 ნუსხური ასო ძილ-ის სახეობები
 მხედრული ასო ძილ-ის სახეობები
 სო ძილ-ის ევოლუცია
 მხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებიდან
 მხედრული ასოების ნიმუში
 ძაგან სბუღეთისძის დაწერილი, 1260 წ.
 სო “ძ”

წ

სომთავრული ასო წილ-ის სახეობები
 ნუსხური ასო წილ-ის სახეობები

მხედრული ასო წილ-ის სახეობები
 სო წილ-ის ევოლუცია
 მხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებიდან
 სო “წ”
 ჩართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია “წრე – ღაზი”
 ჩართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია “წრე – ღაზი”
 ჩართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია “წრე – ღაზი”
 ჩართული წერის ნიმუშები
 ჩართული წერის ნიმუშები
 ჩართული წერის ნიმუშები
 ჩართული წერის ნიმუშები

ს

სომთავრული ასო ჭარ-ის სახეობები
 ნუსხური ასო ჭარ-ის სახეობები
 მხედრული ასო ჭარ-ის სახეობები
 სო ჭარ-ის ევოლუცია
 მხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებიდან
 მხედრული ასოების ნიმუში. შიბერის შეწირულობის დაწერილი, 1184-1185 წწ.
 სო “ს”

ქ

სომთავრული ასო ხან-ის სახეობები
 ნუსხური ასო ხან-ის სახეობები
 მხედრული ასო ხან-ის სახეობები
 სო ხან-ის ევოლუცია
 მხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებიდან
 სომთავრულის ნიმუში. ხანმეტი ლექციონარი, VII ს.
 სო “ქ”
 სრხილ ქეფის ხელმოწერა მისი წერილიდან ნ. ჴიტცენისადმი (1686 წ.)
 სნტონ ჴაგრატიონის “ყობილსიტყვაობის” გადამწერის შავით ძექტორ სლექსიდის ხელმოწერა (1800 წ.)
 შარი ჴროსეს ხელმოწერა (1840 წ.)
 ქეცური ასოები
 ჩართული ანბანი (ხელნაწერი)
 ჩართული ანბანი (ხელნაწერი)
 ქელნაწერი მთავრული ასოების ელემენტების მოხაზვის თანმიმდევრობა და მიმართულება (დექტი). 1-ლი საფეხური
 ქელნაწერი ნუსხური ასოების ელემენტების მოხაზვის თანმიმდევრობა და მიმართულება (დექტი). 1-ლი საფეხური

ელნაწერი მხედრული ასოების ელემენტების მოხაზვის თანმიმდევრობა და მიმართულება (დექტი). 1-ლი საფეხური

ჩართული წერის ათვისება. შე-2 საფეხური. ოთხხაზიანი რვეული. შახრა.ჩვედა-, შუა- და ზედატანის ზომები 6,5 + 5,0 + 6,5. შუატანის და ზედატანის შეფარდება 1:2,3

ჩართული წერის ათვისება. შე-3 საფეხური. ოთხხაზიანი რვეული. შახრა. შადაბმა. ჩვედა-, შუა- და ზედატანის ზომები 5,0 + 5,0 + 5,0. შუატანის და ზედატანის შეფარდება 1:2.

ჩართული წერის ათვისება. შე-4 საფეხური. ოთხხაზიანი რვეული. შადაბმა.ჩვედა-, შუა- და ზედატანის ზომები 3,2 + 4,0 + 3,2. შუატანის და ზედატანის შეფარდება 1:1,8.

ჩართული წერის ათვისება. შე-5 საფეხური. ორხაზიანი რვეული. შადაბმა.ჩვედა-, შუა- და ზედატანის ზომები 3,0 + 2,25 + 3,0. შუატანის და ზედატანის შეფარდება 1:1,75.

ჩართული წერის ათვისება. შე-6 საფეხური. ცალხაზიანი რვეული. შადაბმა.ჩვედა-, შუა- და ზედატანის ზომები 3,0 + 2,1 + 3,0. შუატანის და ზედატანის შეფარდება 1:1,7.

ელნაწერი ასოები

ჩართული ანბანი (ხელნაწერი)

ჩართული ანბანი (ხელნაწერი მხედრული)

ჩართული ანბანი (ხელნაწერი)

შუცური ԿՄԼ Օ

შუცური Կ Ժ Գ

Կ

სომთავრული ასო ხარ-ის სახეობები

ხუსხური ასო ხარ-ის სახეობები

მხედრული ასო ხარ-ის სახეობები

სლო ხარ-ის ევოლუცია

მხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებიდან

Կ-ასო

Կ-ასოს ბადალი ასოები სხვა დამწერლობებში

სლო “Կ”

Ը

სომთავრული ასო ჯან-ის სახეობები

ხუსხური ასო ჯან-ის სახეობები

მხედრული ასო ჯან-ის სახეობები

სლო ჯან-ის ევოლუცია

მხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებიდან

სლოთავრულის ნიმუში. Խრუჭის ოთხთავი, 936 წ.

ხუსხური ასოების ნიმუშები. Խრუჭის ოთხთავი, 936 წ.

სლო “Ը”

Ձ

სომთავრული ასო ჰაე-ს სახეობები

ხუსხური ასო ჰაე-ს სახეობები

მხედრული ასო ჰაე-ს სახეობები

სლო ჰაე-ს ევოლუცია

მხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებიდან

სლო “Ձ”

Ղ

სომთავრული ასო ოჰ-ის სახეობები

ხუსხური ასო ოჰ-ის სახეობები

მხედრული ასო ოჰ-ის სახეობები

სლო ოჰ-ის ევოლუცია

მხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებიდან

Ղ-ასო

Ղ-ასოს ბადალი ასოები სხვა დამწერლობებში

სლო “Ղ”

ზიტერატურა

ცბრამიშვილი, ლ., ცლექსიძე, ზ სრაგვის ხეობაში აღმოჩენილი შავათის სტელა. // *ზომუნისტი*. – 1985. – 19 მაისი.

ცულაძე, ილია. ჩართული წერის ნიმუშები. სალევოგრაფიული ალბომი. – *ცბილისი*, 1949.

ცულაძე, ილია. ჩართული წერის ნიმუშები. სალევოგრაფიული ალბომი. შე-2 გამოცემა. – *ცბილისი*, 1973.

ცულაძე, ილია. ძველი ქართული ენის ლექსიკონი. – *ცბილისი*, 1973.

ცნათელიშვილი, ზ. ძველი ქართული საიდუმლო დამწერლობა. – *ცბილისი*, 1982.

ვავრატიონი, ცნტონ. *წყობილისტიკა*ობა. – *ცბილისი*: შეცნიერება, 1980.

ვავრატიონი, ცე *მურაზ*. *ლანმარტე*ბა პოემა “*ჟეფხისტყაოსნისა*”. – *ცბილისი*, 1960.

ვავრატიონი, ცე *მურაზ*. *უსტორია* დაწყებითგან *ივერიისა*, ე. ი. *ლთორ*ვიისა, რომელ არს სრულიად საქართველიისა. – *სანქტ-სეტერბურგი*, 1848.

ვავრატიონი, თანე. *ხალმასობა*. *ფი*ლოსოფიური ნაწილი. – *ცბილისი*, 1974.

ვავრატიონი, თანე. *ხალმასობისეუ*ლი ქართული გრამატიკა. – *ცბილისი*, 1986.

ვარნაველი, ცემურაზ. *ხახეთის* ისტორიული ძეგლების წარწერები. – *ცბილისი*, სშც, 1961.

ვარნაველი, სარა. საქართველოს საბეჭდავები და სხვა გლიბტიკური მასალები. – *ცბილისი*: შეცნიერება, 1965.

ვატონიშვილი, ჟახუშტი. *ცღწერა* სამეფოსა საქართველოსა. – *ცბილისი*, 1973.

ვატონიშვილი, თანე. *ეუმარსწავლა* (*ხალმასობა*). – *ჲიგნი* 1. – *ცბილისი*: შერანი, 1990.

ვაბიჯაძე, ჟ. ჩართული წერის დედანი. – *ჲეილისი*, 1886.

ვამერელიძე, ცამაზ. შწიგნობრობა ქართული. // *ზიტერატურული* საქართველო. – 1987. – 20 ნოემბერი. – № 47.

ვამერელიძე, ცამაზ. *ჲერის* ანბანური სისტემა და ძველი ქართული დამწერლობა. – *ცბილისი*, 1990.

ვოგებაშვილი, ი. *შედანი* ქართული წერისა. – *ჲეილისი*, 1884.

ვოვილაშვილი, ხხიკვიშვილი. *ცაკვი* ჟანიძე. *ვობლიოგრაფია*. – *ცბილისი*: შეცნიერება, 1977.

ვორღეზიანი, ვენო. ჩართული მხედრული შრიფტი. – *ცბილისი*, 1955.

ვორღეზიანი, ვენო. ჩართული სასტამბო შრიფტების ცნობარი-კატალოგი. – *ცბილისი*, 1965.

ვორღეზიანი, ვენო. ჩართული სასტამბო შრიფტი. – *ცბილისი*, 1961.

ვორღელაძე, ვ. ჩართული შრიფტი. – *ცბილისი*: *ლანათლება*, 1989.

ვუგუშვილი, უ. ჩართული სტამბის წიგნი. 1629 – 1779. – *ცბილისი*: სახელგამი, 1984.

ვუგუშვილი, უ. ჩართული წიგნი. 1629 – 1929. – *ცბილისი*: სახელგამი, 1929.

ვითუშიძე, ხამსონ. ჩართული წერის დედანი და ხატვის ნიმუშები. – *ცბილისი*, 1890.

ვიგნოგორცევა-ლრიგოლია, ზნა. *ცანამედროვე* ქართული გრაფიკული სკოლის ფუძემდებელი. // *შწიგნობარი-86*. – *ცბილისი*: *ელოვნება*, 1987. – *ლვ*. 133–152.

ვტლთა და *შვიდთა* მნათობთათვის. შე-XII *სოუენის* ასტროლოგიური ტრაქტატი. – *ცბილისი*, 1975.

ჟარვარიძე, ითარ. ჩართული შრიფტი. – *ცბილისი*: *ელოვნება*, 1978.

ჟეფხის ტყაოსნის საკითხები. // *ც.ჟანიძე*. *ცხზულეზანი* 12 ტომად. – *ჲ. 5*. – *ცბილისი*, 1985. – *ლვ*. 7–275.

ცაყა შვილი, ჟქვითძე. *ცრქეოლოგიური* მოგზაურობა *ცაჭაში* 1919 – 1920 წლებში. – *ცბილისი*, სშც, 1963.

ცაყა შვილი, ჟქვითძე. *სარიზის* ნაციონალური ბიბლიოთეკის ქართული ხელნაწერები და ივი ქართული საიდუმლო დამწერლობის ნიშანი. – *სარიზი*, 1933.

ცოფურია, ჟ., *ლოგინე შვილი, ი*. ჩართული ენის ორთოგრაფიული ლექსიკონი. – *ცბილისი*, 1968.

ზვორიყვა, სავლე. ჩართული დამწერლობის ძეგლები ანტიკური ხანისა // *www.amsi.ge*

თოსელიანი, ცვთანდილ. ჩართული მწიგნობრობის, წიგნისა და სტამბის ისტორიის საკითხები. – *ცბილისი*: შეცნიერება, 1990.

ხარიჭაშვილი, შ. ჩართული წიგნის ბეჭდვის ისტორია. შე-17 და მე-18 სს. – *ცბილისი*, 1929.

ხარიჭაშვილი, შ. *ჲუცური* ანბანი. შე-2 გამოცემა. – *ცბილისი*, 1914.

ხასრაძე, ი. ძველი ქართული ნაბეჭდი წიგნი. – *ცბილისი*, 1973.

ხასრაძე, ი. ჩართული წიგნის ბეჭდვის კერები. – *ცბილისი*, 1980.

ხვასხვაძე. ჩართული წიგნის გრაფიკული ხელოვნება. – *ცბილისი*, 1952.

ხობახიძე, ც. *ჴრთი* ცნობა დამწერლობის თაობაზე. // *შნათობი*. – 1991. – №№ 11,12.

ხურდელაშვილი, შ. ჩართული სტამბის ისტორიიდან. – *ცბილისი*, 1959.

ხუონიძე, ლ. ჩართული ეროვნული სტამბის ისტორიისათვის. // *შროშა*. – 1951. – № 2. – *ლვ*. 16.

ხორთქიფანიძე, ჟ. *ჴახტანგ* მეექვსე და ქართული სტამბის მოღვაწენი. – *ცბილისი*, 1962.

ხოცვანი. – *ცხალციხე*, 1995.

შაჭავარიანი, ჟლენე. *ცსომთავრული* დამწერლობის მხატვრული თავისებურებანი V – XIII სს. // *შრავალთავი*. – *ჲ. 2*. – *ცბილისი*, 1973.

შაჭავარიანი, ჟლენე. *შხედრული* დამწერლობის განვითარების ტაბულა. // *შრავალთავი*. – *ჲ. 3*. – *ცბილისი*, 1974.

შაჭავარიანი, ჟლენე. *შწიგნობრობა* ქართული. – *ცბილისი*: ჩართული საბჭოთა *ჴსციკლოპედია*, 1989.

შაჭავარიანი, ჟლენე. ჩართული ანბანი. – *ცბილისი*, 1977.

შაჭავარიანი, ჟლენე. ჩართული ანბანის გრაფიკული საფუძვლები. // *საბჭოთა ხელოვნება*. – 1977. – № 10.

შაჭავარიანი, ჟლენე. ჩართული ანბანის გრაფიკული საფუძვლები. – *ცბილისი*, 1982.

- შაჭავერძანი, *ჟღერე*. ჩართული დამწერლობის განვითარების ტაბულა. // *სალოგრაფიული მიკროსკოპი*. — **პ.** 2. — **ტბილისი**, 1969.
- შაჭავერძანი, *ჟღერე*. ჩართული ხელნაწერები. — **ტბილისი**: *ელოვნება*, 1970.
- შეგვრელიძე, *ი.* ძველი ქართული ანბანის წარმოშობისათვის. // *ხიტერატურული საქართველო*. — 1974. — 23 ივლისი.
- შეტრეველი, *ბ.* სირველი ნაბეჭდი ქართული წიგნი. // *საბჭოთა ხელოვნება*. — 1978. — **№ 7**.
- შთის კილოთა ლექსიკონი. // **ტ.** შანიძე. *ძხულებანი 12 ტომად*. — **პ.** 1. — **ტბილისი**, 1984. — **ტვ.** 274—476.
- შველიძე, *ჩამაზ.* *სომთავრული*. — 1999.
- შარსიძე, *ჟურამ.* შავთის ქვა-ჯვარი // *შინათობი*. — 1987. — **№ 8**. — **ტვ.** 154.
- ჟე მანი, *ტ.* ჩართულ სინონიმთა ლექსიკონი. — **ტბილისი**, 1978.
- ბრძოლიანი, *სულხან-საბა*. სიტყვის კონა ქართული, რომელ არს ლექსიკონი. — **პ.** 1. — **ტბილისი**: *ქერანი*, 1991.
- ბრძოლიანი, *სულხან-საბა*. სიტყვის კონა ქართული, რომელ არს ლექსიკონი. — **პ.** 2 — **ტბილისი**: *ქერანი*, 1993.
- ბრიონი. ხრებული ტაკი შანიძის 80 წლისთავის სა უბილეოდ. — **ტბილისი**, 1967.
- სავლეს ეპისტოლეთა ქართული ვერსიები. // **ტბილისის უნივერსიტეტის შრომები**. — **პ.** 16. — **ტბილისი**, 1974.
- სატარბიძე, *ჩამაზ.* ჩართული ასომთავრული. — **ტბილისი**: *ჩაკაღული*, 1980.
- სეტრიაშვილის ქართველთა მონასტრის ტიპიკონი. // **ტ.** შანიძე. *ძხულებანი 12 ტომად*. — **პ.** 9. — **ტბილისი**, 1986. — **ტვ.** 55 — 123.
- საბინინი, *ლობრონ (შიხილ) საველეს-ძე*. საქართველოს სამოთხესრული აღწერა ღუაწლთა და ვნებათა საქართველოს წმიდათა, შუკრებილი ხრონოლოგიურად და გამოცემული სეტერბურდის სასულიერო ტკადემიის კანდიდატის ივერიელის ლობრონ (შიხილ) საველეს-ძის საბინინის მიერ. — **სანკტ-სეტერბურდი**, 1882.
- ბარდი, *ზა ოშ; შარამე, ჟურამ.* ჩართული სტამბის სათავეებთან. // *ლომუნისტი*. — 1980. — 7 სექტემბერი.
- ბრიდონოვი, *შიხილ.* ჩართული შრიფტი. — **ტბილისი**: *ჩველი*, 1993.
- ჩართველთა მონასტერი *ჟულგარეთში და მისი ტიპიკონი*. *ხექსიკონი*. // **ტ.** შანიძე. *ძხულებანი 12 ტომად*. — **პ.** 9. — **ტბილისი**, 1986. — **ტვ.** 139—223.
- ჩართულ კილო-თქმთა სიტყვის კონა*. **ქე-2** გამოცემა. — **ტბილისი**, 1984.
- ჩართულ ხელნაწერთა მართულობის ნიმუშები*. **ტბ**ლოში 32 ტაბულით. **ჟე-სავალი** **თენე** შქერლინგისა. **სრო-ფესორ** **ლ.** ხუბინაშვილის რედაქტორობით. — **ბეილისი**, 1940.
- ჩართული ენის განმარტებითი ლექსიკონი*. — **ბტ.** 1 — 8. — **ტბილისი**: **სტტ**, 1950 — 1964.
- ჩართული ენის განმარტებითი ლექსიკონი*. — **ტბილისი**, 1986.
- ჩართული მწერლობა*. *ხექსიკონიცნობარი*. — **ბეიგი 1**. — **ტბილისი**: *ლანთიადი*, 1984.
- ჩართული საანბანთ წიგნის ბიბლიოგრაფია*. (1629 — 1955). — **ტბილისი**, 1957.
- ჩართული საბჭოთა ხნციკლოპედია*. — **ბტ.** 1 — 11. — **ტბილისი**: *შთავარი საბეცნიერო რედაქცია*, 1975—1987.
- ჩართული საბჭოთა ხნციკლოპედია*. საქართველოს **სსტ**. — **ტბილისი**, 1981.
- ჩართული წიგნი*. *წიბლიოგრაფია*. — **პ.** 1. — (1629 — 1920) — **თედ.** **ლ.ლ.** ხიკნაძე. — **ტბილისი**: საქართველოს **ბეიგის** *სალატის გამოცემა*, 1941. — 559 გვ.
- ჩართული წიგნი*. *წიბლიოგრაფია*. — **პ.** 2. — **ჩაკვეთი I**. — (1921 — 1945). — **თედ.** **ჟ.** ლოგოლაძე. — **ტბილისი**: *ბექნიკა და შრომა*, 1951. — 813 გვ.
- ჩართული წიგნი*. *წიბლიოგრაფია*. — **პ.** 2. — **ჩაკვეთი II**. — (1921 — 1945). — **თედ.** **ჟ.** ლოგოლაძე. — **ტბილისი**: *ბექნიკა და შრომა*, 1951. — **ტვ.** 819 — 1395.
- ჩართული წიგნი*. *წიბლიოგრაფია*. — **პ.** 2. — **ჩაკვეთი III**. — (1921 — 1945). — **საბიებლები**. — **ტბილისი**, 1954. — 162 გვ.
- ჩართული წიგნი*. *წიბლიოგრაფია*. — **პ.** 3. — (1946 — 1950). — **თედ.** **ტ.** ხეველიშვილი. — **ტბილისი**: საქართველოს **ბეიგის** *სალატის გამოცემა*, 1964. — 495 გვ.
- ჩართული ხელნაწერები*. **ტბ**ლოში. — **ტბილისი**: *ელოვნება*, 1970.
- ჩართული წარწერების კორპუსი. I.* *ზაბადარული წარწერები. I*. **ტბ**ლოსავლეთ და შასავლეთ საქართველო (V—X სს.). — **ტბილისი**: *ქეცნიერება*, 1980.
- ჩართული წარწერების კორპუსი. III.* *ფრესკული წარწერები. I*. **ტბ**ენის სიონი. — **ტბილისი**: *ქეცნიერება*, 1989.
- ჩაფიანიძე, ჟურამ.* **ჩაცობრიობის პირველი ანბანი**. — **ტბილისი**, 1987.
- შანიძე, ტაკი.* შავარული საუნჯე. // *საბჭოთა ხელოვნება*. — 1962. — **№ 9**. — **ტვ.** 49 — 72.
- შანიძე, ტაკი.* ხრიბტოგრაფიული მასალები. // *შიმიოქნილველი*. — **პ.** 1. — **ტბილისი**, 1926.
- შანიძე, ტაკი.* შთავრული ასლების ხმარების გამო ქართულში. // *ხიტერატურული საქართველო*. — 30.06.67.
- შანიძე, ტაკი.* შთის კილოთა ლექსიკონი. // *ძხულებანი 12 ტომად*. — **პ.** 1. — **ტბილისი**: *ქეცნიერება*, 1984. — **ტვ.** 274 — 476.
- შანიძე, ტაკი.* შთაბეჭრთა საპასუხოდ. // *ხიტერატურული საქართველო*. — 8.09.67.
- შანიძე, ტაკი.* სალიტერატურო ქართულის საჭირობოროტო საკითხები (წერილების კრებული). — **ტბილისი**, 1979.
- შანიძე, ტაკი.* ჩართული კრიბტოგრაფიის ახალი ნიმუშები. // *საქართველოს მუხეუმის მოამბე*. — **პ.** 1. — **ტბილისი**, 1922.
- შანიძე, ტაკი.* ჩართული ოროთოგრაფიის ისტორიიდან. // *შრომა*. — 1967. — **№ 10**. — **ტვ.** 13—16.
- შანიძე, ტაკი.* ჩართული სტამბის ისტორიისათვის. // *ხიტერატურული მემკვიდრეობა*. — **პ.** 1. — **ტბილისი**, 1935.
- შანიძე, ტაკი.* ჩართული შრიფტის ახალი გარნიტური “*ბნივერსიტეტი*”. — **ტბილისი**: **ტბს**. — 1965.
- შანიძე, ჟელა.* *სომთავრული და ჩვენ*.//*სხალგაზრდა ივერიელი*. — 1990. — **№ 42**. — 17 სექტემბერი.
- შარამიძე, ჟრისტინე.* სირველი სტამბა საქართველოში. — **ტბილისი**, 1955.
- შარამე, ჟ.* შიკლოუმ ხიში ბოტფალეუმი და ქართული სტამბა. — **ტბილისი**, 1982.
- ხაჩანიძე, ჟასილ.* სეტრე იბერიელი და ქართული მონასტრის არქეოლოგიური გათხრები *ქერუსალიმში*. — **ტბილისი**: *ქეცნიერება*, 1974.
- ხიქობავა, ტ.; ჟათეიშვილი, X.* სირველი ქართული ნაბეჭდი გამოცემები. — **ტბილისი**: *ელოვნება*, 1983.
- ხხარტიშვილი, ჟარინა.* “*ჩინოს ცხოვრების*” ვრცელი რედაქციის ატრებიუცია”. // *შინათობი*. — 1987. — **№ 5**. — **ტვ.** 149 — 154.
- ხხენკელი, ჩამაზ.* *სომთავრულის “ერთიანი გრაფიკული სისტემა”*. // *საბჭოთა ხელოვნება*. — 1981. — **№ 4**.
- ხხენკელი, ჩამაზ.* ჩართული ანბანის გარშემო. // *ხიტერატურული საქართველო*. — 1982. — 23 ივლისი.

- ძიძიგური, შოთა.* სიტყვათა სტრუქტურულ-ენათმეცნიერული ნარკვევები. ქართული ანბანის წარმოშობა. — ტბილისი, 1974.
- ქერეთელი, ლიორვი.* აბველეხი ქართული წარწერები სალესტინიდან. — ტბილისი: სშს, 1960.
- საბაშვილი, შ.* აცხო სიტყვათა ლექსიკონი. — ტბილისი, 1973.
- სელიძე, ლიზო.* შიტი აცოცხლებს ისტორიას (ქართული წიგნი 3000 წლის წინათ). // საქართველოს რესპუბლიკა. — 1999.
- სელიძე, ლიზო.* წყაროსთვალი. — ტბილისი: ელოგენება, 1974.
- სილაშვილი, ზევან.* წინაქრისტიანული ხანის ქართული წარწერა ნეკრესიდან. // ქართველოლოგი. — 2000. — № 7.
- სავაბიშვილი, თ.* ქართული დამწერლობათმცოდნეობა ანუ პალეოგრაფია. — ტბილისი, 1926.
- სავაბიშვილი, თ.* ქართული პალეოგრაფია. — ტბილისი, 1949.
- სავაბიშვილი, თ.* სინას მთის ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა. — ტბილისი, 1949.

ამაზ შვედლიძე
ჩართული დამწერლობა

ԸՆ ԻԻ

ՎԾ ԸՅ

ՊԶ ԺԾ

ԾԸ ԲՎ

ՊԵ ՏՅ

ՊԻՅ ԷԵ

ՆՅ ԿՅ

ԻՅ ՃՃ

ԲԵ ԴՅ

ԴԵ ԺԺ

ԻՅ

ԴԵ

ԺԺ

ԲԵ

ՆԵ

ԸԵ

ՄՅ

ՎԵ

ԺԵ

ԵԵ

ԲԵ

ՎԵ

ԸԵ

ՓԵ

ԻԵ

ՈԵ

ՎԵ

ԳԵ

ჭრბტუ ჭყრმითი

№	ს.	ღ.	ჭონაზულობა				ელ.	ტც.	
			ჭ.წ.	ს	ყ.	ჭანამ.			
			ს ს.	სს.	ღჭ.	ელ.			
37	მპ	[ჭ]							10000

ჭრბტუ მტრითი
 ზრბტუ მტრითი

